

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів –
членів Малої академії наук України
2012**

Частина 1

**Київ
2012**

УДК 374

ББК 74.200.58

Контрольні завдання III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України у 2012 році. – Ч. 1. – К. : ТОВ «Праймдрук», 2012. – 176 с.

Відповідальний за випуск – *Лісовий О., Пономаренко О.*

Упорядники – *Голуткан О., Малиш А.*

У збірці розміщені умови контрольних робіт, що були запропоновані на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України у 2012 році.

УДК 374

ББК 74.200.58

© Національний центр
«Мала академія наук України», 2012
© ТОВ «Праймдрук», 2012

ЗМІСТ

ВІДДІЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК	4
ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ.....	12
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА АГРАРНИХ НАУК.....	21
ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ	37
ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ	141
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	147
ВІДДІЛЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	150
ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ.....	154
ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ.....	171

**ВІДДІЛЕННЯ
ТЕХНІЧНИХ НАУК**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З МАТЕМАТИКИ****9 клас****I рівень**

1. Побудувати графік функції $y = \frac{x^3 + 8}{x + 2} - 3$.
2. Знайти найменше значення виразу $x^2 + 4y^2 - 2x + 8y$.
3. Позбутися ірраціональності в знаменнику $\frac{2 + \sqrt{3}}{\sqrt{6} - \sqrt{3} + \sqrt{2} - 1}$.

II рівень

1. Три кола попарно дотикаються зовнішнім чином. Знайти радіуси кіл, якщо відстані між центрами дорівнюють 16 см, 12 см та 8 см.

2. При яких значеннях параметра a рівняння $\frac{1}{a} + \frac{1}{ax} = 1$ має розв'язок, більший, ніж 2?

III рівень

1. Розв'язати нерівність $x^2 + (x + 1)^2 < \frac{15}{x^2 + x + 1}$.
2. Знайти два натуральних числа, сума яких дорівнює 168, а їх найбільший спільний дільник дорівнює 24.

10 клас**I рівень**

1. Знайти найменше та найбільше значення функції

$$y = \frac{1}{2 \cos x - 3}.$$

2. Якщо $a + b = c + d$, то кожна з цих сум дорівнює $\frac{abcd \left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} + \frac{1}{d} \right)}{ab + cd}$. Довести це.

3. Розв'язати рівняння $\sqrt{x+2+2\sqrt{x+1}} + \sqrt{x+10+6\sqrt{x+1}} = 8$.

II рівень

1. Спростити вираз

$$\frac{1}{1-x} + \frac{1}{1+x} + \frac{2}{1+x^2} + \frac{4}{1+x^4} + \frac{8}{1+x^8} + \frac{16}{1+x^{16}}.$$

2. Знайти суму цілих розв'язків нерівності

$$\frac{(x-34)^2 \cdot \sqrt{x^2 - 24x + 143}}{324 - x^2} \geq 0.$$

III рівень

1. Дві сторони трикутника дорівнюють відповідно 6 см і 8 см. Медіани, що проведені до цих сторін, перпендикулярні. Знайти площу трикутника.

2. Скільки спільних точок мають множини

та $M_1 = \{(x, y) \in R^2 : x^2 + y^2 + 4x = 0\}$
 $M_2 = \{(x, y) \in R^2 : x^2 + y^2 - 2x = a^2 - 2a\}$
залежно від параметра a .

11 клас

I рівень

1. Розв'язати нерівність $|x - 4|^{\log_{x-4}(x^2 - 11x + 30)} \geq 7x - x^2 - 10$.

2. Знайти всі значення параметра a , при кожному з яких система

тема $\begin{cases} y - |x + 5| = 0, \\ y - x + a = 0 \end{cases}$ має безліч розв'язків.

3. Обчислити $\operatorname{ctg} 70^\circ + 4 \cos 70^\circ$.

II рівень

1. Знайти найбільший цілий розв'язок нерівності

$$\frac{\sqrt{6 + x - x^2}}{2x + 5} \geq \frac{\sqrt{6 + x - x^2}}{x + 4}.$$

2. Основою піраміди є квадрат зі стороною 12 см, а дві суміжні бічні грані перпендикулярні до площини основи. Обчислити площу бічної поверхні піраміди, якщо її висота дорівнює 5 см.

III рівень

1. Розв'язати рівняння $\log_2(1 + \sqrt{x}) = \log_3 x$.

2. Знайти всі значення параметра a , при яких хорда парабол $y = -a^2 x^2 + 5ax - 4$ дотикається до кривої $y = \frac{1}{1 - x}$ в точці $x_0 = 2$ і ділиться цією точкою навпіл.

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ФІЗИКИ****9 клас**

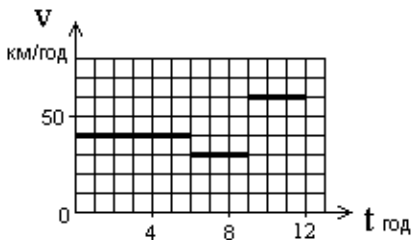
1. Моторний човен проходить відстань між пунктами А та В, розташованими на березі річки, за 3 години, а пліт — за 12 годин. Скільки часу потрібно моторному човну на зворотній шлях?

2. Який потрібно взяти опір R , щоб можна було увімкнути в мережу з напругою 220 В лампочку, яка розрахована на напругу 120 В і струм 4 А?

3. Людина з вадами зору читає газету, тримаючи її на відстані 15 см від очей. Які окуляри потрібні цій людині, щоб читати газету, тримаючи її на відстані найкращого зору. Відстань найкращого зору 25 см.

4. У посудину, що містить 100 г льоду при температурі -10°C влили 100 г води при температурі 50°C . Визначити температуру теплової рівноваги і визначити кількість води в посудині. Питома теплоємність води, льоду 21, питома теплота плавлення льоду 330 кДж/кг.

5. У U — подібній посудині знаходиться ртуть. У ліву частину доливають гас, а в праву воду. Верхні рівні рідин співпадають, різниця рівнів ртуті в колінах 1 см? Густина гасу, води і ртуті відповідно $0,8 \text{ г/см}^3$, $1,0 \text{ г/см}^3$ та $13,6 \text{ г/см}^3$. Яка маса води та гасу була налита в посудину, якщо площа перерізу кожної посудини 3 см^2 .

6. Між двома населеними пунктами автобус рухався так, як показано на графіку. Визначити: 1) мінімальну швидкість руху; 2) максимальну швидкість руху; 3) шлях, пройдений за перші 10 год руху; 4) шлях, пройдений за останні 10 год руху; 5) середню швидкість руху; графік залежності пройденого шляху від часу; 7) за який час пройдена перша половина всього шляху.

7. Мідний дріт має довжиною 2 м і площу перерізу $0,02 \text{ мм}^2$. Питомий опір міді, густина міді 8900 кг/м^3 , питома теплоємність міді 390. Визначити: 1) опір дроту; 2) масу дроту; 3) який струм потече по дроту, якщо підключити його до напруги 1,5 В; 4) яка потужність електричного струму при підключенні дроту до джерела 1,5 В; 5) на скільки градусів нагріється дріт, якщо протягом однієї хвилини він буде при підключенні до джерела струму 1,5 В; як зміниться опір дроту, якщо його скласти вдвічі; якої довжини мідний дріт перерізом $0,02 \text{ мм}^2$ матиме опір 10 Ом.

10 клас

1. Чому дорівнює сила тяжіння, що діє на штучний супутник на коловій орбіті навколо Землі на висоті від її поверхні, що у 2 рази більша за радіус Землі, якщо на висоті, що дорівнює радіусу Землі, сила тяжіння 10 кН?

2. У посудину, що містить 100 г льоду при температурі -10°C влили 100 г води при температурі 50°C . Визначити температуру теплової рівноваги і визначити кількість води в посудині. Питома теплоємність води 420, льоду 210, питома теплота плавлення льоду 330 кДж/кг.

3. До кінців залізного метрового стрижня масою 1 кг підвішені тягарці масою 2 кг та 4 кг. У якій точці потрібно підперти стрижень, щоб він перебував у рівновазі в горизонтальному положенні? Яка сила діятиме на опору?

4. Тиск газу в посудинах відповідно p та $2p$. Яким буде тиск газу, якщо посудини з'єднати тонкою трубкою, при умові, що а) об'єми посудин однакові, б) об'єм другої посудини вдвічі більший?

5. У U – подібній посудині знаходиться ртуть. У ліву частину доливають гас, а в праву воду. Верхні рівні рідин співпадають, різниця рівнів ртуті в колінах 1 см ? Густина гасу, води і ртуті відповідно $0,8\text{ г/см}^3$, 1 г/см^3 та $13,6\text{ г/см}^3$. Які маси води та гасу були налиті в посудину, якщо площа перерізу кожної посудини 3 см^2 ?

6. Відносна атомарна маса карбону дорівнює 12, оксигену – 16. Для газу CO_2 , що знаходиться в об'ємі при атмосферному тиску і температурі 300 К , визначити: 1) молярну масу; 3) кількість молів цього газу; 4) загальну кількість молекул газу; 5) середню швидкість теплового руху молекул; 6) концентрацію молекул; 7) на скільки відсотків зменшиться тиск, якщо температуру зменшити на $50\text{ }^\circ\text{C}$ і половину газу випустити з балону?

7. Камінь масою 100 г кинутий з башти горизонтально, впав на землю через 3 с . Через одну секунду від початку падіння вектор швидкості каменя утворює з горизонтом кут 45° . Знайти: швидкість каменя; 2) висоту башти; 3) на якій відстані від точки кидання впав камінь; 4) швидкість каменя в момент падіння; 5) роботу сили тяжіння за весь час польоту; 6) повну механічну енергію каменя в момент падіння; 7) на якій висоті кінетична енергія каменя рівна його потенціальній?

11 клас

1. Тиск газу в посудинах відповідно p та $2p$. Яким буде тиск газу, якщо посудини з'єднати тонкою трубкою, при умові, що а) об'єми посудин однакові, б) об'єм другої посудини вдвічі більший?

2. Міліамперметр, розрахований на силу струму 20 МА , необхідно використовувати як амперметр для вимірювання сили струму 1 А . Яким чином це можна зробити, якщо опір міліамперметра 7 Ом ?

3. Віддалені металеві кулі радіусом 2 і 4 см мають заряди по 3 нКл. На скільки зміниться заряд першої кулі після з'єднання їх провідником? Яким стане потенціал на поверхні першої кулі?

4. Предмет знаходиться на відстані 30 см від збиральної лінзи з фокусною відстанню 15 см. Друга збиральна лінза з фокусною відстанню 12,5 см розташована на відстані 40 см від першої. Знайти положення зображення, що дає система лінз, збільшення системи лінз і дати характеристику останнього зображення.

5. Рух тіла масою 100 г в системі СІ описується рівнянням $x = 4 - 4t + t^2$. Знайти: 1) тіла через 4 с руху; 2) координату тіла через 4 с; пройдений тілом за перші 4 с руху; 4) шлях, пройдений тілом за четверту секунду руху; 5) зміну імпульсу за перші 4 с руху.

6. Протон, що знаходився у спокої в початковий момент часу, пройшовши прискорюючу різницю потенціалів 100 В, влітає в магнітне поле з індукцією 0,1 Тл під кутом 30° до лінії індукції. Заряд протона $1,6 \cdot 10^{-19}$ Кл, маса — $1,67 \cdot 10^{-27}$ кг. Дайте відповіді на запитання: 1) яка швидкість руху протона? 2) чому дорівнює сила, що діє на протон з боку магнітного поля? траєкторію руху протона і магнітному полі; 4) визначить радіус орбіти частинки; 5) визначить період обертання частинки в магнітному полі; 6) визначить крок спіралі руху частинки; 7) як має влітати протон в магнітне поле, щоб його траєкторія була прямою лінією?

7. В коливальному контурі напруга на конденсаторі змінюється за законом $U = 0,1 \sin 200\pi t$, індуктивність контуру 0,01 Гн. Визначити: 1) період електромагнітних коливань; 2) електроємність конденсатора; 3) максимальний заряд конденсатора; 4) максимальну енергію електричного поля конденсатора; 5) максимальний струм в контурі; 6) силу струму в момент, коли напруга на конденсаторі зменшиться вдвічі від максимального значення; 7) напругу на конденсаторі через чверть періоду від початку коливань.

**ВІДДІЛЕННЯ
НАУК ПРО ЗЕМЛЮ**

**СЕКЦІЯ «ГЕОГРАФІЯ
ТА ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО»**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ГЕОГРАФІЇ**

9 клас

I рівень

1. Найбільшим портом України є:
 - а) Ізмаїл;
 - б) Миколаїв;
 - в) Одеса.
2. Найвищою точкою Подільської височини є гора:
 - а) Берда;
 - б) Могила Мечетна;
 - в) Камула.
3. В межах двох природних зон знаходиться така область:
 - а) Херсонська;
 - б) Сумська;
 - в) Миколаївська.

II рівень

1. Які річки повністю протікають в кордонах України:
 - а) Південний Буг;
 - б) Ворскла;
 - в) Дністер
 - г) Сула;
 - г) Інгулець;
 - д) Сіверський Донець.

2. Атомні електростанції знаходяться в таких областях:

- а) Миколаївській;
- б) Донецькій;
- в) Житомирській;
- г) Вінницькій;
- г) Хмельницькій;
- д) Сумській.

III рівень

1. Як ви вважаєте, чи існує зв'язок між вирубуванням лісів у Карпатах і повеннями на Закарпатті? Свої висновки обґрунтуйте.

2. Які перспективи розвитку нафтової і газової промисловості в Україні?

10 клас

I рівень

1. Вирівняні ділянки земної поверхні, різко підняті на висоту до 1000 і більше метрів називаються:

- а) нагір'ями;
- б) складчастими горами;
- в) плоскогір'ями

2. Найдовшу мережу залізниць має:

- а) Китай) б) США; в) Аргентина

3. Найбільшим містом Індії є:

- а) Делі; б) Бангалор; в) Калькутта.

II рівень

1. Великі запаси залізних руд сконцентровані в:

- а) Росії; б) Україні; в) Науру;
- г) Японії; г) Білорусі; д) Бразилії.

2. До країн, зі швидкими темпами зростання населення належать:
- а) Австрія; б) Афганістан; в) Сомалі;
 - г) Болівія; г) Швеція; д) Японія.

III рівень

1. Чому немало бідних на природні ресурси країн світу стали набагато заможнішими за держави, які володіють найбільшим у світі природно-ресурсним потенціалом?

2. Якими можуть бути для людства наслідки глобального потепління клімату Землі?

11 клас

I рівень

1. Найвищою точкою Північної Америки є гора:
 - а) Орісаба; б) Попокатепетль; в) Мак-Кінлі.
2. Льонокомбінат знаходиться в такому місті України:
 - а) Житомирі; б) Чернігові; в) Луцьку.
3. До найпривабливіших для емігрантів країн належить:
 - а) Камерун; б) Куба; в) Великобританія.

II рівень

1. Відмітьте три найбільших за площею озера Північної Америки:
 - а) Верхнє; б) Ері; в) Вінніпег;
 - г) Гурон; г) Мічиган; д) Онтаріо.
2. До металургійних центрів Донбасу належать:
 - а) Алчевськ; б) Нікополь; в) Марганець;
 - г) Харцизьк; г) Макіївка; д) Кривий Ріг.

III рівень

1. Які основні властивості географічного положення вам відомі?
2. Що таке ринок праці і які його моделі ви знаєте?

**СЕКЦІЯ «ГЕОЛОГІЯ,
ГЕОХІМІЯ ТА МІНЕРАЛОГІЯ»**

10 клас

I рівень

1. До метаморфічних гірських порід належить така:
а) граніт; б) мрамур; в) базальт.
2. Найкращі умови для будівництва геотермальних електро-
станцій має така країна Африки:
а) Ефіопія; б) Намібія; в) Єгипет.
3. До однонаціональних держав належить:
а) Бельгія; б) Японія; в) Нігерія.

II рівень

1. До конституційних монархій належать такі країни:
а) Велика Британія; б) Канада; в) Росія;
г) Іспанія; г) Аргентина; д) Бельгія.
2. Атомні електростанції є в таких областях України:
а) Миколаївській; б) Рівненській; в) Донецькій;
г) Дніпропетровській; г) Запорізькій; д) Львівській.

III рівень

1. Які функції державних кордонів вам відомі? Поясніть на при-
кладі Ізраїлю.
2. Чого саме не вистачає Україні, щоб досягти високого рівня
соціально-економічного розвитку?

11 клас

I рівень

1. Найбільша потужність материкової кори:
 - а) на стику з океанічною корою;
 - б) під горами Тибету;
 - в) у районі Флориди.
2. Під впливом мусонів знаходиться півострів:
 - а) Індокитай; б) Аравійський; в) Піренейський
3. Іслам є переважаючою релігією у:
 - а) Ефіопії; б) Сомалі); в) Анголі.

II рівень

1. До Океанії належать такі країни:
 - а) Науру; б) Гаїті; в) Ямайка;
 - г) Мальдіви; г) Маршаллові Острови; д) Вануату.
2. Висока густина населення характерна для:
 - а) Ісландії; б) Японії; в) Лівії);
 - г) Монголії; г) Німеччини; д) Сінгапуру.

III рівень

1. Які природні явища і процеси в Північній Америці відносяться до несприятливих для життя і господарської діяльності людини?
2. Які чинники, на вашу думку, привели до нинішньої світової цивілізаційної кризи?

**СЕКЦІЯ «КЛІМАТОЛОГІЯ
ТА МЕТЕОРОЛОГІЯ»**

9 клас

I рівень

1. Назвіть прізвища двох наших земляків, які вивели людство у космос:

- а) О. Засядько і М. Кибальчич;
- б) Ю. Кондратюк і В. Челомей;
- в) С. Корольов і В. Глушко.

2. Виберіть місто, якому відповідає середня температура повітря у січні $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$:

- а) Луганськ; б) Львів; в) Суми.

3. Укажіть на промисловий центр, який належить до Київського промислового вузла:

- а) Васильків; б) Ніжин; в) Умань.

II рівень

1. Біля назви області є назва її промислового центру. Які твердження є правильними?

- а) Хмельницька (Славута);
- б) Полтавська (Ромни);
- в) Житомирська (Прилуки);
- г) Львівська (Стрий);
- г) Харківська (Лозова);
- д) Одеська (Балта).

2. Назвіть міста Подільського економічного району:

- а) Ковель; б) Шепетівка; в) Золотоноша;
- г) Конотоп; г) Козятин; д) Кременець.

III рівень

1. Поясніть з фізико-географічної точки зору універсальність спеціалізації сільського господарства України;
2. Які тенденції в розвитку зовнішніх економічних відносин України є невігідними?

10 клас

I рівень

1. Яка мова є державною у Бразилії:
 - а) іспанська; б) португальська; в) французька.
2. Назвіть єдиний морський порт Словенії:
 - а) Трієст; б) Марібор; в) Копер.
3. Назвіть найбільший порт Німеччини:
 - а) Кельн; б) Гамбург; в) Дуйсбург.

II рівень

1. До європейських країн, які не мають безпосереднього виходу до моря належать:
 - а) Хорватія; б) Швеція; в) Чехія;
 - г) Австрія; г) Румунія; д) Швейцарія.
2. До складу МЕРКОСУР входять такі країни:
 - а) Бразилія; б) Мексика; в) Канада;
 - г) Аргентина; г) Уругвай; д) Гондурас.

III рівень

1. Яке значення столиці держави?
2. Яким чином при майже повній відсутності ресурсів розвитку Сінгапур перетворився на одну з найрозвинутіших країн світу?

11 клас

I рівень

1. Виберіть форму рельєфу, яка утворилася внаслідок опускання земної поверхні між двома розломами:
а) горст; б) грабен; в) яр.
2. Укажіть, яка площа Одеської області (тис. км²):
а) 24,6; б) 31,9; в) 33,3.
3. Штаб-квартира НАТО дислокується:
а) Парижі; б) Страсбурзі; в) Брюсселі.

II рівень

1. Які три країни світу, з перерахованих, Мають найбільшу кількість населення:
а) Індонезія; б) США; в) Китай;
г) Бразилія; д) Нігерія; е) Індія.
2. Назвіть три області України, з перерахованих, які мають найвищу густоту населення:
а) Львівська; б) Чернівецька; в) Херсонська;
г) Чернігівська; д) Івано-Франківська; е) Кіровоградська.

III рівень

1. Які чинники визначають спеціалізацію приміських сільськогосподарських зон?
2. Назвіть причини поширення тероризму у світі?

**ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ
ТА АГРАРНИХ НАУК**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З БІОЛОГІЇ**

9 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

1 завдання

1. В зрілому пилковому зерні Квіткових кількість спермійв:
а) один; б) два; в) три; г) чотири; д) п'ять.
2. Суцвіття «волоть» характерне для:
а) кукурудзи; б) черемхи; в) конюшини;
г) вівса; д) грициків.
3. Плід «горіх» характерний для:
а) горіха волоського; б) ліщини; в) липи;
г) арахісу; д) кедрової сосни.
4. Баклажан належить до родини:
а) Пасльонові; б) Гарбузові; в) Розові;
г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.
5. Гаметофіт переважає у життєвому циклі:
а) Плаунів; б) Мохів; в) Хвощів;
г) Голонасінних; д) Квіткових.
6. До Грибів належить:
а) вольвокс; б) носток; в) дріжджі;
г) спірогира д) хламідомонада.

2 завдання

1. Міксотрофне живлення характерне для:
а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.

2. Наука про комах називається:
 - а) малакологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
 - г) орнітологія; д) теріологія.
3. Проміжним хазяїном печінкового сисуна є:
 - а) окунь; б) ставковик малий; в) рак річковий;
 - г) людина; д) велика рогата худоба.
4. Диференціація зубів характерна для:
 - а) рептилій; б) амфібій; в) ссавців;
 - г) кісткових риб; д) хрящових риб.
5. Травна система редукована в:
 - а) п'явки; б) дощового черв'яка; в) бичачого цїп'яка;
 - г) печінкового сисуна; д) білої планарії.
6. Тигр належить до роду:
 - а) хижакі; б) тигр; в) пантера;
 - г) леопард; д) котячі.

3 завдання

1. Гіпофіз синтезує гормон:
 - а) соматотропін; б) тироксин; в) інсулін;
 - г) глюкагон; д) адреналін.
2. Кількість фаланг пальців однієї руки в людини:
 - а) 12; б) 20; в) 14; г) 16; д) 8.
3. Кількість пар черепно-мозкових нервів у людини:
 - а) 20; б) 12; в) 18; г) 10; д) 31.
4. Нервове волокно, що проводить імпульси до ЦНС називається:
 - а) змішане; б) аферентне; в) еферентне;
 - г) проміжне; д) моторне.
5. За хімічною природою резус-фактор — це:
 - а) стероїд; б) гліколіпід; в) білок;
 - г) фосфоліпід; д) полісахарид.

6. Структурно-функціональна одиниця легені називається:
а) нефрон; б) альвеола; в) ацинус;
г) пухирець; д) фолікул.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До компонентів міофібрил належать:
а) актинові філаменти;
б) гістони;
в) мікротрубочки;
г) проміжні філаменти;
д) міозинові філаменти.
2. До травних ферментів належать:
а) трипсин; б) глікоген; в) холестерин;
г) інсулін; д) пепсин.
3. До вірусних захворювань належать:
а) грип; б) сказ; в) дифтерія;
г) правець; д) гепатит.
4. До ендокринних залоз належать:
а) гіпофіз; б) печінка; в) епіфіз;
г) щитоподібна залоза; д) потові залози.
5. Без'ядерними структурами є:
а) еритроцити; б) лейкоцити; в) тромбоцити;
г) фагоцити; д) моноцити.

2 завдання

Наведіть відповідний термін:

1. реакція організму на подразнення за допомогою нервової системи;

2. структура, що виконує функцію передавання імпульсу з одного нейрона на інший;
3. структурна одиниця компактної речовини кістки;
4. розділ анатомії людини, що вивчає м'язи;
5. структурна одиниця нирки.

III рівень

1. Дайте опис рефлекторної дуги.
2. Будова серця людини.

10 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

I завдання

1. В зрілому пилковому зерні Квіткових кількість спермійів:
а) один; б) два; в) три; г) чотири; д) п'ять.
2. Суцвіття «волоть» характерне для:
а) кукурудзи; б) черемхи; в) конюшини;
г) вівса; д) грициків.
3. Плід «горіх» характерний для:
а) горіха волоського; б) ліщини; в) липи;
г) арахісу; д) кедрової сосни.
4. Баклажан належить до родини:
а) Пасльонові; б) Гарбузові; в) Розові;
г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.
5. Гаметофіт переважає у життєвому циклі:
а) Плаунів; б) Мохів; в) Хвощів;
г) Голонасінних; д) Квіткових.
6. До Грибів належить:

- а) вольвокс; б) носток; в) дріжджі;
г) спірогира д) хламідомонада.

2 завдання

1. Міксотрофне живлення характерне для:
а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.
2. Наука про комах називається:
а) малакологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
г) орнітологія; д) теріологія.
3. Проміжним хазяїном печінкового сисуна є:
а) окунь; б) ставковик малий; в) рак річковий;
г) людина; д) велика рогата худоба.
4. Диференціація зубів характерна для:
а) рептилій; б) амфібій; в) ссавців;
г) кісткових риб; д) хрящових риб.
5. Травна система редукована в:
а) п'явки; б) дощового черв'яка; в) бичачого ціп'яка;
г) печінкового сисуна; д) білої планарії.
6. Тигр належить до роду:
а) хижак; б) тигр; в) пантера; г) леопард; д) котячі.

3 завдання

1. Гіпофіз синтезує гормон:
а) соматотропін; б) тироксин; в) інсулін;
г) глюкагон; д) адреналін.
2. Кількість фаланг пальців однієї руки в людини:
а) 12; б) 20; в) 14; г) 16; д) 8.
3. Кількість пар черепно-мозкових нервів у людини:
а) 20; б) 12; в) 18; г) 10; д) 31.
4. Нервове волокно, що проводить імпульси до ЦНС називається:

- а) змішане; б) аферентне; в) еферентне;
г) проміжне; д) моторне.
5. За хімічною природою резус-фактор — це:
а) стероїд; б) гліколіпід; в) білок;
г) фосфоліпід; д) полісахарид.
6. Структурно-функціональна одиниця легені називається:
а) нефрон; б) альвеола; в) ацинус;
г) пухирець; д) фолікул.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До компонентів цитоскелету належать:
а) актинові філаменти;
б) міозинові філаменти;
в) мікротрубочки;
г) проміжні філаменти;
д) гістони.
2. До білків належать:
а) трипсин; б) глікоген; в) холестерин;
г) інсулін; д) пепсин.
3. До вірусних захворювань належать:
а) грип; б) сказ; в) дифтерія;
г) правець; д) гепатит.
4. До біополімерів належать:
а) целюлоза; б) гемоглобін; в) РНК;
г) глюкоза; д) ДНК.
5. Третинну структуру мають білки:
а) фіброїн; б) кератин; в) міоглобін;
г) антитіла; д) амілаза.

2 завдання

Наведіть відповідний термін:

1. синтез поліпептиду за матрицею мРНК;
2. період між двома поділами мейозу;
3. поява в окремих особин ознаки віддалених предків;
4. один з можливих станів того чи іншого гена;
5. переважання життєздатності гібридів порівняно з батьківськими формами.

II рівень

1. Дайте характеристику будови клітинного ядра.
2. Задача. У процесі дисиміляції розщепилися 7 молів глюкози, з яких тільки 2 молі зазнали повного (кисневого розщеплення). Визначте, скільки при цьому утворилося молів молочної кислоти, вуглекислого газу і АТФ.

11 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

1 завдання

1. В зрілому пилковому зерні Квіткових кількість спермійв:
а) один; б) два; в) три; г) чотири; д) п'ять.
2. Суцвіття «волоть» характерне для:
а) кукурудзи; б) черемхи; в) конюшини;
г) вівса; д) грициків.
3. Плід «горіх» характерний для:
а) горіха волоського; б) ліщини; в) липи;
г) арахісу; д) кедрової сосни.

4. Баклажан належить до родини:
 - а) Пасльонові; б) Гарбузові; в) Розові;
 - г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.
5. Гаметофіт переважає у життєвому циклі:
 - а) Плаунів; б) Мохів; в) Хвощів;
 - г) Голонасінних; д) Квіткових.
6. До Грибів належить:
 - а) вольвокс; б) носток; в) дріжджі;
 - г) спірогира д) хламідомонада.

2 завдання

1. Міксотрофне живлення характерне для:
 - а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
 - г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.
2. Наука про комах називається:
 - а) малакологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
 - г) орнітологія; д) теріологія.
3. Проміжним хазяїном печінкового сисуна є:
 - а) окунь; б) ставковик малий; в) рак річковий;
 - г) людина; д) велика рогата худоба.
4. Диференціація зубів характерна для:
 - а) рептилій; б) амфібій; в) ссавців;
 - г) кісткових риб; д) хрящових риб.
5. Травна система редукована в:
 - а) п'явки; б) дощового черв'яка; в) бичачого цїп'яка;
 - г) печінкового сисуна; д) білої планарії.
6. Тигр належить до роду:
 - а) хижакі; б) тигр; в) пантера;
 - г) леопард; д) котячі.

3 завдання

1. Гіпофіз синтезує гормон:
а) соматотропін; б) тироксин; в) інсулін;
г) глюкагон; д) адреналін.
2. Кількість фаланг пальців однієї руки в людини:
а) 12; б) 20; в) 14; г) 16; д) 8.
3. Кількість пар черепно-мозкових нервів у людини:
а) 20; б) 12; в) 18; г) 10; д) 31.
4. Нервове волокно, що проводить імпульси до ЦНС називається:
а) змішане; б) аферентне; в) еферентне;
г) проміжне; д) моторне.
5. За хімічною природою резус-фактор — це:
а) стероїд; б) гліколіпід; в) білок;
г) фосфоліпід; д) полісахарид.
6. Структурно-функціональна одиниця легені називається:
а) нефрон; б) альвеола; в) ацинус;
г) пухирець; д) фолікул.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До компонентів цитоскелету належать:
а) актинові філаменти;
б) міозинові філаменти;
в) мікротрубочки;
г) проміжні філаменти;
д) гістони.
2. До білків належать:
а) трипсин; б) глікоген; в) холестерин;
г) інсулін; д) пепсин.
3. До вірусних захворювань належать:
а) грип; б) сказ; в) дифтерія; г) правець; д) гепатит.

4. До біополімерів належать:
 - а) целюлоза; б) гемоглобін; в) РНК;
 - г) глюкоза; д) ДНК.
5. Третинну структуру мають білки:
 - а) фіброїн; б) кератин; в) міоглобін;
 - г) антитіла; д) амілаза.

2 завдання

Наведіть відповідний термін:

1. синтез поліпептиду за матрицею мРНК;
2. період між двома поділами мейозу;
3. поява в окремих особин ознаки віддалених предків;
4. один з можливих станів того чи іншого гена;
5. переважання життєздатності гібридів порівняно з батьківськими формами.

III рівень

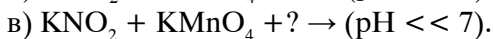
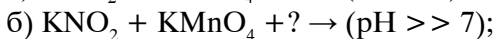
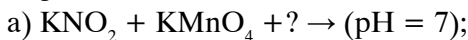
1. Назвіть етапи біосинтезу білка і дайте їм коротку характеристику.

2. Задача.

У кукурудзи буває забарвлений ендосперм (A) і незабарвлений (a), гладкі зерна (B) і зморшкуваті (b). Гени, що визначають ці ознаки, успадковуються зчеплено; частота кросинговеру між даними генами – 4%. Визначте, яким буде потомство від схрещування: $AB//ab \times ab//ab$. Відповідь обґрунтувати.

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ХІМІЇ****10 клас****I рівень**

1. Напишіть рівняння реакцій та розставте коефіцієнти, склавши електронний баланс:

2. Наведена схема перетворень:

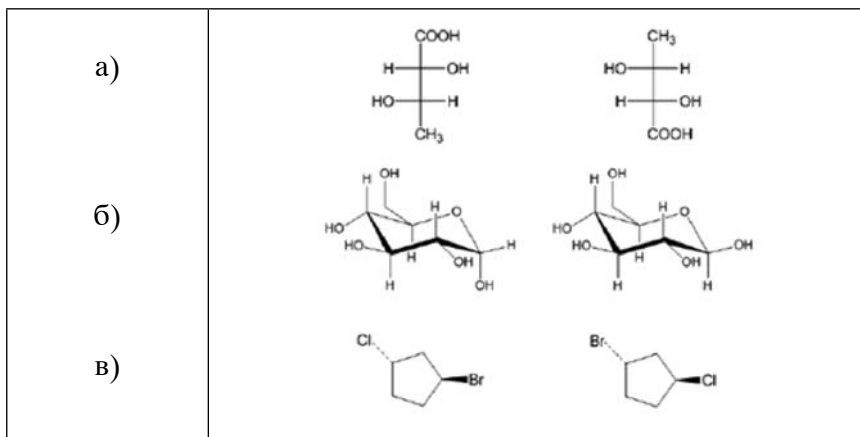

Напишіть структурні формули органічних сполук та їх назви. Складіть рівняння реакцій, вкажіть тип та умови їх проведення.

3. 3.8 г суміші, що містить лише NaHCO_3 та Na_2CO_3 , розчинили в надлишку соляної кислоти. При цьому утворилось 896 мл CO_2 (н.у.). Скільки грам кожної солі було в суміші? Який об'єм 20% кислоти (густина $1,14 \text{ г/см}^3$) було витрачено? Для розрахунків вважайте, що весь карбон в суміші переходить в CO_2 при розчиненні в кислоті.

II рівень

4. В якому відношенні одна до одної (конституційні ізомери, ідентичні сполуки, енантіомери, діастереомери, конформери) знаходяться сполуки в таких парах:

5. Білий порошок **A** при нагріванні жовтіє і виділяється газ **C**, який викликає помутніння вапняної води, а також водяна пара. **B** – жовта тверда речовина – біліє при охолодженні, але знову стане жовтою при нагріванні. **B** реагує з розведеною сірчаною кислотою, з утворенням безбарвного розчину **D**. Якщо розбавлений розчин гідроксиду натрію додають до **D**, утворюється **E** – білий осад, який з надлишком лугу дає безбарвний розчин **F**. З розведеним розчином аміаку **D** утворює білий осад **G**, при додаванні до якого надлишку аміаку утворюється розчин **H**. Визначте всі речовини **A** – **H**, напишіть рівняння реакцій.

III рівень

6. Серед численних багатогранників виділяються такі, грані яких є правильними многокутниками. Це – так звані правильні багатогранники, або Платонові тіла.

- Які насичені вуглеводні Ви можете зобразити, вуглецевий скелет яких утворює правильний багатогранник?
- Чи синтезовані вказані Вами сполуки? Наведіть хоча б одну схему синтезу.

в) Скільки ізомерів матиме кожний з вуглеводнів, якщо в них два атоми водню замістити на різні функціональні групи X та Y?

7. А — метал, який реагує помірно швидко з розведеною сірчаною кислотою з утворенням блідо-зеленого розчину **В** і газу **С**. При кристалізації з розчину **В** утворюється блідо-зелена тверда речовина, яка при сильному нагріванні дає тверду речовину **Н** і два гази **І** і **Ж**. Ці гази є сполуками одного і того ж неметалічного елемента з різними ступенями окиснення в кожній сполуці. Якщо **Ж** пропускати через розчин хлориду барію, відбувається бурхлива реакція і утворюється білий осад **К**. Водяний пар реагує з **А** з утворенням твердої речовини **М**, в якій **А** міститься в двох різних ступенях окиснення, і газу **С**. Ця реакція свого часу використовувалася для промислового отримання **С**. **А** реагує з газоподібним **HCl** при нагріванні з утворенням **К** — білої твердої речовини, і **С**. Гідратований **К** — блідо-зелений. З хлором **А** утворює коричневу тверду речовину **Л**, яка сублимує при нагріванні. У водному розчині **Л** вступає в реакцію з металевою міддю, що використовується для травлення друкованих плат в електроніці. Розчин **В** дає брудно-зелений осад **Д** при додаванні розчину гідроксиду натрію. Цей осад не розчиняється в надлишку гідроксиду натрію. Та ж реакція спостерігається при додаванні нашатирного спирту. Якщо **Д** залишають стояти на повітрі, утворюється червоно-бура сполука **Е**, яка також утворюється, коли розчин гідроксиду натрію додають до розчину **Л**. Підкислений розчин **В** знебарвлює розчин перманганату калію і утворюються (серед інших продуктів) іони **Н**, що містять марганець. Визначте всі речовини **А** — **Н** і напишіть якомога більше рівнянь реакцій, що відбуваються.

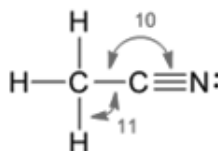
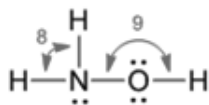
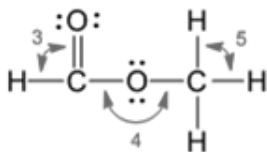
11 клас

I рівень

1. Визначить формальну ступінь окиснення вуглецю у таких сполуках:

а) NaHCO_3 ; б) CaC_2 ; в) CH_2O .

2. Наведіть приблизні значення кутів між зв'язками в сполуках, зображених нижче:

3. Напишіть по два приклади таких перетворень, зазначте умови реакцій та назвіть всі сполуки:

- а) олефіну в алканол;
- б) алкану в карбонову кислоту;
- в) алкану у галогеновуглеводень.

II рівень

4. Азот утворює сполуки з галогенами виду NX_3 (де X – F, Cl, Br, I). Напишіть, виходячи зі знань про електронегативність елементів, правильні назви та формули цих сполук. Як будуть реагувати з водою сполуки азоту з фтором та бромом? Напишіть рівняння реакцій.

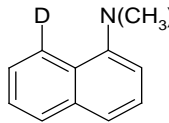
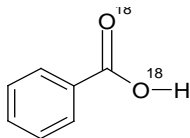
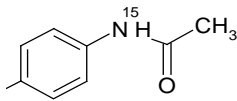
5. Визначіть ентальпію утворення карбон (II) оксиду, якщо ентальпія утворення карбон (IV) оксиду (-393,5 кДж/моль), а ентальпія згоряння карбон (II) оксиду (-283,0 кДж/моль). Як називається закон, що лежить в основі таких розрахунків? Сформулюйте цей закон.

III рівень

6. До розчину, який містить карбонат натрію масою 7,42 г, додали соляну кислоту. Після закінчення реакції розчин випарили. Маса твердого залишку – 9,245 г. Визначити якісний і кількісний склад твердого залишку.

7. Органічні сполуки, до складу яких входять неприродні ізотопи різних елементів («ізотопно-мічені» сполуки), широко використовуються у спектроскопії ЯМР, в біології та фізичній органічній хімії.

- Поясніть докладно, де і як використовуються ізотопно-мічені сполуки.
- Запропонуйте схеми синтезу наведених нижче ізотопно-мічених сполук. Як джерело відповідних ізотопів використайте неорганічні сполуки, що містять ці ізотопи.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ

ВСІ СЕКЦІЇ

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

9 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Назвіть плем'я за описом житла: «... траплялися й двоповерхові будинки, в яких перший поверх призначався для зберігання інвентарю, господарських занять, а 2-й — для житла; покрівля була двосхилою, вкрита соломою...»:

А трипільці

В венеди

Б анти

Г склавини

1.2.1. Визначте, як називають наділення предметів, явищ природи, тварин, рослин, міфічних істот, тощо зовнішністю і фізичними властивостями людини:

А анімізм

В антропоморфізм

Б тотемізм

Г фетишизм

1.2.3. Визначте, які наслідки для Київської Русі мала описана в уривку з літопису подія: «У рік 6473 [965] рушив Святослав на Хозар. Почувши ж про це, хозари вийшли назустріч з князем своїм, каганом... і сталася битва між ними...»:

- 1) князь Святослав втягнув свою державу в довгу і затяжну війну, що потребувала значних сил;
- 2) падіння Хозарії відкрило шлях на Русь кочовим народам Сходу;
- 3) ліквідація загрози з боку хозарів призвело до активізації племінного сепаратизму;
- 4) успіхи Святослава на Сході змусили Візантію розпочати дипломатичну гру проти Святослава

А 1, 2

В 2, 4

Б 2, 3

Г 1, 4

1.2.4. Визначте події, які відбулися впродовж першої половини XIII ст.:

- 1) зайняття волинським князем Романом Мстиславовичем Галича;
- 2) будівництво храму святої Софії в Києві;
- 3) утворення Галицької митрополії за князя Юрія I;
- 4) руйнування монголо-татарами Переяславщини та Чернігівщини;
- 5) здобуття Данилом Галицьким перемоги в битві з угорським військом біля міста Ярославля;
- 6) закладення міст Холма;
- 7) здійснення князем Романом Мстиславовичем походу на Київ проти князя Рюрика Ростиславовича.

А 1, 2, 4, 7

В 4, 5, 6, 7

Б 2, 3, 4, 6

Г 1, 3, 5, 6

Завдання № 2

1.2.1. Визначте опис сучасника, що відносяться до XVI ст.:

А «Дійшло до вух наших, що в українських воєводствах — Волинському, Київському, Брацлавському — чиняться нечувані шкоди, кривди й грабунки. Зовсім не зважають та ні на право посполите, ні на зверхність нашу»

Б «Якби провинився б хто з генеральних старшин, полковників, генеральних радників..., — то ясновельможний гетьман не повинен карати того винуватця за такі провини засобами своєї влади чи особисто призначати йому кару»

В «Після раптового вторгнення запорожців у табір Османа турками оволоділа паніка: сам Осман ... тепер на власні очі побачив усю хиткість свого становища»

Г «Військо це передбачається утворити на Україні з людей, до козачої служби здібних і здавна відомих звичкою і охотою до неї... Як мине потреба в українських полках, всі вони розпускаються по своїх домівках, але вже назавжди залишаються приналежними війську»

1.2.2. Назвіть українських скульпторів другої половини XVII–XVIII ст.

- 1) С. Оріховський;
- 2) С. Стажевський;
- 3) Л. Баранович;
- 4) С. Ковнір;
- 5) С. Шалманов,
- 6) І. Пінзель.

А 3, 4, 5

В 1, 3, 6

Б 1, 2, 4

Г 2, 5, 6

1.2.3. Назвіть митрополита православної церкви, який одним із перших провів археологічні розкопки на місці зруйнованої Десятинної церкви.

А Й. Борецький

В М. Рогоза

Б Г. Четвертинський

Г П. Могила

1.2.4. Визначте складові політичної і військової діяльності гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного.

- 1) займався військовим навчанням та дисципліною козацького війська;
- 2) підняв повстання на турецькій галері;
- 3) захопив м. Ясси і проголосив себе Молдавським господарем;
- 4) брав участь у Хотинській битві;
- 5) сприяв відновленню православної ієрархії;
- 6) очолив повстання проти польсько-шляхетського панування.

А 1, 3, 4

В 1, 4, 5

Б 2, 4, 5

Г 3, 5, 6

Завдання № 3

1.3.1. Визначте, хто із козацьких старшин за доби Хмельниччини, організував переселення «випищиків» на Слобожанщину?

А Яків Острянин

В Олексій Хромий

Б Іван Дзиковський

Г Степан Разін

1.3.2. Визначте події, що відбулися в період гетьманування Івана Брюховецького:

- 1) Похід П. Дорошенка на Лівобережну Україну;
- 2) Проголошення гетьманом Правобережної України Михайла Ханенка;
- 3) Укладення Андрусівського перемир'я між Річчю Посполитою та Московією;
- 4) Укладення Вічного миру між Річчю Посполитою та Московією;
- 5) Перший Чигиринський похід
- 6) Завершення гетьманування на Правобережній Україні Павла Тетері.

А 1, 3, 6

В 3, 5, 6

Б 1, 4, 5

Г 2, 4, 5

1.3.3. Визначте із яких страв зазвичай складався ранній сніданок українського селянина ХІХ ст.:

- 1) борщ, заправлений м'ясом;
- 2) варені або смажені яйця; 3 куліш або локшина з салом;
- 4) капуста;
- 5) галушки та юшка;
- 6) гречані оладки.

А 1, 3, 4

В 2, 5, 6

Б 3, 4, 6

Г 1, 3, 4

1.3.4. Які факти засвідчили початок національно-культурного відродження у Західній Україні у першій половині ХІХ ст.?

- 1) розгортання діяльності «галицьких першобудителів»;
- 2) переклад українською мовою «Слово о полку Ігоревім» І. Вагілевичем;
- 3) видання «Історії Русів»;
- 4) відкриття першого культурно-просвітницького товариства «Руська бесіда»;
- 5) відбувся Собор руських учених;
- 6) активне вживання «язичія».

А 1, 2, 5

Б 1, 3, 6

В 3, 4, 5

Г 2, 4, 6

Завдання № 4

1.4.1. Зазначте напрями діяльності народників у Наддніпрянській Україні:

- 1) організація недільних шкіл;
- 2) «ходіння в народ»;
- 3) поширення «метеликів»;
- 4) розбудова мережі «Просвіт»;
- 5) організація історичних та етнографічних студій;
- 6) влаштування терористичних актів проти імперських посадовців.

А 1, 3, 4

В 3, 4, 5

Б 2, 5, 6

Г 2, 3, 6

1.4.2. Визначте характерні риси соціально-економічного розвитку українських губерній Російської імперії у другій половині XIX ст.

- 1) розвиток залізничного транспорту;
- 2) зростання кількості «піших» селян та «місячників»;
- 3) використання праці військових поселенців;
- 4) виникнення перших синдикатів та трестів у промисловості;
- 5) загострення економічної кризи перевиробництва;
- 6) заснування торгового дому цукрозаводчиків Яхненків-Симеєнків;
- 7) швидке розшарування селянства;
- 8) стрімке зростання соціальної групи технічної інтелігенції.

А 1, 2, 3, 6

В 2, 4, 5, 7

Б 2, 3, 5, 6

Г 1, 4, 7, 8

1.4.3. Визначте події з історії України, які відбувалися протягом існування в українських губерніях явища охарактеризованого сучасниками як «мудра вигадка графа Аракчеєва»

- 1) входження Буковини на правах окремого округу до «Королівства Галиції і Лодомерії»;
- 2) видання поеми І. Котляревського «Енеїда»;
- 3) заснування масонської ложі «Любов до істини»;
- 4) видання альманаху «Русалка Дністровая»;
- 5) інвентарна реформа на Правобережжі;

- 6) «київська козаччина»;
 7) «чигиринська змова».
А 1, 2, 3, 4	В 3, 4, 5, 6
Б 2, 3, 4, 5	Г 4, 5, 6, 7

1.4.4. Визначте за описами сучасників події, які відносяться до другої половини ХІХ ст.

- 1) «Не минуло і дев'яти років, як він став задкувати... все більше і більше в'язне у болоті безнадійної реакції. Де подівся той світлий і людський образ, який проглядався... із реформ...»
 - 2) «щоб відстоювати вимоги поділу від австрійського уряду Галичини на Західну (польську) і Східну (українську) українська громадськість утворила у складі 30 чоловік представницьку організацію»
 - 3) «вихід у світ друком рукописного твору другої половини ХVІІІ ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу»
 - 4) «фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є.І Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства»
 - 5) «через деякий час молодий чоловік повернувся до населеного пункту з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Таємна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків»
 - 6) «Заворушення розпочалося з того, що незадоволені матроси ... зібралися на площі для обговорення своїх потреб... Щоб припинити мітинг була відправлена рота солдатів і матросів...»
А 1, 2, 5	В 1, 4, 5
Б 4, 5, 6	Г 2, 3, 4

II рівень**Завдання № 1**

2.1.1. Установіть відповідність між археологічною культурою та назвою періоду стародавньої історії України:

1. Черняхівська археологічна культура	А мезоліт
2. Катакомбна археологічна культура	Б неоліт
3. Буго-Дністровська археологічна культура	В енеоліт
4. Середньостогівська археологічна культура	Г бронзовий вік
	Д ранній залізний вік

2.1.2. Установіть відповідність між описами давніх авторів на назвою племен та народів яким вони надані:

1. «жертвників і храмів вони за звичаєм не споруджують, за винятком Арея: для нього вони це роблять»	А греки
2. «я не завалюватиму демократичного ладу й не дозволю цьому тому, хто зраджує і звалює...»	Б венеци
3. «... хоч і гідні презирства через слабкість зброї, одначе могутні своєю кількістю... Але нічого не варта велика кількість нездатних до війни...»	В скіфи
4. «серед них немає жодного, хто не носив би сагайдака, лука та стріл, смертоносних через зміну отруту...»	Г сармати
	Д гуни

2.1.3. Установіть відповідність між подіями та їхніми описами:

1. похід князя Олега	А «Грабиша за 2 дні весь град, Подольє и Гору, и манастири, И Софью, и Десятинью Богородицу, и не бысть помилования никому...»
2. похід князя Святослава	Б «Усіх походів великих було 83, а інших менших не пригадаю. Мирів я уклав з половецькими князями без одного 20 і при батькові і при без батька...»
3. похід Володимира Мономаха	В «І прийшли до царя, і розповіли йому все, що було: “Лютий повинен бути цей чоловік: майно зневажає, а зброю бере, дамо йому данину”...»

4. похід Андрія Боголюбського	Г «Нехай Русь, приходячи, бере “слюбне”, скільки хоче; а якщо придуть гості, то беруть і місячину на 6 місяців, хліб, вино, і м’ясо, і рибу..., і пускають їх у лазні...»
	Д «... Поїхав з Новгороду, ... узявши із собою брата Всеволода із Трубецька і Святослава Олеговича..., чернігівських воєводам, і так ішли тихо, збираючи дружину свою...»

2.1.4. Установіть відповідність між князівством і характерними рисами його розвитку:

1. Київське	А засноване в <i>другій половині XI ст.</i> онуком Ярослава Мудрого Ростиславом Володимировичем, сильною у князівстві була боярська влада
2. Чернігівське	Б сформувалося в середині XI ст., фактично не мало самостійності, залежало від Києва, було щитом Русі від нападів кочівників
3. Галицьке	В не було спадковою вотчиною, тому стало об’єктом боротьби за владу; політичне життя характеризувалося частою зміною правителів
4. Волинське	Г у середині князівства не було тісних економічних зв’язків, князі мали династичні зв’язки з половцями й залучали їх до міжусобиць
	Д до середини XII ст. вважалося вотчиною київських князів; набуло самостійності в 1135 р. за правління правнука Володимира Мономаха — <i>Мстислава Ізяславича</i>

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між мислителями XVI–XVIII ст. та їхніми поглядами:

1 І. Вишенський	А у своєму творі «Роксоланія» наголошував, що населення Русі-України — окремий народ
2 П. Скарга	Б головна ідея його творів «пізнай себе», «поглянь у себе»

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

3 Г. Сковорода	В докоряв єпископам за непорядки в православній церкві, картав духовних і світських панів за знущання над простим людом
4 Ф. Прокопович	Г виступав поборником об'єднання католицизму та православ'я, дорікав грекам за те, що даючи віру, не дали мови католицької церкви – латині
	Д визнавав Бога як основу усього існуючого, доводив законність і необхідність самодержавства

2.2.2. Співвіднесіть період з характерними рисами розвитку української культури:

1 перша пол. XVIII ст.	А зростання ролі природничих наук, поява бібліотек і музеїв, становлення середньої і вищої приватної жіночої освіти.
2 кінець XVIII ст.	Б відчутний вплив західноєвропейського бароко, поширення вертепу та шкільної драми у театральному мистецтві.
3 перша пол. XIX ст.	В заснування у Львові інституту Оссолінських, започаткування реалістичного напрямку у живописі.
4. друга пол. XIX ст.	Г зростання ролі світської культури, початок українського національного відродження.
	Д поширення стилю модерн в архітектурі; створення у Києві першого українського стаціонарного театру.

2.2.3. Установіть відповідність між поняттям і його визначенням:

1 промисловий переворот	А досягнення суб'єктом господарювання домінуючого становища на ринку
2 монополізація	Б зростання і розвиток міських поселень, зростання питомої ваги міського населення
3 урбанізація	В неминуче в умовах капіталізму розорення і зубожіння дрібних товаровиробників (селян, кустарів і т. ін.) і перетворення їх на пролетарів

4 кооперація	Г форма організації економічної діяльності людей і організацій, для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб
	Д перехід від ручного, ремісничо-мануфактурного до великого машинного фабрично-заводського виробництва

2.2.4. Установіть відповідність між промисловим регіоном та його визначальною галуззю на середину 90-х рр. XIX ст.

1. Правобережжя	А машинобудування, суднобудування
2. Криворізько-Придніпровський	Б харчова та цукрова промисловість
3. Донбас	В невеликі мануфактури, легка промисловість
4. Одесько-Миколаївський	Г вугільна та хімічна промисловість
	Д залізорудна і марганцева промисловість

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності козацько-селянські повстання за поданими описами:

А якравою сторінкою цього повстання була так звана «Тарасова ніч», коли було знищено Золоту роту, яка складалась з представників найшляхетніших польських родів

Б повстання охопило Київщину, Брацлавщину, Волинь, Поділля та білоруське Полісся. Вирішальні битви між повстанцями та коронним військом відбулися біля Урочища Гострий Камінь та Солониця

В повстання під проводом гетьман реєстрових запорозьких козаків, які повертаючись із походу проти Туреччини, зруйнували недавно збудовану польську фортецю на Дніпрі та знищили її німецький найманий гарнізон

Г У запеклому бою під Жовнином коронному війську вдалося прорвати козацький табір. Вважаючи опір марним, запорозький гетьман з частиною козаків прорвалися на Слобожанщину.

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності правління наступних гетьманів:

А

Б

В

Д

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності описані події:

А «Через деякий час, цей молодий чоловік повернувся з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Тасмна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків»

Б «фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є. І Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства, першими головами були: Ю. Цегельський, О. Барвінський»

В «вихід у світ друком рукописного твору другої половини XVIII ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу»

Г Приводом до повстання стали чутки про додатковий призов до армії. В ході повстання було висунуто гасло: «За вашу і нашу свободу»

2.3.4. Розташуйте навчальні заклади Російської імперії за рівнем освіти, що надавався ними (від нижчого до вищого):

А реальні училища

В народні училища

Б класичні гімназії

Г 6-річні міські училища

III рівень**Завдання № 1**

3.1.1. Охарактеризуйте реформи за гетьманування Данила Апостола та їхні наслідки.

Завдання № 2

3.2.1. Український історик Наталія Полянська-Василенко говорячи про стан освіти в Україні у другій половині XIX ст. зазначала: «... Високі школи, розкидані по всій Україні, мали одну спільну рису: всі вони були засновані окупантами і викладовою мовою в них були — російська, німецька, польська». Доведіть справедливість судження.

СЕКЦІЯ «АРХЕОЛОГІЯ»**10 клас****I рівень****Завдання № 1**

1.1.1. Визначте де в Україні були знайдені вирізані з бивня монета браслети, які належать до унікальних зразків прикладного декоративного мистецтва стародавньої Європи:

- А біля селища Королеве на Закарпатті
- Б на Мізинській стоянці на р. Десна
- В у печері Киїк-Коба у Криму
- Г на Кирилівській стоянці у Києві

1.1.2. Назвіть плем'я за описом житла: «... траплялися й двоповерхові будинки, в яких перший поверх призначався для зберігання інвентарю, господарських занять, а 2-й — для житла; покрівля була двосхилою, вкрита соломною...»:

- А трипільці
- В венеди
- Б анти
- Г склавини

1.1.3. Визначте знахідки доби перебування скіфів на території України, знайдені у кургані Чортомлик неподалік міста Нікополь:

- 1) скіфський золотий гребінь;
- 2) золотий головний убір скіфської цариці;
- 3) золота пектораль;
- 4) срібна ваза з рослинним і тваринним орнаментом у нижній частині та сценами зі скіфського життя у верхній.

А 1, 2

В 3, 4

Б 2, 3

Г 2, 4

1.1.4. Визначте поняття, які використовуються при характеристиці певних релігійних вірувань:

- 1) капище; 2) хітон; 3) некрополь;
- 4) агора; 5) теменос; 6) пеплоса.

А 1, 2, 3

В 1, 5, 6

Б 2, 4, 6

Г 1, 3, 5

Завдання № 2.

1.2.1. Із переліку наведених зображень, оберіть ту річ, що на Русі називалася колтою

1.2.2. Визначте, які наслідки для Київської Русі мала описана в уривку з літопису подія: «У рік 6473 [965] рушив Святослав на Хозар. Почувши ж про це, хозари вийшли насупроти з князем своїм, каганом... і сталася битва між ними...»:

- 1) князь Святослав втягнув свою державу в довгу і затяжну війну, що потребувала значних сил;
- 2) падіння Хозарії відкрило шлях на Русь кочовим народам Сходу;
- 3) ліквідація загрози з боку хозарів призвело до активізації племінного сепаратизму;

4) успіхи Святослава на Сході змусили Візантію розпочати дипломатичну гру проти Святослава:

А 1, 2	В 2, 4
Б 2, 3	Г 1, 4

1.2.3. Визначте пам'ятки культури доби Галицько-Волинської держави:

- 1) Церква святої Богородиці на Золотих Воротах;
- 2) Дорогобузька ікона Богородиці;
- 3) Кам'янець-Подільська фортеця;
- 4) Церква Святого Пантелеймона;
- 5) Оршанське Євангеліє;
- 6) Київський Псалтир.

А 1, 2, 3	В 2, 4, 5
Б 2, 3, 4	Г 3, 5, 6

1.2.4. Визначте про яку битву доби Хмельниччини йде мова: розкопки поля битви проведенні археологом І. Свешніковим дозволило більш точно встановити кількість загиблих у заплавах річки Пляшівка козаків, відтворити схему бою, увіковічнити у народній пам'яті відчайдушність повстанців:

А Пилявецька битва	В Берестецька битва
Б Зборівська битва	Г Охматівська битва

Завдання № 3.

1.3.1. Визначте події, які відбулися у період між утворенням Московського патріархату та підпорядкування йому Київської митрополії:

- 1) видання Острозької Біблії;
- 2) церковні реформи П. Могили;
- 3) Слободищенський трактат;
- 4) обрання митрополитом київським Гедеона Четвертинського;
- 5) накладення на І. Мазепу анафемі;
- 6) «Коліївщина».

А 1, 2, 3	В 2, 4, 5
Б 2, 3, 4	Г 3, 4, 6

1.3.2. Визначте уривки із документів, які відносяться до першої половини XVII ст.:

- 1) «На місце старшого, який більше не буде (вибиратись) з-посеред козаків, ми будемо ставити старшого комісара від сейму до сейму, «який народжений у шляхетському стані, в лицарській справі досвідчений, підтримував би у війську лад...»
- 2) «Ми оголошуємо ..., щоб завершено було те з'єднання або унія Великого князівства Литовського з королівством Польським..., ми призначили без дальшого загаяння тут спільний сейм...»
- 3) «Протягом кількох років пани державці та старости на втіху собі нестерпно кривдять нас і тяжко ображають, позбавляючи не тільки вбогого майна, алей й свободи, посягають на наші хутори, сіножаті, ниви... »
- 4) «Коли турецький султан Осман II з величезним військом напав на обоз запорозьких козаків, запорожці його хоробро відбили. Пригнічений такою поразкою настільки, що відмовився в той день їсти, султан обіцяв 50 золотих кожному татарину, який приведе хоч якогось козака...»
- 5) «Спочатку будь ласкавим, твоя царська величносте, підтвердити права і вольності наці військові, як віками були у Війську Запорозькому...»
- 6) «Я, гетьман усієї України, протягом семи з половиною місяців докладав усіх моїх сил, щоб вивести край з того важкого становища, в якому він перебуває. Бог не дав мені сил справитися з ним завданням, і нині я... відмовляюся від влади»

А 1, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 3, 4, 6

Г 1, 3, 6

1.3.3. Назвіть митрополита православної церкви, який одним із перших провів археологічні розкопки на місці зруйнованої Десятинної церкви:

А Й. Борецький

В М. Рогоза

Б Г. Четвертинський

Г П. Могила

1.3.4. Визначте події з історії України, які відбувалися протягом існування в українських губерніях явища охарактеризованого сучасниками як «мудра вигадка графа Аракчеєва»:

- 1) входження Буковини на правах окремого округу до «Королівства Галіції і Лодомерії»;
- 2) видання поеми І. Котляревського «Енеїда»;
- 3) заснування масонської ложі «Любов до істини»;
- 4) видання альманаху «Русалка Дністровая»;
- 5) інвентарна реформа на Правобережжі;
- 6) «київська козаччина»;
- 7) «чигиринська змова».

А 1, 2, 3, 4

В 3, 4, 5, 6

Б 2, 3, 4, 5

Г 4, 5, 6, 7

Завдання № 4.

1.4.1. Визначте назву товариства, яке було засноване у першій половині XIX ст. з ініціативи Михайла Семеновича Воронцова та активно проводило археологічні розкопки:

А Історичне товариство Нестора Літописця в Києві

Б Історико-філологічні товариства в Харкові

В Товариство історії та старожитностей в Одесі

Г Наукове товариство ім. Шевченка у Львові

1.4.2. Визначте громадського-політичних діячів початку XX ст., які представляли самостійницьку течію в українському національному русі:

1) Ю. Бачинський; 4) М. Міхновський;

2) С.Єфремов; 5) І. Шраг;

3) М. Грушевський; 6) Д. Донцов.

А 1, 4, 6

В 1, 3, 5

Б 2, 4, 6

Г 4, 5,

1.4.3. Визначте характерні риси політики Директорії УНР:

1) відновлено 8-годинний робочий день;

2) заборонено робітничі страйки та профспілки;

- 3) введено продподаток на сільськогосподарську продукцію;
- 4) звільнено з роботи усіх призначених за гетьмана чиновників;
- 5) частину націоналізованих підприємств передано у концесії;
- 6) оголошено «Декрет про землю»;
- 7) заборонено конфісковувати землі іноземних підданих, промислових підприємств та цукрових заводів.

А 1, 4, 7 В 1, 5, 7

Б 1, 4, 6 Г 2, 4, 7

1.4.4. Визначте документи та спогади сучасників доби Української Центральної Ради:

- 1) «Держава ... має назву Західноукраїнська Народна Республіка...»
- 2) «Народе Український! Впали вікові пута. Прийшла воля всьому пригніченому людові, всім поневоленим націям Росії. Настав час і твоєї волі й пробудження...»
- 3) «Управління Україною буде провадитися через посередництво призначеного мною Кабінету Міністрів і на долучених законів про тимчасовий державний устрій України...»;
- 4) «Підтримуючи постанови I-го Всеукраїнського військового з'їзду про українізацію війська, з'їзд доручає якнайскоріше розробити план українізації війська»
- 5) «Коли з боку Бахмача і Чернігова рушили на Київ більшовицькі ешелони... Тоді було зібрано загін із студентів та гімназистів і відправлено їх — на знищення...»
- 6) «Конгрес Трудового Народу Української Народної Республіки оповіщає робітничий і селянський люд, що він через військові події припиняє свої засідання...»

А 1, 4, 6 В 2, 4, 5

Б 2, 5, 6 Г 1, 3, 4

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між археологічною культурою та назвою періоду стародавньої історії України:

1. Черняхівська археологічна культура	А мезоліт
2. Катакомбна археологічна культура	Б неоліт
3. Буго-Дністровська археологічна культура	В енеоліт
4. Середньостогівська археологічна культура	Г бронзовий вік
	Д ранній залізний вік

2.1.2. Співвіднесіть назви кочових племен з їхніми описами:

1 половці	А спустошили землі антів та на території Панонії утворили свою державу
2 хозари	Б вперше з'явилися біля південних кордонів Русі за часів князя Ігоря, часто використовувалися Візантією для реалізації своїх політичних задумів про Київської держави
3 авари	В вони нападали на слов'ян, збирали данину із ільменських слов'ян, кривичів, чуді та мері; представники цих племен часто мешкали серед слов'ян як купці або наймані дружинники
4 печеніги	Г кочові тюркські племена, у середині VI ст. у Прикаспії та Приазов'ї утворили державу, контролювали Волзький торговий шлях
	Д населяли землі між Дунаєм та Волгою, частково Крим, басейни Дону; у часи роздробленості Русі неодноразово нападали на її території

2.1.3. Співвіднесіть період з характерними рисами розвитку української культури:

1 кінець XVIII ст.	А зростання ролі природничих наук, поява бібліотек і музеїв, становлення середньої і вищої приватної жіночої освіти
2 перша пол. XIX ст.	Б відчутний вплив західноєвропейського бароко, поширення вертепу та шкільної драми у театральному мистецтві

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

3 друга пол. XIX ст.	В заснування у Львові інституту Оссолінських, започаткування реалістичного напрямку у живописі
4 початок XX ст.	Г зростання ролі світської культури, початок українського національного відродження
	Д поширення стилю модерн в архітектурі; створення у Києві першого українського стаціонарного театру

2.1.4. Установіть відповідність між гетьманом та його висловлюванням:

1 Кирило Розумовський	А «Я знаю, що на мене чекають кайдани і що мене, за російським звичаєм, кинуть у жакливу темницю, щоб я там помер з голоду. Але мене це не турбує, бо я говорю від імені моєї Батьківщини»
2 Павло Полуботок	Б «Майже кожний на всій Україні користувався вольностями, і важко йому буде забути, що він був паном і на війні рівнявся з паном»
3 Богдан Хмельницький	В «З обох сторін Дніпра жителям бути у возз'єднанні і жити б окремо і давати данину турському цареві»
4 Петро Дорошенко	Г «Козаки розорені до краю і, залишаючи свої житла, змушені втікати в слобідські полки, у результаті значно зменшилась кількість козаків на Україні, що може призвести до нечуваного безладдя і врешті до викорінення козаків»
	Д «А як стримала Москва свої присяжні обіцянки — це гаразд відомо не тільки вам, добрим людям, а й усьому світові. Всі вольності поламала, суд і свої закони люті в Україні запровадила»

Завдання № 2

2.2.1. Співвіднесіть дату події з її ходом:

1. 1830 р.	А Через деякий час молодий чоловік повернувся до населеного пункту з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Таємна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків
------------	--

2. 1877 р.	Б фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є.І Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства
3. 1873 р.	В вихід у світ друком рукописного твору другої половини XVIII ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу
4. 1848 р.	Г Приводом до повстання стали чутки про додатковий призов до армії. В ході повстання було висунуто гасло: «За вашу і нашу свободу»
	Д щоб відстоювати вимоги поділу від австрійського уряду Галичини на Західну (польську) і Східну (українську) українська громадськість утворила у складі 30 чоловік представницьку організацію

2.2.2. Установіть відповідність між поняттям і його визначенням:

1 промисловий переворот	А досягнення суб'єктом господарювання домінуючого становища на ринку
2 монополізація	Б зростання і розвиток міських поселень, зростання питомої ваги міського населення
3 урбанізація	В неминуче в умовах капіталізму розорення і зубожіння дрібних товаровиробників (селян, кустарів і т. ін.) і перетворення їх на пролетарів
4 кооперація	Г форма організації економічної діяльності людей і організацій, для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб
	Д перехід від ручного, ремісничо-мануфактурного до великого машинного фабрично-заводського виробництва

2.2.3. Установіть відповідність між зображенням та періодом до якого воно належить:

1. 	А період кінця XIX ст.
--	------------------------

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

2. 	Б період 1900–1914 рр.
3. 	В період 1917–1921 рр.
4. 	Г період 1921–1928 рр.
	Д період 1928–1939 рр.

2.2.4. Установіть відповідність між історичною персоналією та галуззю культури:

1 Г. Юра, Н. Ужвій	А наука.
2 М. Зеров, В. Підмогильний	Б кіномистецтво.
3 Д. Граве, М. Крилов	В образотворче мистецтво.
4 М. Самокиш, Ф. Кричевський	Г література.
	Д театр.

Завдання № 3.

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності правління наступних гетьманів:

А

Б

В

Д

2.3.2. Розташуйте навчальні заклади Російської імперії за рівнем освіти, що надавався ними (від нижчого до вищого):

А реальні училища

В народні училища

Б класичні гімназії

Г 6-річні міські училища

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності нормативно-правові акти за поданими з них уривками:

А «Українська республіка є соціалістична держава робітників та селян. Українська Соціалістична Радянська Республіка входить до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік як суверенна договірна держава і зберігає за собою право вільного виходу з Союзу...»

Б «Надзвичайний собор визнає дальше існування УАПЦ за недоцільне і вважає її за ліквідовану...»

В «Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка (РСФРР), Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР), Білоруська Соціалістична Радянська Республіка (БСРР) і Закавказька Соціалістична Федеративна Радянська Республіка (ЗСФРР — Грузія, Азербайджан і Вірменія) укладають цей союзний договір про об'єднання в одну союзну державу — «Союз Радянських Соціалістичних Республік...»

Г «вищим органом Тимчасового уряду є Генеральний Секретаріат, которого призначає Тимчасовий уряд по пропозиціям Центральної Ради»

2.3.4. Установіть хронологічну послідовність події:

А згорання «українізації»

Б створення товариства «Геть неписьменність»

В відкриття Кам'янець-Подільського університету

Г утворення УАПЦ

III рівень

Завдання № 1

3.1. Порівняйте суспільно-політичні причини прийняття, зміст та наслідки Валуєвського циркуляру та Емського указу.

Завдання № 2

3.2. Охарактеризуйте катакомбну археологічну культуру.

11 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Визначте знахідки доби перебування скіфів на території України, знайдені у кургані Чортотлик неподалік міста Нікополь:

1) скіфський золотий гребінь;

2) золотий головний убір скіфської цариці;

3) золота пектораль;

4) срібна ваза з рослинним і тваринним орнаментом у нижній частині та сценами зі скіфського життя у верхній.

А 1, 2

В 3, 4

Б 2, 3

Г 2, 4

1.1.2. Назвіть східнослов'янські племена, які сформувалися в лісостеповій частині Східної Європи у II–IV ст. н. е. і археологічно ним відповідали пеньківська та черняхівська археологічні культури.

А склавіни

В венеди

Б анти

Г дуліби

1.1.3. Визначте події, які відбулися впродовж першої половини XIII ст.?

- 1) зайняття волинським князем Романом Мстиславовичем Галича;
- 2) будівництво храму святої Софії в Києві;
- 3) утворення Галицької митрополії за князя Юрія I;
- 4) руйнування монголо-татарами Переяславщини та Чернігівщини;
- 5) здобуття Данилом Галицьким перемоги в битві з угорським військом біля міста Ярославля;
- 6) закладення міст Холма;
- 7) здійснення князем Романом Мстиславовичем походу на Київ проти князя Рюрика Ростиславовича.

А 1, 2, 4, 7

В 4, 5, 6, 7

Б 2, 3, 4, 6

Г 1, 3, 5, 6

1.1.4. Визначте уривки, у яких мова йде про князів Галицько-Волинської держави:

- 1) «... Як був князем, так і буду, а ламати свою віру задля королівської корони не стану. ...Вийнявши свого меча, сказав послові:..Чи отакий ото Петрів меч у папи?»
- 2) «Надумав він спорудити камінну церкву святої Богородиці, і, пославши [послів], привів майстрів із Греків, [і] почав зводити. А коли скінчив споруджувати, прикрасив він її іконами, і поручив її Ансістасові-курсунянину, і попів курсунських приставив служити в ній. Він дав сюди все, що взяв був у Курсуні, — ікони, і начиння церковне, і хрести!»

- 3) «Високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі підперши гори угорські своїми залізними полками, заступивши королю дорогу, зачинивши ворота на Дунаї»
- 4) «Був князем добрим, хоробрим, мудрим, який спорудив гори многі, і церкви поставив, і оздобив їх різноманітними прикрасами, був із братом своїм Васильком...»
- 5) «став розмножати число латинників, принаджував з різних країв католицьких священиків і богословів, бажаючи защепити їхню віру в русинів»
- 6) «І принесли йому меч, і він, узявши, став любуватися ним, і хвалити, і дякувати цесареві. І сказали послы «Лютим буде сей муж, бо майном нехтує, а зброєю бере. Згоджуйся на данину»?
- А 1, 2, 4 В 1, 3, 6
Б 1, 4, 5 Г 2, 5, 6

Завдання № 2

1.2.1. Визначте нормативно-правові акти, які юридично оформлювали кріпосне право у XVI ст.:

- 1) «Руська Правда»;
2) «Саксонське зеркало»;
3) «Судебник»
4) «Устав на волоки»;
5) Третій Литовський Статут;
6) «Артикул Генріха Валуа».

А 1, 4, 7 В 3, 5, 6
Б 2, 4, 6 Г 4, 5, 6

1.2.2. Визначте про яку битву доби Хмельниччини йде мова: розкопки поля битви проведенні археологом І. Свешніковим дозволило більш точно встановити кількість загиблих у заплавах річки Пляшівка козаків, відтворити схему бою, увіковічнити у народній пам'яті відчайдушність повстанців:

А Пилявецька битва В Берестецька битва
Б Зборівська битва Г Охматівська битва

1.2.3. У чому полягала відмінність адміністративно-територіального устрою та організація влади Лівобережної Гетьманщини від Слобожанщини:

- 1) відсутність гетьмана;
- 2) полковники підпорядковувалися білгородському воєводі.
- 3) слобідські полки підпорядковувалися Лівобережному гетьману;
- 4) на Слобожанщині генеральна старшина обиралася на козацьких радах;
- 5) полки отримували жалувані грамоти від царя з визнанням їхніх прав та вольностей.

А 1, 2, 5

В 2, 4, 5

Б 2, 3, 4

Г 1, 2, 3

1.2.4. На які території поширювалася влада І. Мазепи в 1704–1709 рр.?

А Правобережжя та Запоріжжя

Б Лівобережжя

В Лівобережжя та Правобережжя

Г Запоріжжя та Лівобережжя

Завдання № 3

1.3.1. Визначте назву товариства, яке було засноване у першій половині XIX ст. з ініціативи Михайла Семеновича Воронцова та активно проводило археологічні розкопки:

А Історичне товариство Нестора Літописця в Києві

Б Історико-філологічні товариства в Харкові

В Товариство історії та старожитностей в Одесі

Г Наукове товариство ім. Шевченка у Львові

1.3.2. Визначте характерні риси соціально-економічного розвитку українських губерній Російської імперії у першій половині XIX ст.:

- 1) розвиток залізничного транспорту;
- 2) стрімке зростання соціальної групи технічної інтелігенції;
- 3) використання праці військових поселенців;
- 4) виникнення перших синдикатів та трестів у промисловості;

- 5) поширення «урочної системи» селянських повинностей;
- 6) заснування торгового дому цукрозаводчиків Яхненків-Симе-ренків.

А 1, 2, 6

В 1, 3, 5

Б 2, 4, 6

Г 3, 5, 6

1.3.3. Визначте громадського-політичних діячів початку ХХ ст., які представляли самостійницьку течію в українському національному русі:

1) Ю. Бачинський;

4) М. Міхновський;

2) С.Єфремов;

5) І. Шраг;

3) М. Грушевський;

6) Д. Донцов.

А 1, 4, 6

В 1, 3, 5

Б 2, 4, 6

Г 4, 5, 6

1.3.4. Визначте кому із українських діячів ХІХ ст. належить по-суті автобіографічний вислів: «Із рідного краю Привіту не маю, Один на чужині Сльози виливаю».

А

Б

В

Г

Завдання № 4

1.4.1. Визначте характерні риси політики більшовиків в Україні протягом грудня 1917 – березня 1918 року

- 1) погроми поміщицьких маєтків;
- 2) підпорядкування рад ревкомам та воєн ревкомам;
- 3) денационалізація великих промислових підприємств;
- 4) створення комун на основі поміщицьких маєтків;
- 5) відмова від політики «червоного терору» щодо прихильників Центральної Ради;

б) утворення Одеської, Таврійської та Донецько-Криворізької радянських республік.

А 1, 2, 6	В 3, 5, 6
Б 1, 3, 5	Г 2, 4, 6

1.4.2. Стаття 6 Конституції УРСР 1978 р. визначала Комуністичну партію Радянського Союзу:

- А «Керівною і спрямовуючою силою радянського суспільства»
- Б «Партією, якій «належить вся влада рад»
- В «Партією, яка виражає волю трудящих»
- Г «Партією, що є підзвітною радянському народу»

1.4.3. Визначте заходи в економічній сфері, які було здійснено керівництвом ЦК КПРС на чолі з М. Горбачовим у період «перебудови»:

- 1) переведення підприємств на самоокупність і самофінансування;
- 2) запровадження орендних і кооперативних форм господарювання;
- 3) ліквідація галузевої системи управління і створення раднаргоспів;
- 4) надання підприємствам права на зовнішньоекономічну діяльність;
- 5) освоєння цілинних земель Казахстану, Сибіру, Північного Кавказу;
- 6) обмеження господарської самостійності промислових підприємств.

А 1, 2, 4	В 2, 4, 5
Б 1, 3, 6	Г 3, 4, 5

1.4.4. Укажіть події, які відбулися протягом періоду від проголошення Декларації про державний суверенітет до введення гривні як національної грошової одиниці:

- 1) прийняття закону «Про мови»;
- 2) вихід України з рубльового простору;
- 3) розкол українського православ'я;

- 4) приєднання України до програми співробітництва з НАТО «Партнерство заради миру»;
- 5) укладення між Верховною Радою і Президентом України конституційного договору;
- 6) підписано «Великий договір» з Росією;
- 7) підписано Універсал національної єдності.

А 2, 3, 4, 5

В 3, 4, 5, 6

Б 1, 2, 3, 4

Г 4, 5, 6, 7

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між археологічною пам'яткою і назвою племен та народів:

1. Мартинівський скарб	А сармати
2. Гайманова могила	Б слов'яни
3. Мармурова плита з присягою	В греки
4. поселення Майданецьке	Г трипільці
	Д скіфи

2.1.2. Установіть відповідність між описами давніх авторів на назвою племен та народів яким вони надані:

1. «жертвників і храмів вони за звичаєм не споруджують, за винятком Арея: для нього вони це роблять»	А греки
2. «я не завалюватиму демократичного ладу й не дозволю цьому тому, хто зраджує і звалює..»	Б венеци
3. «... хоч і гідні презирства через слабкість зброї, одначе могутні своєю кількістю... Але нічого не варта велика кількість нездатних до війни...»	В скіфи
4. «серед них немає жодного, хто не носив би сагайдака, лука та стріл, смертоносних через зміну отруту...»	Г сармати
	Д гуни

2.1.3. Установіть відповідність між подіями та їхніми описами:

1. похід князя Олега	А «Грабиша за 2 дни весь град, Подолье и Гору, и манастыри, И Софью, и Десятинью Богородицу, и не бысть помилования никому...»
2. похід князя Святослава	Б «Усіх походів великих було 83, а інших менших не пригадаю. Мирів я уклав з половецькими князями без одного 20 і при батькові і при без батька...»
3. похід Володимира Мономаха	В «І прийшли до царя, і розповіли йому все, що було: “Лютий повинен бути цей чоловік: майно зневажас, а зброю бере, дамо йому данину”...»
4. похід Андрія Боголюбського	Г «Нехай Русь, приходючи, бере “слубне”, скільки хоче; а якщо прийдуть гості, то беруть і місячину на 6 місяців, хліб, вино, і м'ясо, і рибу..., і пускають їх у лазні...»
	Д «... Поїхав з Новгорода, ... узявши із собою брата Всеволода із Трубецька і Святослава Олеговича..., чернігівських воєводам, і так ішли тихо, збираючи дружину свою...»

2.1.4. Установіть відповідність між досягненнями відомих археологів та їхніми прізвищами:

1. відкрив трипільську культуру	А Г. Шліман
2. першим здійснив розкопки Ольвії	Б Б. Мозолевський
3. знайшов найвизначніший скіфський скарб	В П. Сухтелен
4. сучасний дослідник періоду давніх слов'ян та Київської Русі	Г П. Толочко
	Д В. Хвойко

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між гетьманами і підписаними ними договорами (наведено умови договорів).

1 Дем'ян Многогршній	А російські воєводи мали перебувати лише в п'яти містах і не втручались у місцеві справи. Податки з населення надходили до гетьманської скарбниці. Гетьману заборонялись дипломатичні відносини з іншими державами, але дозволялось мати представників на посольських з'їздах, де обговорювались українські питання
2 Іван Брюховецький	Б руське князівство об'єднувалось з Річчю Посполитою та Великим князівством Литовським на умовах федерації короля якої обирали спільно. На чолі Руського Князівства був гетьман, який обирався довічно королем з 4-х кандидатів
3 Іван Виговський	В чисельність козацького реєстру мала складати 60 тис, непорушними мали залишатися права і вольності Війська Запорозького. Козацька держава зобов'язувалася не вести самостійні переговори із Туреччиною та Річчю Посполитою
4 Іван Самойлович	Г московські воєводи і залоги отримували право перебувати майже в усіх великих містах. Збирання податків покладалося на воєвод, а грошові збори йшли до царської казни
	Д Гетьман не мав права звільняти і судити старшину без ради з усією старшиною. При обговоренні українських справ на з'їзді послів присутність представників гетьмана стала не обов'язковою

2.2.2. Установіть відповідність між соціальними верствами Гетьманщини другої половини XVII – XVIII ст. та особливостями їхнього становища:

1. «значкові товариші»	А категорія козаків, що перестали нести безпосередню військову службу, а лише забезпечували військо усім необхідним
2. «компанійці»	Б категорія козаків, які несли дозорну службу, були особистою охороною гетьмана
3. «підпомічники»	В заможна частина козацтва, яка мала всілякі козацькі привілеї, міцні господарства

4. «підсудки»	Г категорія найбільш привілейованої козацької старшини;
	Д категорія селян або козаків, яка не мала землі, свого господарства, вони жили на чужих дворах, працювали як наймити

2.2.3. Установіть відповідність між періодом та притаманною для нього цитатою:

1. перша половина XIX ст.	А «Наші праві націоналісти в особі графа Бобринського, посівши адміністративні посади в «П'ємонті українства», почали переслідувати український національний рух »
2. друга половина XIX ст.	Б «... В ніч на 31 серпня я пішов рубати. Разом зі мною спустилися два кріпильники... я пчав рубати. Працювали ми напружено... 5 годин і 45 хвилин... нарубав 102 тонни...»
3. перша чверть XX ст.	В «... Росія у траурі! Не стало великого Царя-Визволителя! Сили темряви здійснили свою чорну справу...»
4. 30-ті рр. XX ст.	Г «... Із кінця в кінець по всьому царстві пролунав заклик, щоб старий і малий виходили заливати страхітливую московську пожежу ворожою кров'ю, заворушилось ополчення малоросійське»
	Д «Мала Росія, Ліфляндія і Фінляндія є провінціями, якими управляють на основі дарованих їм привілеїв... Ці провінції треба найлегшим способом привести до того, щоб вони обрусіли і перестали дивитись, неначе вовки на ліс...»

2.2.4. Установіть відповідність:

1. угода між польським урядом та УНДО про примирення.	А денационалізація
2. політика, спрямована на заперечення факту існування української нації, її прав на культурне та державне самовизначення.	Б пацифікація

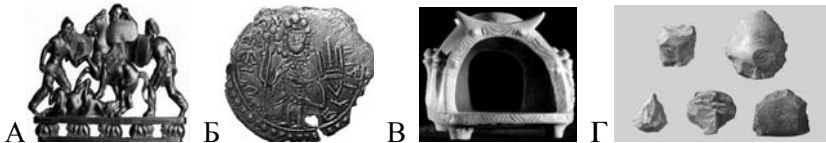
3. кампанія польської влади у Східній Галичині з метою «втихомирення» українського населення.	В нормалізація
4. політика планомірного заселення українських земель польськими військовими та цивільними колоністами	Г осадництво
	Д парцеляція

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності археологічні культури, поширені на території України:

- А Черняхівська археологічна культура
- Б Катакомбна археологічна культура
- В Буго-Дністровська археологічна культура
- Г Середньостогівська археологічна культура

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності археологічні знахідки за часом їх створення:

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності описані події:

- А «Через деякий час молодий чоловік повернувся до цього населеного пункту, але вже з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Таємна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків»;
- Б «фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є. І. Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства, першими головами були: Ю. Цегельський, О. Барвінський»;

В «вихід у світ друком рукописного твору другої половини XVIII ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу»;

Гце повстання було викликано наступом російського самодержавства на автономні права одного з народів Російської імперії. Приводом до повстання стали чутки про додатковий призов до армії. В ході повстання було висунуто гасло: «За вашу і нашу свободу»

2.3.4. Розташуйте у хронологічній послідовності характерні вислови:

А «золота п'ятирічка»

Б «наші діти будуть жити при комунізмі»

В «продажна донька імперіалізму»

Г «конституційна ніч»

III рівень

Завдання № 1

Український історик Дм. Антонович підкреслював: «Школи та релігійна боротьба кінця XVI ст. викликали сильний національно-культурний рух в Україні, наслідки якого виявляються в політичних подіях XVII ст.». Доведіть справедливність твердження вченого.

Завдання № 2

На поч. 20-х рр. точилася гостра дискусія навколо «теорії боротьби двох культур» — «нижчої» селянської і «вищої» міської, її підтримував тодішній секретар ЦК КП (б)У Д. Лебідь, який вважав, що для комуністів не існує національного питання, а українізація є зайвою. У цій боротьбі, на його погляд, має перемогти «вища» — російська (пролетарська) культура. Охарактеризуйте етапи упровадження означеної тези в історії України XX ст.

СЕКЦІЯ «ЕТНОЛОГІЯ»

10 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Визначте, як називають наділення предметів, явищ природи, тварин, рослин, міфічних істот, тощо зовнішністю і фізичними властивостями людини:

А анімізм	В антропоморфізм
Б тотемізм	Г фетишизм

1.1.2. Визначте греко-католицьких митрополитів кінця XVI – XVII ст.:

1) Й.-В. Рутський;	4) Сильвестр Косів;
2) Гедеон Балабан;	5) Іпатій Потій;
3) Ісайя Копинський;	6) М. Рогоза.
А 1, 2, 5	В 3, 5, 6
Б 2, 4, 5	Г 1, 5, 6

1.1.3. Визначте працю Іннокентія Гізеля, яка використовувалася як перший спеціальний підручник з історії України, Білорусії та Росії:

А «Історія Русів»	В «Лексикон слов'яноруський»
Б «Синопис»	Г «Густинський літопис»

1.1.4. Якими словами означали свою національність у XV–XVI ст. українці, що навчалися у Західній Європі:

1) «словени»;	2) «русини»;	3) «роксолани»;
4) укри;	5) «рутенці»;	6) «борисфени».
А 1, 3, 5	В 1, 5, 6	
Б 2, 3, 4	Г 2, 3, 5	

Завдання № 2.

1.2.1. Визначте національності, яким у першій половині XVI ст. польський уряд надавав привілеї у торгівлі та промислах:

- 1) серби; 3) караїми; 4) німці; 5) поляки; 6) волохи.
 А 1, 5. В 4, 5
 Б 3, 4 Г 5, 6

1.2.2. Визначте воєводства, в яких протягом другої половини XVI ст. у судочинстві використовувалися Литовські Статути та українська мова:

- 1) Руське; 2) Белзьке; 3) Волинське;
 4) Подільське; 5) Брацлавське; 6) Київське.
 А 3, 5, 6 В 2, 4, 5
 Б 1, 3, 6 Г 3, 4, 5

1.2.3. Визначте опис сучасника, що відносяться до XVI ст.:

- А «Дійшло до вух наших, що в українських воєводствах — Волинському, Київському, Брацлавському — чиняться нечувані шкоди, кривди й грабунки. Зовсім не зважають та ні на право посполите, ні на зверхність нашу»
 Б «Якби провинився б хто з генеральних старшин, полковників, генеральних радників..., — то ясновельможний гетьман не повинен карати того винуватця за такі провини засобами своєї влади чи особисто призначати йому кару»
 В «Після раптового вторгнення запорожців у табір Османа турками оволоділа паніка: сам Осман ... тепер на власні очі побачив усю хиткість свого становища»
 Г «Військо це передбачається утворити на Україні з людей, до козачої служби здібних і здавна відомих звичкою і охотою до неї... Як мине потреба в українських полках, всі вони розпускаються по своїх домівках, але вже назавжди залишаються приналежними війську»

1.2.4. Визначте, хто із козацьких старшин за доби Хмельниччини, організував переселення «випищиків» на Слобожанщину:

- А Яків Острянин В Олексій Хромий
 Б Іван Дзиковський Г Степан Разін

Завдання № 3.

1.3.1. Визначте наслідок події описаної у творі одного із українських письменників ХІХ ст.: «Брюховецький тим часом бенкетував. У ту-бо нещасливу годину справді так лучилось, як мовив Галка: «Де кричать, а де співають, де кров іллють, а де горілку п'ють». Коло Брюховецького сидить Гагін із думними дяками... хто ж бо того не знає, скільки опісля розлито на Україні крові через Іванцеве лукавство да через неситу хтивість московських воєвод?»

А ліквідації Запорізької Січі.

Б скасування автономії Гетьманщини

В Українські землі оголошувались володіннями московського государя

Г зруйнування московськими військами Батурина

1.3.2. Хто одним із перших у європейській науці ХІХ ст. довів значення національних мов і фольклору в розвитку національної самосвідомості народів:

А Й. Гердер

В І. Срезневський

Б М. Драгоманов

Г І. Кант

1.3.3. Визначте пануючі на початку ХІХ ст. в українській суспільній еліті політичні течії:

- 1) «традиціоналісти»; 2) народознавці; 3) «хлопомани»;
4) «асимілятори»; 5) романтики; 6) націоналісти.

А 1, 5, 6

В 1, 4, 5

Б 2, 3, 4

Г 2, 3, 5

1.3.4. Визначте із яких страв зазвичай складався ранній сніданок українського селянина ХІХ ст.

- 1) борщ, заправлений м'ясом;
2) варені або смажені яйця;
3) куліш або локшина з салом;
4) капуста;
5) галушки та юшка;
6) гречані оладки.

А 1, 3, 4

В 2, 5, 6

Б 3, 4, 6

Г 1, 3, 4

Завдання № 4.

1.4.1. Визначте характерні риси соціально-економічного розвитку українських губерній Російської імперії у другій половині XIX ст.:

- 1) розвиток залізничного транспорту;
- 2) зростання кількості «піших» селян та «місячників»;
- 3) використання праці військових поселенців;
- 4) виникнення перших синдикатів та трестів у промисловості;
- 5) загострення економічної кризи перевиробництва;
- 6) заснування торгового дому цукрозаводчиків Яхненків-Симе-ренків;
- 7) швидке розшарування селянства;
- 8) стрімке зростання соціальної групи технічної інтелігенції.

А 1, 2, 3, 6

В 2, 4, 5, 7

Б 2, 3, 5, 6

Г 1, 4, 7, 8

1.4.2. Визначте діячів українського театру:

- 1) Г. Юра; 2) В. Гардін; 3) А. Бучма;
- 4) С. Іжакевич; 5) М. Бойчук; 6) Н. Ужвій.

А 1, 2, 3

В 2, 3, 5

Б 1, 3, 6

Г 4, 5, 6

1.4.3. Визначте факт, що належить історичному діячу зображеному на фото:

А історик, автор багатотомної «Історії України-Русі», один із засновників Товариства українських поступовців

Б письменник, автор першого фантастичного роману «Сонячна машина», голова Генерального Секретаріату Української Центральної Ради

В історик літератури, автор нарисів «Тарас Шевченко» та ін., секретар міжнародних справ Генерального Секретаріату

Г засновник та ідеолог українського націоналізму, автор програми РУП «Самостійна Україна», організатор Українського військового клубу ім. гетьмана П. Полуботка

1.4.4. Визначте території, які у 20–30-ті рр. ХХ ст. перебували у складі Польщі:

- 1) Східна Галичина;
- 2) Північна Буковина;
- 3) Ізмаїльський, Акерманський, Хотинський повіти Бессарабії;
- 4) Західна Волинь;
- 5) Підкарпатська Русь;
- 6) частина Полісся;
- 7) Холмщина.

А 1, 2, 4, 7

В 1, 3, 4, 5

Б 1, 4, 6, 7

Г 1, 2, 4, 6

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між описами давніх авторів на назвою племен та народів яким вони надані:

1. «жертovníків і храмів вони за звичаєм не споруджують, за винятком Арея: для нього вони це роблять»	А греки
2. «я не завалюватиму демократичного ладу й не дозволю цьому тому, хто зраджує і звалює...»	Б венеци
3. «... хоч і гідні презирства через слабкість зброї, однак могутні своєю кількістю... Але нічого не варта велика кількість нездатних до війни...»	В скіфи
4. «серед них немає жодного, хто не носив би сагайдака, лука та стріл, смертоносних через зміну отруту...»	Г сармати
	Д гуни

2.1.2. Співвіднесіть назви кочових племен з їхніми описами:

1 половці	А спустошили землі антів та на території Панонії утворили свою державу
2 хозари	Б вперше з'явилися біля південних кордонів Русі за часів князя Ігоря, часто використовувалися Візантією для реалізації своїх політичних задумів про Київської держави

3 авари	В вони нападали на слов'ян, збирали данину із ільменських слов'ян, кривичів, чуді та мері; представники цих племен часто мешкали серед слов'ян як купці або наймані дружинники
4 печеніги	Г кочові тюркські племена, у середині VI ст. у Прикаспії та Приазов'ї утворили державу, контролювали Волзький торговий шлях
	Д населяли землі між Дунаєм та Волгою, частково Крим, басейни Дону; у часи роздробленості Русі неодноразово нападали на її території

2.1.3. Установіть відповідність між носіями релігійного вчення та його догматами:

1. соціанство	А триєдність Бога, дотримання Юліанського календаря
2. кальвінізм	Б дотримання целібату духовенством, вчення про походження Духа Святого від Бога-Отця та Бога-Сина
3. православ'я	В визнання лише Святого Письма, засудження марнотратства, обстоювання ощадливості, не визнання бідності як ознаку святості
4. католицизм	Г визнання істинним із Святої Трійці лише Бога-Отця, найпоширеніше протестантське вчення на території України у XVI ст.
	Д у XIV ст. на теренах Русі це було віровчення служилих тюркомовних людей

2.1.4. Установіть відповідність між соціальною верствою першої половини XIX ст. і поданою характеристикою їхніх параметрів повсякденного життя:

1. дворянство	А внутрішнє оздоблення житла (дзеркала, годинники) мало засвідчувати фінансову спроможність господаря, успіх його справи
2. буржуазія	Б невеликі розміри заробітної плати прирікали їх на голодне та злиденне існування: третина заробітку йшло на оплату житла та освітлення; решта — на харчі

3. робітництво	В вірили у різні забобони, зберегли любов до минулого, надзвичайно різноманітним був зовнішньо-естетичний бік буття цієї верстви
4. селянство	Г онуки козацької старшини виламували самоцвіти із безцінної зброї, щоб прикрасити застібку модних французьких черевиків, купити модний одяг, тощо
	Д цей прошарок зазвичай населяв так звані «злачні місця», «міське дно», не маючи нічого ця соціальна група було значною мірою задіяна у криміналі

Завдання № 2.

2.2.1. Співвіднесіть дату події з її ходом:

1. 1830 р.	А один молодий чоловік, відрекомендувавшись селянином, пообіцяв селянам сходити до царя в Петербург та розповісти йому про боротьбу останніх з місцевою владою. Через деякий час, цей молодий чоловік повернувся до цього населеного пункту, але вже з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Таємна дружина»
2. 1877 р.	Б фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графіні Є. І. Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства
3. 1873 р.	В вихід у світ друком рукописного твору другої половини XVIII ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу
4. 1848 р.	Г приводом до повстання стали чутки про додатковий призов до армії. В ході повстання було висунуто гасло: «За вашу і нашу свободу»
	Д щоб відстоювати вимоги поділу від австрійського уряду Галичини на Західну (польську) і Східну (українську) українська громадськість утворила у складі 30 чоловік представницьку організацію

2.2.2. Установіть відповідність між прізвищем вченого та змістом його наукових досліджень:

1. В. Хвойко	А у фольклорі «вбачив багатюще джерело для майбутніх поетів», автор численних праць з історії давньоруської та російської мов, історії південнослов'янських літератур, міфології
2. Ф. Вовк	Б грузинський князь, у 1819 опублікував у Петербурзі «Опыт собрания старинных малороссийских песен».
3. І. Срезневський	В найвідоміший український археолог, розкопував Кирилівську палеолітичну стоянку у Києві, займався вивченням трипільської культури
4. М. Цертелєв	Г український антрополог, етнограф, автор праці «Етнографічні особливості українського народу»
	Д у європейських країнах стала відомою його праця «Опис України», де автор подає відомості географічні й економічні, змальовує побут українського селянства та інших станів

2.2.3. Установіть відповідність між суспільно-політичними подіями та їх наслідками:

1. запровадження НЕПу	А запровадження чотирирічного обов'язкового навчання, перехід до семирічної шкільної освіти
2. започаткування кампанії «все-народний похід за всеобуч»	Б зростання ефективності сільського господарства що дало можливість продавати зерно на зовнішніх ринках, створення сільськогосподарських кооперативів
3. проголошення політики «коренізації»	В посилення оподаткування індивідуальних господарств, заборона використовувати найману працю у сільському господарстві
4. перехід до політики розкуркулення селянства	Г ідеологізація змісту навчання, реорганізація 2/3 семирічних шкіл у фабрично-заводські училища та школи колгоспної молоді, 98% дітей віком до 10 років було охоплено навчанням.
	Д уведення обов'язкового вживання української мови в державному діловодстві, зростання питомої ваги українців у партійно-державному апараті УСРР

2.2.4. Установіть відповідність:

1. угода між польським урядом та УНДО про примирення	А денационалізація
2. політика, спрямована на заперечення факту існування української нації, її прав на культурне та державне самовизначення	Б пацифікація
3. кампанія польської влади у Східній Галичині з метою «втихомирення» українського населення.	В нормалізація
4. політика планомірного заселення українських земель польськими військовими та цивільними колоністами	Г осадництво
	Д парцеляція

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності назви слов'янського етносу, що з'являлися у давніх письмових джерелах:

А анти

В дуліби

Б орачі

Г венеди

2.3.2. Ознайомившись з уривками українсько-московських договорів підписаних гетьманами у другій половині XVII – XVIII ст., розташуйте їх у хронологічній послідовності

А російські воєводи мали перебувати лише в п'яти містах і не втручались у місцеві справи. Податки з населення надходили до гетьманської скарбниці. Гетьману заборонялись дипломатичні відносини з іншими державами, але дозволялось мати представників на посольських з'їздах, де обговорювались українські питання

Б руське князівство об'єднувалось з Річчю Посполитою та Великим князівством Литовським на умовах федерації короля якої обирали спільно. На чолі Руського Князівства був гетьман, який обирався довічно королем з 4-х кандидатів. Гетьману заборонялись дипломатичні відносини з іншими державами

В чисельність козацького реєстру мала складати 60 тис, непорушними мали залишатися права і вольності Війська Запорозького. Козацька держава зобов'язувалася не вести самостійні переговори із Туреччиною та Річчю Посполитою

Г московські воєводи і залоги отримували право перебувати майже в усіх великих містах. Збирання податків покладалося на воєвод, а грошові збори йшли до царської казни

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності описані події:

А «... заворушення розпочалося з того, що незадоволені матроси ... зібралися на площі для обговорення своїх потреб... Щоб припинити мітинг була відправлена рота солдатів і матросів...»

Б «... закінчилося згубне для багатьох повстання... Ходили чутки, нібито гусари зробили атаку на беззбройних чернігівців і рубали їх без пощади»

В «... нарешті дозволили видавати український журнал; мій чоловік дуже радий, захоплений і зайнятий... Усі його країни тішаються разом з ним...»

Г «... йти в народ... значило не тільки віддати народу свої сили, свої знання заради народної революції, це значило ще — жити його радощами і стражданнями, ділити з ним його світлі надії і гіркі розчарування!»

2.3.4. Розташуйте у хронологічній послідовності епохи, яким притаманні такі поняття та терміни:

А «ізотовський рух»; «побудова основ соціалізму», ревіндикація

Б «непман», «лікнеп», госпрозрахунок, «червонець»

В монополізація промисловості, економічна криза, «Верховинська акція»

Г трудові армії, продрозверстка, прямий обмін між містом і селом

III рівень

Завдання № 1

3.1.1. Охарактеризуйте соціальні верстви українського населення (Наддніпрянської і Західної України), які очолили процес національно-культурного відродження наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Поясніть, чому саме вони були в авангарді цього руху?

Завдання № 2

3.2.1. Порівняйте політику радянської влади щодо українців та національних меншин в УРСР у 20-ті та 30-ті роки XX ст.

11 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Визначте античні міста-держави, що входили до Боспорського царства:

- 1) Тіра; 2) Ольвія; 3) Феодосія;
4) Пантікапей; 5) Херсонес; 6) Фанагорія.
А 1, 3, 5	В 3, 4, 6
Б 2, 3, 4	Г 2, 5, 6

1.1.2. Визначте греко-католицьких митрополитів кінця XVI – XVII ст.:

- 1) Й.-В. Рутський; 2) Гедеон Балабан; 3) Ісайя Копинський;
4) Сильвестр Косів; 5) Іпатій Потій; 6) М. Рогоза.
А 1, 2, 5	В 3, 5, 6
Б 2, 4, 5	Г 1, 5, 6

1.1.3. Визначте воєводства в яких протягом другої половини XVI ст. у судочинстві використовувалися Литовський статут та українська мова

- 1) Руське; 2) Белзьке; 3) Волинське;
 - 4) Подільське; 5) Брацлавське; 6) Київське.
А 3, 5, 6	В 2, 4, 5
Б 1, 3, 6	Г 3, 4, 5

1.1.4. Якими словами означали свою національність у XV–XVI ст. українці, що навчалися у Західній Європі:

- 1) «словени»; 2) «русини»; 3) «роксолани»;
 - 4) укри; 5) «рутенці»; 6) «борисфени»
А 1, 3, 5	В 1, 5, 6
Б 2, 3, 4	Г 2, 3, 5

Завдання № 2

1.2.1. Визначте події, які відбувалися у період між підписанням Деулінського та Андрусівського договорів:

- 1) селянські повстання під проводом Мухи і Андрія Борули;
 - 2) виникнення Київського братства;
 - 3) Хотинська битва;
 - 4) Чуднівська кампанія;
 - 5) обрання П. Тетері гетьманом Правобережної України;
 - 6) Московські статті І. Брюховецького;
 - 7) «повстання Петрика».
А 1, 3, 5, 6	В 3, 4, 5, 6
Б 2, 3, 4, 5	Г 4, 5, 6, 7

1.2.2. Визначте основні філософські ідеї Г. Сковороди:

- 1) заперечення пізнання Бога;
 - 2) самопізнання людини;
 - 3) обґрунтування Божественної природи самодержавства;
 - 4) ідея «європейського дому» — згуртування європейських народів для подолання турецької експансії;
 - 5) пошук шляхів людського щастя;
 - 6) протиставлення насильству, корисливості, нечесно набутому багатству спокою душі, сумлінної праці, скромності і мудрості.
А 2, 4, 5	В 2, 5, 6
Б 2, 3, 5	Г 1, 4, 6

1.2.3. Визначте уривки із документів, які відносяться до першої половини XVII ст.:

- 1) «На місце старшого, який більше не буде (вибиратись) з-посеред козаків, ми будемо ставити старшого комісара від сейму до сейму, за рекомендацією гетьманів, людину, «яка була б народжена в шляхетському стані, в лицарській справі досвідчена, підтримувала б у війську лад, і з розпорядження гетьмана приходила б у той час і на призначене місце, де потребуватиме Річ Посполита...»;
- 2) «Ми оголошуємо ..., щоб завершено було те з'єднання або унія Великого князівства Литовського з королівством Польським... Знаючи, що це об'єднання приносило велику славу і користь обом народам, ми спрямували на це діло нашу думку і волю, призначили без дальшого загаяння тут спільний сейм...»;
- 3) «Протягом кількох років пани державці та старости на втіху собі нестерпно кривдять нас і тяжко ображають, позбавляючи не тільки вбогого майна, алей й свободи, посягають на наші хутори, сіножаті, ниви... багато з нашого товариства поранено та знівечено»;
- 4) «30 тисяч запорозьких козаків заявили чудові взірці відваги. Коли турецький султан Осман II з величезним військом напав на обоз запорозьких козаків, запорожці його хоробро відбили. Пригнічений такою поразкою настільки, що відмовився в той день їсти, султан обіцяв 50 золотих кожному татарину, який приведе хоч якогось козака...»;
- 5) «Спочатку будь ласкавим, твоя Царська Величносте, підтвердити права і вольності наці військові, як віками були у Війську Запорозькому...»;
- 6) «Я, гетьман усієї України, протягом семи з половиною місяців докладав усіх моїх сил, щоб вивести край з того важкого становища, в якому він перебуває. Бог не дав мені сил справитися з ним завданням, і нині я, з огляду на умови, які тепер склалися, керуючись виключно добром України, відмовляюся від влади»

А 1, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 3, 4, 6

Г 1, 3, 6

1.2.4. Визначте основні досягнення періоду «нової ери»:

- 1) створено «Галицько-Руську матицю»;
- 2) надання українському фонетичному правопису статусу офіційного;
- 3) скликано собор руських учених у Львові;
- 4) створено культурно-освітнє товариство «Просвіта»;
- 5) перетворення Літературного товариства ім. Т.Г. Шевченка на НТШ;
- 6) українцям надана певна кількість місць у австрійському парламенті і Галицькому сеймі.

А 1, 2, 5

В 3, 5, 6

Б 2, 4, 5

Г 2, 5, 6

Завдання № 3

1.3.1. Визначте характерні явища у розвитку української культури на початку ХХ ст.:

- 1) формування реалістичного напрямку у літературі;
- 2) видання Б. Грінченком 4-томного «Словника української мови»;
- 3) звернення українських письменників до жанру новел;
- 4) поширення архітектурних стилів рококо та класицизм;
- 5) застосування у будівництві конструкцій із металу та залізобетону;
- 6) зародження аматорських театрів, гуртків та труп

А 1, 4, 5

В 1, 3, 4

Б 2, 3, 6

Г 2, 3, 5

1.3.2. Визначте громадсько-політичні організації, що у роки Першої світової війни, підтримували російський уряд:

- 1) Союз визволення України;
- 2) Товариство українських поступовців;
- 3) Карпатсько-Руський визвольний комітет;

- 4) Головна українська рада;
- 5) група Української соціал-демократичної партії на чолі з С. Петлюрою;
- 6) група Української соціал-демократичної партії на чолі з В. Винниченком.
А 1, 2, 5 В 2, 3, 6
Б 2, 3, 5 Г 2, 3, 6

1.3.3. Яка із поданих цитат відображує характерну рису періоду НЕПу:

А «... З метою забезпечення правильного та спокійного ведення господарства на засадах більш вільного розпорядження землеробом своїми господарськими ресурсами продовольча розкладка, як спосіб державної заготівлі продовольства замінюється натуральним податком...»

Б «... Наближався Міжнародний юнацький день, і мені захотілося ознаменувати цей день рекордом в галузі підвищення продуктивності праці... В ніч на 31 серпня я пішов рубати. Разом зі мною спустилися два кріпильники... я почав рубати. Працювали ми напружено... 5 годин і 45 хвилин... нарубав 102 тонни...»

В «У п'ятирічному плані УСРР необхідно забезпечити максимально можливий в даних умовах темп розвитку індустрії. Особливу увагу треба звернути на відбудову, реконструкцію і розвиток металургії та важкого машинобудування»

Г «Надзвичайний собор мусить визнати, що УАПЦ протягом 10 років свого існування була явно виявлена антирадянська контрреволюційна організація... собор визнає дальше існування УАПЦ за недоцільне і вважає її за ліквідовану...»

1.3.4. Визначте характерні риси соціального розвитку радянської України у 30-ті рр. ХХ ст.:

- 1) рівень життя і побутового забезпечення населення значно зріс;
- 2) 1/3 населення республіки становили жителі міст;
- 3) кількість міського населення перевищувала кількість сільського;

- 4) зникли категорії приватних торгівців, власників підприємств;
 - 5) зросла чисельність робітників;
 - 6) 90 % українців продовжувало мешкати у селах.
А 1, 2, 4	В 3, 4, 6
Б 2, 4, 5	Г 1, 5, 6

Завдання № 4

1.4.1. Визначте події і явища періоду Великої вітчизняної війни пов'язані із самостійницьким напрямком Руху опору:

- 1) «рейкова війна»;
 - 2) рейд на Правобережну Україну;
 - 3) «Волинська трагедія»;
 - 4) «бульбівці»;
 - 5) «похідні групи»;
 - 6) «заградотряди».
А 1, 3, 5	В 3, 5, 6
Б 2, 4, 5	Г 3, 4, 5

1.4.2. Які із поданих тверджень щодо мети вступу УРСР до ООН відповідало інтересам радянського керівництва:

- 1) перетворити Україну на самостійний суб'єкт міжнародної політики;
 - 2) створити сприятливі умови для побудови міжнародних відносин на демократичних засадах;
 - 3) нейтралізувати міжнародну підтримку національно-визвольних сил, які боролися за відродження незалежної Української держави;
 - 4) створити сприятливі умови для економічної відбудови України, як і інших країн, що постраждали від нацизму;
 - 5) отримати додаткові голоси в ООН, посиливши вплив СРСР.
А 2, 3;	В 1, 3
Б 4, 5	Г 3, 5

1.4.3. Визначте події та явища, які відбулися у період від XX з'їзду КПРС до заборони Української Гельсінської спілки (УГС):

- 1) вихід кіноповісті О. Довженка «Україна в огні»;
- 2) «справа лікарів»;

- 3) перехід до обов'язкової семирічної освіти;
- 4) «кукурудзяна кампанія»;
- 5) вихід праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація»;
- 6) призначення П. Шелеста першим секретарем ЦК КПУ;
- 7) вихід праці В. Чорновола «Лихо з розуму»;
- 8) економічна реформа М. Рижкова — А. Абалкіна.

А 1, 2, 3, 4

В 4, 5, 6, 7

Б 2, 3, 4, 5

Г 5, 6, 7, 8

1.4.4. Визначте пріоритетні напрямки зовнішньої політики протягом 2010–2012 рр.:

А забезпечення міжнародного визнання, утвердження позаблоковості держави, отримання гарантій незалежності та енергетичної безпеки в обмін на ліквідацію ядерної зброї

Б реалізація багатовекторності зовнішньої політики; співробітництво з НАТО, активна співпраця в межах СНД

В спроба збереження балансу інтересів між відносинами з Росією та курсом на євроінтеграцію; завершення переговорів про асоційоване членство у ЄС, активізація відносин між державами СНД

Г пріоритетність євроінтеграційного курсу, активізація відносин з НАТО, вступ до Світової організації торгівлі (СОТ)

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між українським містом та визначною архітектурною пам'яткою середньовіччя:

1 Київ	А Церква Св. Пантелеймона
2 Луцьк	Б Церква Успіння Богородиці Пирогощі
3 Чернігів	В П'ятницька церква
4 Галич	Г Замок Любарта
	Д Замок «Паланок»

2.1.2. Встановіть відповідність між терміном та його визначенням:

1 панегірик	А жанр християнської літератури, в якому описується життя святих та аскетів
2 кант	Б стародавній релігійно-легендарний твір, зміст якого не цілком відповідає офіційному віровченню
3 апокриф	В поетичний жанр, найхарактернішою ознакою якого є захоплена похвала та уславлення визначної події чи подвигів видатної людини
4 агіографія	Г постановка на сцені біблійних сюжетів
	Д релігійна пісня, молитва, що виконується багатоголосим хоровим співом

2.1.3. Установіть відповідність між сферами культури та визначними діячами ХХ ст.

1 історія	А М. Зеров, Є. Плужник, М. Рильський
2 медицина	Б А. Бучма, І. Їжакевич, Н. Ужвій
3 мистецтво	В Д. Багалій, М. Василенко, Д. Яворницький
4 література	Г М. Гамалія, О. Богомолець, М. Стражеско
	Д В. Липківський, М. Борецький, А. Шептицький

2.1.4. Установіть відповідність між суспільно-політичними подіями та їх наслідками:

1. запровадження НЕПу	А запровадження чотирирічного обов'язкового навчання, перехід до семирічної шкільної освіти
2. започаткування кампанії «всенародний похід за всеобуч»	Б зростання ефективності сільського господарства що дало можливість продавати зерно на зовнішніх ринках, створення сільськогосподарських кооперативів
3. проголошення політики «коренізації»	В посилення оподаткування індивідуальних господарств, заборона використовувати найману працю у сільському господарстві

4. перехід до політики розкуркулення селянства	Г ідеологізація змісту навчання, реорганізація 2/3 семирічних шкіл у фабрично-заводські училища та школи колгоспної молоді, 98% дітей віком до 10 років було охоплено навчанням
	Д уведення обов'язкового вживання української мови в державному діловодстві, зростання питомої ваги українців у партійно-державному апараті УСРР

Завдання № 2.

2.2.1. Установіть відповідність між твором та його автором.

1 «Інтернаціоналізм чи русифікація»	А В. Мороз
2 «Україна наша радянська»	Б І.Дзюба
3 «Собор у риштуванні»	В П. Шелест
4 «Мойсей і Датан»	Г Є. Сверстюк
	Д В. Чорновіл

2.2.2. Установіть відповідність між поняттям та його визначенням:

1 девальвація	А застій в економіці, виробництві та торгівлі
2 стагнація	Б уповільнення темпів економічного зростання протягом тривалого часу
3 рецесія	В випуск в обіг банкнотів, паперових грошей та цінних паперів
4 емісія	Г зниження вартості національної валюти
	Д перевищення видатків бюджету над його доходами

2.2.3. Установіть відповідність між періодом та характерними особливостями розвитку культури:

1 період Великої Вітчизняної війни	А порошкова металургія, зменшення кількості шкіл з українською мовою викладання
2 післявоєнна відбудова	Б створення у Інституті фізики АН УРСР першого ядерного реактора; поява плеяди молодих літераторів – В. Симоненка, Л. Костенко, Д. Павличко

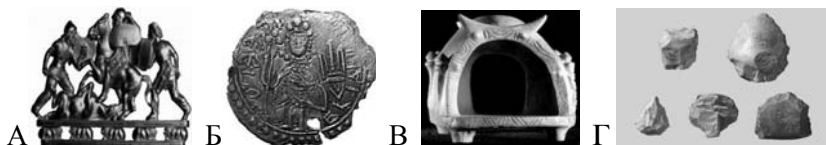
3 «хрущовська відлига»	В завершення кампанії з ліквідації неписьменності, запровадження обов'язкової початкової освіти у сільській місцевості та 7-річного навчання у містах, ліквідація літературно-художніх об'єднань
4 «брежнєвський застій»	Г винайдення методу дугового зварювання під флюсом, методу консервації донорської крові; «сироватки Богомольця»
	Д перехід до обов'язкової семирічної освіти, розгром генетики та кібернетики, боротьба з «українським буржуазним націоналізмом» та космополітизмом

2.2.4. Установіть відповідність між подіями і наслідками:

1 президентські вибори 1994 р.	А розгортання акцій «Україна без Кучми», порушення питання імпічменту Президента
2 перемога на Євробаченні 2004 р. співачки Руслани	Б Євробачення в Україні
3 парламентські вибори 2006 р.	В прийняття України до Ради Європи
4 президентські вибори 2010 р.	Г створення Антикризової коаліції
	Д Конституційна асамблея

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності археологічні знахідки за часом їх створення:

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності описані події:

А «Через деякий час, цей молодий чоловік повернувся з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, всту-

- пивши до організації «Таємна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків»;
- Б «фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є.І Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства, першими головами були: Ю. Цегельський, О. Барвінський»;
- В «вихід у світ друком рукописного твору другої половини XVIII ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу»;
- Г Приводом до повстання стали чутки про додатковий призов до армії. В ході повстання було висунуто гасло: «За вашу і нашу свободу»

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності характерні риси соціального життя в УРСР:

- А поява соціальних мереж Інтернету
Б видання селянам паспортів
В житлова програма «кожній сім'ї — окрему квартиру»
Г безкоштовна загальна середня освіта

2.3.4. Установіть хронологічну послідовність подій:

- А вихід національної футбольної команди України у чверть фіналу на Чемпіонаті світу по футболу
Б Саміту Україна — ЄС у Києві
В вступ України до СОТ
Г візит до України Папи Римського Івана Павла II

III рівень

Завдання № 1

3.1.1. У доповідній записці Академії наук Російської імперії зазначалося: «Великоруську народність, міцну не одною своєю чисельністю, не лякає існування польської, німецької, латинської, вірменської, грузинської, єврейської і татарської літератур у меж-

ах Росії. Чого ж лякатися малоруської...?» Охарактеризуйте політику царського уряду в українському питанні упродовж XIX ст.

Завдання № 2

3.2.1. Охарактеризуйте владну політику щодо церкви у радянській Україні.

СЕКЦІЯ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

10 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Визначте про який народ йде мова у наведеному уривку: «... хоч і гідні презирства через слабкість зброї, одначе могутні своєю кількістю... Але нічого не варта велика кількість нездатних до війни...»:

А греки

В готи

Б скіфи

Г венеди

1.1.2. Визначте про кого йде мова: кочові тюркські племена, у середині VI ст. у Прикаспії та Приазов'ї утворили державу, контролювали Волзький торговий шлях:

А хозари

В половці

Б авари

Г печеніги

1.1.3. Релігійна пісня, молитва, що виконується багатоголосим хоровим співом — це:

А панегірик

В агіографія

Б апокриф

Г кант

1.1.4. Визначте уривки, у яких мова йде про князів Галицько-Волинської держави:

- А «Дійшло до вух наших, що в українських воєводствах — Волинському, Київському, Брацлавському — чиняться нечувані шкоди, кривди й грабунки. Зовсім не зважають та ні на право посполите, ні на зверхність нашу»
- Б «Якби провинився б хто з генеральних старшин, полковників, генеральних радників..., — то ясновельможний гетьман не повинен карати того винуватця за такі провини засобами своєї влади чи особисто призначати йому кару»
- В «Після раптового вторгнення запорожців у табір Османа турками оволоділа паніка: сам Осман ... тепер на власні очі побачив усю хиткість свого становища»
- Г «Військо це передбачається утворити на Україні з людей, до козачої служби здібних і здавна відомих звичкою і охотою до неї... Як мине потреба в українських полках, всі вони розпускаються по своїх домівках, але вже назавжди залишаються приналежними війську»

1.2.3. Визначте складові політичної і військової діяльності гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного:

- 1) займався військовим навчанням та дисципліною козацького війська;
- 2) підняв повстання на турецькій галері;
- 3) захопив м. Ясси і проголосив себе Молдавським господарем;
- 4) брав участь у Хотинській війні;
- 5) сприяв відновленню православної ієрархії;
- 6) очолив повстання проти польсько-шляхетського панування.

А 1, 3, 4

В 1, 4, 5

Б 2, 4, 5

Г 3, 5, 6

1.2.4. Визначте, хто із козацьких старшин за доби Хмельниччини, організував переселення «випищиків» на Слобожанщину?

А Яків Острянин

В Олексій Хромий

Б Іван Дзиковський

Г Степан Разін

Завдання № 3

1.3.1. Визначте органи влади російського царату над Гетьманщиною протягом другої половини XVII–початку XVIII ст.:

- 1) Земський собор;
- 2) Посольський приказ;
- 3) Канцелярія з малоросійських справ;
- 4) Малоросійський приказ;
- 5) Синод;
- 6) Ревізіон-колегія.

А 1, 2, 6

В 2, 4, 5

Б 2, 3, 4

Г 1, 3, 5

1.3.2. Визначте події, що відбулися в період гетьманування Івана Брюховецького:

- 1) Похід П. Дорошенка на Лівобережну Україну;
- 2) Проголошення гетьманом Правобережної України Михайла Ханенка;
- 3) Укладення Андрусівського перемир'я між Річчю Посполитою та Москвою;
- 4) Укладення Вічного миру між Річчю Посполитою та Москвою;
- 5) Перший Чигиринський похід
- 6) Завершення гетьманування на Правобережній Україні Павла Тетері.

А 1, 3, 6

В 3, 5, 6

Б 1, 4, 5

Г 2, 4, 5

1.3.3. Визначте представників народницької течії у Наддніпрянській Україні:

- 1) А. Желябов; 2) А. Вахнянин; 3) С. Данилович;
- 4) М. Кибальчич; 5) В. Барвінський; 6) В. Дебагорій-Мокрієвич.

А 1, 2, 5

В 1, 4, 6

Б 2, 3, 4

Г 3, 4, 6

1.3.4. Визначте навчальні заклади на території України першої половини XIX ст.

- 1) Академія ветеринарної медицини у Львові;
- 2) Чернівецький ліцей;

- 3) Волинська гімназія;
 - 4) школа бджільництва в с. Пальчик Конотопського повіту;
 - 5) Політехнічний університет у Києві;
 - 6) Новоросійський університет.
А 1, 3, 5	В 4, 5, 6
Б 2, 3, 4	Г 3, 4, 5

Завдання № 4

1.4.1. Визначте за описами сучасників події, які відносяться до другої половини ХІХ ст.:

- 1) «Не минуло і дев'яти років, як він став задкувати... все більше і більше в'язне у болоті безнадійної реакції. Де подівся той світлий і людський образ, який проглядався... із реформ...»
 - 2) «щоб відстоювати вимоги поділу від австрійського уряду Галичини на Західну (польську) і Східну (українську) українська громадськість утворила у складі 30 чоловік представницьку організацію»
 - 3) «вихід у світ друком рукописного твору другої половини ХVІІІ ст. відіграв значну роль у процесі формування історичної і національної свідомості українського народу»
 - 4) «фінансовою основою для створення цього товариства послужила пожертва в 20 тис. австрійських крон графині Є.І Милорадович. За участю М. Драгоманова було вироблено статут товариства»
 - 5) «через деякий час молодий чоловік повернувся до населеного пункту з «Височайшою грамотою», яка закликала селян, вступивши до організації «Таємна дружина», зі зброєю в руках повстати проти влади поміщиків»
 - 6) «Заворушення розпочалося з того, що незадоволені матроси ... зібралися на площі для обговорення своїх потреб... Щоб припинити мітинг була відправлена рота солдатів і матросів...»
А 1, 2, 5	В 1, 4, 5
Б 4, 5, 6	Г 2, 3, 4

1.4.2. Визначте громадсько-політичні організації, що у роки Першої світової війни, підтримували російський уряд:

- 1) Союз визволення України;
- 2) Товариство українських поступовців;
- 3) Карпатсько-Руський визвольний комітет;
- 4) Головна українська рада;
- 5) група Української соціал-демократичної партії на чолі з С. Петлюрою;
- 6) група Української соціал-демократичної партії на чолі з В. Винниченком.

А 2, 3, 5

В 2, 3, 6

Б 1, 2, 5

Г 1, 3, 4

1.4.3. Визначте події, що відбулися між I Всеукраїнським військовим з'їздом та I Всеукраїнським з'їздом Рад у Києві:

- 1) утворення Української Центральної Ради;
- 2) «виступ самостійників»;
- 3) створення «Крайового комітету для охорони революції»;
- 4) III Універсал УЦР;
- 5) повстання робітників заводу «Арсенал»;
- 6) створення Донецько-Криворізької Республіки.

А 1, 2, 3

В 3, 4, 5

Б 2, 3, 4

Г 4, 5, 6

1.4.4. Визначте основоположні ідеї М. Фітільова, висловлені ним у ході літературної дискусії 1925–1928 рр.:

- 1) засуджував критиків, що заважали розвитку пролетарської літератури;
- 2) виступав проти масовості у літературі (відкидав гасло «Всі в літературу»);
- 3) стояв на позиції інтернаціоналізації пролетаріату СРСР;
- 4) закликав письменників орієнтуватися на європейські зразки мистецтва;
- 5) боровся проти російського шовінізму у літературі;

б) звинувачував представників літературної спілки «ВАПЛІТЕ» у «націонал-ухильництві».

А 1, 3, 6

В 1, 4, 6

Б 2, 4, 5

Г 2, 3, 4

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між археологічною пам'яткою і назвою племен та народів:

1. Мартинівський скарб	А сармати
2. Гайманова могила	Б слов'яни
3. Мармурова плита з присягою	В греки
4. поселення Майданецьке	Г трипільці
	Д скіфи

2.1.2. Установіть відповідність між гетьманом і описом повстання, що відбулося за його перебування при владі:

1. І. Виговський	А повстання викликане було здирствами козацької старшини, монастирів, московських військ, виснажливими походами на Крим
2. П. Тетеря	Б повстання розпочалося після особистої образи його керівника; повсталі захопили резиденцію Я. Острозького
3. І. Брюховецький	В повстання виникло внаслідок обурення діями московських воєвод, на цих настроях повстанців він вирішив зіграти, однак це не врятувало його від втрати не лише гетьманства, але й життя
4. І. Мазепи	Г орієнтуючись на Москву, повстанці виступили проти політики гетьмана; воно охопило територію Полтавського полку і Запорожжя
	Д ватажок повстанців В. Дрозденко розбив гетьманські війська; останній зрікся булави і втік до Польщі

2.1.3. Установіть відповідність між датою і процесом:

1. 1765–1769 рр.	А спроба наблизити закони України до загальноросійського законодавства
2. 1767–1769 рр.	Б територія Гетьманщини була поділена на п'ять намісництв
3. 1775–1828 рр.	В подушний перепис населення і опис міст і сіл з метою збільшення податків і надходжень до царської скарбниці
4. 1781–1782 рр.	Г частина запорозьких козаків після зруйнування Січі переселилася в Пониззя Дунаю на підвладні Туреччині землі
	Д поширилася чутка про «Золоту грамоту» Катерини II і вибухнуло повстання, що охопило Київщину і Брацлавщину

2.1.4. Встановіть відповідність між ватажком повстання та поданим описом:

1. Олекса Довбуш	А Депутат австрійського парламенту, керівник повстанського руху на Буковині
2. Лук'ян Кобилиця	Б «Народний месник», керівник опришківського руху
3. Іван Гонта	В «Подільський Робін Гуд», керівник повстанського руху, що тривало 22 роки
4. Устим Кармелюк	Г Білоцерківський полковник, очолюване ним повстання називали «Другою Хмельниччиною», засланий до Сибіру
	Д Один із головних героїв твору Т. Шевченка «Гайдамаки», страчений у Кодні

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між датою аграрних заходів та їх змістом:

1. 1803 р.	А дозволявся вільний вихід селян із общини, земля закріплювалася за селянами як приватна власність
------------	--

2. 1848 р.	Б селяни ставали особисто вільними, але право власності на землю зберігалося за поміщиками
3. 1861 р.	В обов'язком селян ставала щомісячна пропінанція
4. 1906–1910 рр.	Г поміщики за певний викуп могли відпускати на волю кріпосних селян поодинці або цілими селами, наділивши їх землею та правами власності
	Д визначалися розміри селянського наділу та уніфікувалися повинності поміщицьких селян на Правобережній Україні

2.2.2. Установіть відповідність між промисловим регіоном та його визначальною галуззю на середину 90-х рр. XIX ст.:

1. Правобережжя	А машинобудування, суднобудування
2. Криворізько-Підніпровський	Б харчова та цукрова промисловість
3. Донбас	В невеликі мануфактури, легка промисловість
4. Одесько-Миколаївський	Г вугільна промисловість
	Д залізорудна і марганцева промисловість

2.2.3. Установіть відповідність між прізвищами історичних діячів та їхніми поглядами:

1 С. Петлюра	А «Побіда австро-угорської монархії буде нашою перемогою. І чим більше буде поразення Росії, тим швидше виб'є година визволення України»
2 В. Винниченко	Б «Ми ділили долю з Росією... ми стояли на тому, що перемога демократичних сил Росії — це разом і наша перемога»
3 К. Левицький	В «Українці виконують свій обов'язок громадян Росії в цей тяжкий час до кінця і не тільки на полі бою, але й як громадяни-обивателі, що повинні в міру своїх сил і спроможностей сприяти успішному виконанню російською армією виймово відповідального завдання»

4 О. Лотоцький	Г «Єдина і неподільна від Карпат і до Кавказу самостійна, вільна Українська Демократична Республіка — це національний всеукраїнський ідеал»
	Д «Геть війну! Хай живе автономія України!».

2.4.4. Установіть відповідність між органом державної влади та його повноваженнями:

1 Рада Народних Комісарів (РНК)	А найвищий законодавчий, розпорядчий, виконавчий та контролюючий орган державної влади УСРР, що діяв з 1917 по 1938 рр. у період між Всеукраїнськими з'їздами робітничих, селянських та червоноармійських депутатів
2 Всеукраїнський Центральний Виконавчий комітет (ВУЦВК)	Б перший радянський уряд України створений у 1917 р. як альтернатива Українській Центральній Раді та Генеральному Секретаріату УНР
3 Народний Секретаріат	В найвищий орган виконавчої влади (уряд) УСРР, діяв з 1919 р
4 Всеукраїнський Центральний військово-революційний комітет	Г керівний орган з підготовки і проведення повстання робітників і селянства проти австро-німецьких військ та Гетьманату, діяв у 1918 р
	Д підпільний військово-політичний центр з керівництва український антибільшовицьким рухом на території України

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності археологічні культури, поширені на території України:

- А Черняхівська археологічна культура
- Б Катакомбна археологічна культура
- В Буго-Дністровська археологічна культура
- Г Середньостогівська археологічна культура

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності козацько-селянські повстання за поданими описами:

- А яксравою сторінкою цього повстання була так звана «Тарасова ніч», коли було знищено Золоту роту, яка складалась з представників найшляхетніших польських родів.
- Б повстання охопило Київщину, Брацлавщину, Волинь, Поділля та білоруське Полісся. Вирішальні битви між повстанцями та коронним військом відбулися біля Урочища Гострий Камінь та Солониця.
- В повстання під проводом гетьман реєстрових запорозьких козаків, які повертаючись із походу проти Туреччини, зруйнували недавно збудовану польську фортецю на Дніпрі та знищили її німецький найманий гарнізон.
- Г У запеклому бою під Жовнином коронному війську вдалося прорвати козацький табір. Вважаючи опір марним, запорозький гетьман з частиною козаків прорвалися на Слобожанщину.

2.3.2. Установіть хронологічну послідовність:

- А «Вихвостівська трагедія»
- Б «Чортківська офензива»
- В створення «Малоросійського товариства»
- Г початок «Верховинської акції»

2.3.4. Установіть хронологічну послідовність уривків документів

- А «... Хай буде вільною Україна. Не одділяючись від всієї Росії, не розриваючи з державою Російською, хай народ український на своїй землі має право сам порядкувати своїм життям. Хай порядок і лад на Україні дають вибрані вселюдним, рівним, прямим і тайним голосуванням Всенародні Українські збори (Сойм). Всі закони, що повинні дати той лад тут у нас, на Україні, мають право видавати тільки наші Українські збори».
- Б «Ми, Центральна Рада, завжди стояли за те, щоб не відділяти Україну від Росії... Прямуючи до автономного

- устрою, Центральна Рада підготувлятиме проекти законів про автономний устрій України для внесення їх на затвердження Учредительного зібрання..., ми рішуче ставимось проти замірів самовільного здійснення автономії України до Всеросійського Учредительного зібрання...»
- В «... Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу... Власть у ній буде належати тільки народові України, іменем якого, поки зберуться Установчі Збори, будемо правити ми, Українська Центральна Рада, представництво робочого народу, селян, робітників і солдатів, та наш виконавчий орган, який однині матиме назву Ради народних міністрів...»
- Г «... Народе Український! Впали вікові пута. Прийшла воля всьому пригніченому людові, всім поневоленим націям Росії. Настав час і твоєї волі й пробудження до нового, вільного творчого життя після більш як двохсотлітнього сну. Уперше, український тридцятимільйонний народе, ти будеш мати змогу сам за себе сказати, хто ти і як хочеш жити, як окрема нація... сам собі зачнеш кращу долю кувати...»

III рівень

Завдання № 1

3.1.1. Доведіть справедливість оцінки Хмельниччини, як національно-визвольної війни, селянської війни та буржуазної революції.

Завдання № 2

3.1.2. Охарактеризуйте розвиток кіномистецтва в Україні упродовж 20–30-х рр.. XX ст.

11 клас**I рівень****Завдання № 1**

1.1.1. Визначте про який народ йде мова у наведеному уривку: «... хоч і гідні презирства через слабкість зброї, одначе могутні своєю кількістю... Але нічого не варта велика кількість нездатних до війни...»

А греки

В готи

Б скіфи

Г венеди

1.1.2. Назвіть ікони періоду Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

- 1) Холмська ікона Богородиці;
- 2) Свенська ікона Богородиці зі святими Антонієм та Феодосієм Печерським;
- 3) ікона «Зішестя Святого Духа» Й. Кондзеловича;
- 4) ікона Покрова Богородиці;
- 5) ікона «Архангел Михаїл» Івана Рутковича;
- 6) Дорогобузька ікона Богородиці.

А 1, 3, 5

В 2, 5, 6

Б 3, 4, 5

Г 1, 2, 6

1.1.3. Визначте уривки, у яких мова йде про князів Галицько-Волинської держави:

- 1) «... Як був князем, так і буду, а ламати свою віру задля королівської корони не стану. ...Вийнявши свого меча, сказав послові:..Чи отакий ото Петрів меч у папи?»;
- 2) «Надумав він спорудити камінну церкву святої Богородиці, і, пославши [послів], привів майстрів із Греків, [і] почав зводити. А коли скінчив споруджувати, прикрасив він її іконами, і поручив її Ансістасові-курсунянину, і попів курсунських приставив служити в ній. Він дав сюди все, що взяв був у Курсуні, — ікони, і начиння церковне, і хрести!»;

- 3) «Високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі підперши гори угорські своїми залізними полками, заступивши королю дорогу, зачинивши ворота на Дунаї»;
- 4) «Був князем добрим, хоробрим, мудрим, який спорудив городи многі, і церкви поставив, і оздобив їх різноманітними прикрасами, був із братом своїм Васильком...»;
- 5) «став розмножати число латинників, принаджував з різних країв католицьких священиків і богословів, бажаючи защебити їхню віру в русинів»;
- 6) «І принесли йому меч, і він, узявши, став любоватися ним, і хвалити, і дякувати цесареві. І сказали послы «Лютим буде сей муж, бо майном нехтує, а зброєю бере. Згоджуйся на данину».

А 1, 2, 4

В 1, 3, 6

Б 1, 4, 5

Г 2, 5, 6

1.1.4. Визначте уривки із документів, які відносяться до першої половини XVII ст.

- 1) «На місце старшого, який більше не буде (вибиратись) з-посеред козаків, ми будемо ставити старшого комісара від сейму до сейму, за рекомендацією гетьманів, людину, «яка була б народжена в шляхетському стані, в лицарській справі досвідчена, підтримувала б у війську лад, і з розпорядження гетьмана приходила б у той час і на призначене місце, де потребуватиме Річ Посполита...»;
- 2) «Ми оголошуємо ..., щоб завершено було те з'єднання або унія Великого князівства Литовського з королівством Польським... Знаючи, що це об'єднання приносило велику славу і користь обом народам, ми спрямували на це діло нашу думку і волю, призначили без дальшого заганяння тут спільний сейм...»;
- 3) «Протягом кількох років пани державці та старости на втіху собі нестерпно кривдять нас і тяжко ображають, позбавляючи не тільки вбогого майна, алей й свободи, посягають на наші хутори, сіножаті, ниви... багато з нашого товариства поранено та знівечено»;

- 4) «30 тисяч запорозьких козаків заявили чудові взірці відваги. Коли турецький султан Осман II з величезним військом напав на обоз запорозьких козаків, запорожці його хоробро відбили. Пригнічений такою поразкою настільки, що відмовився в той день їсти, султан обіцяв 50 золотих кожному татарину, який приведе хоч якогось козака...»;
- 5) «Спочатку будь ласкавим, твоя Царська Величносте, підтвердити права і вольності наці військові, як віками були у Війську Запорозькому...»;
- 6) «Я, гетьман усієї України, протягом семи з половиною місяців докладав усіх моїх сил, щоб вивести край з того важкого становища, в якому він перебуває. Бог не дав мені сил справитися з ним завданням, і нині я, з огляду на умови, які тепер склалися, керуючись виключно добром України, відмовляюся від влади».

А 1, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 3, 4, 6

Г 1, 3, 6

Завдання № 2

1.2.1. Визначте воєводства, в яких протягом другої половини XVI ст. у судочинстві використовувалися Литовські Статути та українська мова:

- 1) Руське; 2) Белзьке; 3) Волинське;
4) Подільське; 5) Брацлавське; 6) Київське.

А 3, 5, 6

В 2, 4, 5

Б 1, 3, 6

Г 3, 4, 5

1.2.2. Якими словами означали свою національність у XV–XVI ст. українці, що навчалися у Західній Європі:

- 1) «словени»; 2) «русини»; 3) «роксолани»;
4) «укри»; 5) «рутенці»; 6) «борисфени»

А 1, 3, 5

В 1, 5, 6

Б 2, 3, 4

Г 2, 3, 5

5) В. Барвінський;	6) В. Дебагорій-Мокрієвич.
А 1, 2, 5	В 1, 4, 6
Б 2, 3, 4	Г 3, 4, 6

1.3.3. Визначте характерні явища у розвитку української культури на початку ХХ ст.:

- 1) формування реалістичного напрямку у літературі;
 - 2) видання Б. Грінченком 4-томного «Словника української мови»;
 - 3) звернення українських письменників до жанру новел;
 - 4) поширення архітектурних стилів рококо та класицизм;
 - 5) застосування у будівництві конструкцій із металу та залізо-бетону;
 - 6) зародження аматорських театрів, гуртків та труп.
А 1, 4, 5	В 1, 3, 4
Б 2, 3, 6	Г 2, 3, 5

1.3.4. Визначте основоположні ідеї М. Фітільова, висловлені ним у ході літературної дискусії 1925–1928 рр.:

- 1) засуджував критиків, що заважали розвитку пролетарської літератури;
 - 2) виступав проти масовості у літературі (відкидав гасло «Всі в літературу»);
 - 3) стояв на позиція інтернаціоналізації пролетаріату СРСР;
 - 4) закликав письменників орієнтуватися на європейські зразки мистецтва;
 - 5) боровся проти російського шовінізму у літературі;
 - 6) звинувачував представників літературної спілки «ВАПЛІТЕ» у «націонал-ухильництві».
А 1, 3, 6	В 1, 4, 6
Б 2, 4, 5	Г 2, 3, 4

Завдання № 4

1.4.1. Визначте події і явища періоду Великої вітчизняної війни пов'язані із самостійницьким напрямком Руху опору:

- 1) «рейкова війна»;
- 2) рейд на Правобережну Україну;

- 3) «Волинська трагедія»;
 - 4) «бульбівці»;
 - 5) «похідні групи»;
 - 6) «штрафбати»
А 1, 3, 5	В 3, 5, 6
Б 2, 4, 5	Г 3, 4, 5

1.4.2. Визначте характерні риси розвитку економіки наприкінці 50-х — у першій половині 60-х рр. ХХ ст.:

- 1) частину підприємств переведено на госпрозрахунок і самофінансування;
 - 2) стримування розвитку підсобного господарства жителів села;
 - 3) перехід до територіального принципу управління промисловістю;
 - 4) з'явилися агрокомбінати, агрофірми;
 - 5) перетворення значної території УРСР на зону екологічного лиха;
 - 6) укрупнення колгоспів
А 2, 3, 6	В 1, 2, 4
Б 1, 3, 4	Г 2, 5, 6

1.4.3. Визначте факти із біографії та діяльності В. Чорновола

- 1) був засуджений по «справі юристів» до розстрілу, але пізніше вирок замінили на 15-річне ув'язнення;
 - 2) автор творів «Мойсей», «Хроніка опору»;
 - 3) його називали «табірним генералом»;
 - 4) звертався до президента США Д. Форда з повідомленням про порушення прав людини в СРСР;
 - 5) видавав журнал «Український вісник»;
 - 6) був керівником Української Гельсінської спілки
А 1, 2, 6	В 3, 4, 5
Б 2, 3, 4	Г 1, 5, 6

1.4.4. Визначте пріоритетні напрямки зовнішньої політики протягом 2010–2012 рр.:

А забезпечення міжнародного визнання, утвердження позаблоковості держави, отримання гарантій незалежності та енергетичної безпеки в обмін на ліквідацію ядерної зброї

- Б реалізація багатовекторності зовнішньої політики; співробітництво з НАТО, активна співпраця в межах СНД
- В спроба збереження балансу інтересів між відносинами з Росією та курсом на євроінтеграцію; завершення переговорів про асоційоване членство у ЄС, активізація відносин між державами СНД
- Г пріоритетність євроінтеграційного курсу, активізація відносин з НАТО, вступ до Світової організації торгівлі (СОТ)

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між твором часів Київської Русі та уривком з його змістом:

1 «Слово про закон і благодать» Іларіона	А «Заклав Ярослав місто велике, біля якого зараз Золоті ворота, заклав і церкву святої Софії, митрополію, і потім церкву святої Богородиці Благовіщення на Золотих воротах...»
2 «Повчання» Володимира Мономаха	Б «... Блаженний ... пострижений був при ігумені Никоні, добре навчався іконописній майстерності. Дуже добре вмів ікони писати...»
3 «Повість минулих літ»	В «... Найбільше ж за все убогих не забувайте, але, скільки зможете, по силі своїй, годуйте їх, давайте милостину сироті..., і не дозволяйте сильним погубити людину»
4 «Слово о полку Ігоревім»	Г «Бо ж закон попередником був і слугою благодаті й істини; істина ж і благодать — слуга майбутньому вікові, життю нетлінному»
	Д «Позлазили всі з коней, бо хотіли, б'ючись, дійти до ріки Дінця; бо вони казали: "Якщо відпустимо і втечемо самі, а чорних людей залишимо, то гріх нам буде від Бога"...»

2.1.2. Установіть відповідність між гетьманом і описом повстання, що відбулося за його перебування при владі:

1. І. Виговський	А повстання викликане було здирствами козацької старшини, монастирів, московських військ, виснажливими походами на Крим
2. П. Тетеря	Б повстання розпочалося після особистої образи його керівника; повсталі захопили резиденцію Я. Острозького
3 І. Брюхо-вещький	В повстання виникло внаслідок обурення на дії московських воєвод, їхні здирства; однак це не врятувало його від втрати не лише гетьманства, але й життя
4. І. Мазепи	Г орієнтуючись на Москву, повстанці повстали проти політики гетьмана; воно охопило територію Полтавського полку і Запорозжя
	Д ватажок повстанців В. Дрозденко розбив гетьманські війська; останній зрікся булави і втік до Польщі

2.1.3. Установіть відповідність між датою і процесом:

1. 1765–1769 рр.	А спроба наблизити закони України до загальноросійського законодавства
2. 1767–1769 рр.	Б територія Гетьманщини була поділена на п'ять намісництв
3. 1775–1828 рр.	В подушний перепис населення і опис географічного положення міст і сіл з метою збільшення податків і надходжень у царську казну
4. 1781–1782 рр.	Г частина запорозьких козаків після зруйнування Січі переселилася в Пониззя Дунаю на підвладні Туреччині землі
	Д поширилася чутка про «Золоту грамоту» Катерини II і вибухнуло повстання, що охопило Київщину і Юрацлавщину

2.1.4. Установіть відповідність між прізвищами історичних діячів та їх висловлюваннями:

1 С. Петлюра	А «Побіда австро-угорської монархії буде нашою перемогою. І чим більше буде поразення Росії, тим швидше виб'є година визволення України»
2 В. Винниченко	Б «Ми ділили долю з Росією... ми стояли на тому, що перемога демократичних сил Росії — це зараз і наша перемога»
3 К. Левицький	В «Українці не піддадуться провокаційним впливам і виконають свій обов'язок громадян Росії в цей тяжкий час до кінця і не тільки на полі бою, в шеренгах війська, але й як громадяни-обивателі, що повинні в міру своїх сил і спроможностей сприяти успішному виконанню російської армією виїмково відповідального завдання»
4 О. Лотоцький	Г «Єдина і неподільна від Карпат і до Кавказу самостійна, вільна Українська Демократична Республіка — це національний всеукраїнський ідеал»
	Д «Геть війну! Хай живе автономія України!»

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між суспільно-політичними подіями та їх наслідками:

1. запровадження НЕПу	А запровадження чотирирічного обов'язкового навчання, перехід до семирічної шкільної освіти
2. започаткування кампанії «все-народний похід за всеобуч»	Б зростання ефективності сільського господарства що дало можливість продавати зерно на зовнішніх ринках, створення сільськогосподарських кооперативів
3. проголошення політики «коренізації»	В посилення оподаткування індивідуальних господарств, заборона використовувати найману працю у сільському господарстві

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

4. перехід до політики розкуркулення селянства	Г ідеологізація змісту навчання, реорганізація 2/3 семирічних шкіл у фабрично-заводські училища та школи колгоспної молоді, 98% дітей віком до 10 років було охоплено навчанням
	Д уведення обов'язкового вживання української мови в державному діловодстві, зростання питомої ваги українців у партійно-державному апараті УСРР

2.2.2. Установіть відповідність між періодом та характерними особливостями розвитку культури:

1 період Великої Вітчизняної війни	А порошкова металургія, зменшення кількості шкіл з українською мовою викладання
2 післявоєнна відбудова	Б створення у Інституті фізики АН УРСР першого ядерного реактора; поява плеяди молодих літераторів – В. Симоненка, Л. Костенко, Д. Павличко
3 «хрущовська відлига»	В завершення кампанії з ліквідації неписьменності, запровадження обов'язкової початкової освіти у сільській місцевості та 7-річного навчання у містах, ліквідація літературно-художніх об'єднань
4 «брежньовський застій»	Г винайдення методу дугового зварювання під флюсом, методу консервації донорської крові; «сироватки Богомольця»
	Д перехід до обов'язкової семирічної освіти, розгром генетики та кібернетики, боротьба з «українським буржуазним націоналізмом» та космополітизмом

2.2.3. Установіть відповідність між поняттям та його визначенням:

1 девальвація	А застій в економіці, виробництві та торгівлі
2 стагнація	Б уповільнення темпів економічного зростання протягом тривалого часу

3 рецесія	В випуск в обіг банкнотів, паперових грошей та цінних паперів
4 емісія	Г зниження вартості національної валюти
	Д перевищення видатків бюджету над його доходами

2.2.4. Установіть відповідність між державним діячем і характерним для нього висловлюванням:

1. Л. Кравчук	А «Україну ми створили, тепер нам потрібно створити українців»
2. Л. Кучма	Б «Маємо те, що маємо»
3. В. Ющенко	В «Україна — для людей»
4. В. Янукович	Г «Пьянка была везде. И на производстве, и на кафедре. Это я знаю по работе Раисы Максимовны»
	Д «Любі друзі»

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності козацько-селянські повстання за поданими описами:

А якравою сторінкою цього повстання була так звана «Тарасова ніч», коли було знищено Золоту роту, яка складалась з представників найшляхетніших польських родів.

Б повстання охопило Київщину, Брацлавщину, Волинь, Поділля та білоруське Полісся. Вирішальні битви між повстанцями та коронним військом відбулися біля Урочища Гострий Камінь та Солониця.

В повстання під проводом гетьман реєстрових запорозьких козаків, які повертаючись із походу проти Туреччини, зруйнували недавно збудовану польську фортецю на Дніпрі та знищили її німецький найманий гарнізон.

Г У запеклому бою під Жовнином коронному війську вдалося прорвати козацький табір. Вважаючи опір марним, запорозький гетьман з частиною козаків прорвалися на Слобожанщину.

2.3.2. Розташуйте уривки із документів у хронологічній послідовності:

- А «На час до вирішення справи про місцеве врядування Установчими Зборами у справах місцевого врядування Україною вищим органом тимчасового уряду є Генеральний Секретаріат, которого призначає Тимчасовий уряд по пропозиціям Центральної Ради»
- Б «Приписуємо Правительству Республіки нашої — Раді Народніх Міністрів — від цього дня вести розпочаті вже нею переговори про мир з центральними державами цілком самостійно й довести їх до кінця...»
- В «Через це, оберігаючи все народне хазяйство, машини, ліси, будинки, коней, худобу і інше, дбаючи про порядок на Україні, Універсал не дозволяє ніяких самовільних захоплень земель і всякого добра, порубок лісів тощо, бо такі захоплення і порубки неминуче зруйнують відтепер уже народне багатство та викличуть розрухи і сварки в краю і серед селянства»
- Г «Українська Центральна рада, яка обрана українським народом через його революційні організації, незабаром поповниться на справедливих основах представниками інших народів і тоді стане тим єдиним найвищим органом революційної демократії України...»

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності характерні риси соціального життя в УРСР:

- А поява соціальних мереж Інтернету
- Б видання селянам паспортів
- В житлова програма «кожній сім'ї — окрему квартиру»
- Г введення примусових державних позик

2.3.4. Установіть хронологічну послідовність подій:

- А вихід національної футбольної команди України у чверть фіналу на Чемпіонаті світу по футболу
- Б Саміту Україна — ЄС у Києві
- В вступ України до СОТ
- Г візит до України Папи Римського Івана Павла II

III рівень

Завдання № 1

3.1.1. Охарактеризуйте зміни, які відбулись в освітній галузі протягом другої половини XIX ст. у Наддніпрянській Україні та Галичині.

Завдання № 2

3.2.1. Розкрийте процес формування та розвитку ідеї федералізму у суспільно-політичних рухах в історії України упродовж XIX – XX ст.

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

10 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Скотарські племена індоевропейської мовної групи прийшли на територію України в:

А V тис. до н. е.	В I тис. до н. е.
Б III тис. до н. е.	Г I тис. н. е.

1.1.2. У якому регіоні сучасної України розташована найдавніша стоянка первісних людей?

А Північна Україна	В Закарпаття
Б Крим	Г Донбас

1.1.3. Оберіть висловлювання, які застосовувалися до особи князя К. Острозького сучасниками:

- 1) «не коронований король»;
- 2) «багатьох інших земель Володар»;

- 3) «великий цар індійський Пор»;
- 4) «йому бракує до інших дарів духа і видатних чеснот, це те, що він схизматик»;
- 5) «З Божої ласки князь...»;
- 6) «Був він самодержцем всієї Руської землі...»

А 1, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 2, 4, 6

Г 2, 5, 6

1.1.4. Визначте найбільшу групу «похожих» селян у другій половині XIV – XVI ст.:

А бобилі

В слуги

Б тяглові

Г данники

Завдання № 2

1.2.1. На місці якої битви доби Хмельниччини було відкрито музейно-меморіальний комплекс:

А Пилявецької битви

Б Берестейської битви

В Дрижипільської битви

Г Лоївської битви

1.2.2. Назвіть назву документу: «Якщо судом Божим нинішньому і майбутньому гетьманові смерть трапиться, то по стародавніх правах військових обирати на гетьманство по указу великого государя... а обраний гетьман в Москву їздити і великого государя пресвітлі очі бачити повинен буде...»

А Березневі статті 1654 р.

Б Переяславські статті 1659 р.

В Московські статті 1665 р.

Г Конотопські статті 1672 р.

1.2.3. Визначте уривки із документів і спогадів сучасників, які можна віднести до другої половини XVIII ст.:

- 1) «Після всемілостивішого від нас звільнення графа Розумовського за його проханням з чину гетьманського, наказуємо ... створити там Малоросійську колегію...»;
- 2) «Прикро вражений, кричав, немов божевільний і несамо-витий, що нема іншого виходу, як відступити від Москви й шукати іншої помочі»;
- 3) «В силу цього союзу його царська величність бере на себе зобов'язання ... фортеці та міста, захоплені в Україні внаслідок сум'ятиці, повернути його королівській величності без всяких претензій...»;
- 4) «Малоросія у гречності, освіті, співжитті, у господарстві, у торгівлі, у всьому благоустрої від інших великоросійських губерній відстала і у всьому від них гірша»;
- 5) «Для певного і правильного одержання казенних прибутків, щоб запобігти втечам і обтяженню поміщиків, кожному з поселян залишитися на своєму місці і при своєму званні, де він записаний останньою ревізією...»;
- 6) «Ті, що дбають про інтерес Європи і кожної її держави зокрема, легко зрозуміють небезпеку для свободи Європи від такої агресивної держави, як Московія...».

А 2, 5, 6

В 2, 3, 4

Б 1, 4, 5

Г 1, 3, 5

1.2.4. Визначте пам'ятки барокової культури в Україні:

- 1) Свенська ікона Богородиці зі святими Антонієм та Феодосієм Печерськими;
- 2) Будинок Корнякта у Львові;
- 3) «Синопис»;
- 4) Картина «Дівчина з Поділля» В. Тропініна;
- 5) Преображенська церква у Великих Сорочинцях;
- 6) Ікона «Архангел Михаїл» Івана Рутковича.

А 2, 4, 6

В 3, 5, 6

Б 1, 3, 6

Г 2, 4, 5

Завдання № 3

1.3.1. Які факти засвідчили початок національно-культурного відродження у Західній Україні у першій половині ХІХ ст.?

- 1) розгортання діяльності «галицьких першобудителів»;
- 2) переклад українською мовою «Слово о полку Ігоревім» І. Вагилевичем;
- 3) видання «Історії Русів»;
- 4) відкриття першого культурно-просвітницького товариства «Руська бесіда»;
- 5) відбувся Собор руських учених;
- 6) активне вживання «язичія».

А 1, 2, 5

В 3, 4, 5

Б 1, 3, 6

Г 2, 4, 6

1.3.2. Визначте поняття, що характеризують соціально-економічний розвиток Наддніпрянщини протягом другої половини ХІХ ст.:

- 1) кооперація;
- 2) індустріалізація;
- 3) монополізація;
- 4) рецесія;
- 5) парцеляція;
- 6) пролетаризація.

А 3, 5, 6

В 1, 4, 6

Б 2, 3, 5

Г 2, 3, 6

1.3.3. Визначте діячів, що належали до Київської громади

А 1, 2, 6

В 1, 3, 5

Б 2, 4, 6

Г 2, 3, 5

1.3.4. Визначте події, що відбулися від створення Рішельєвського ліцею до виникнення першої української професійної трупи:

- 1) таємна місія В. Капніста до Пруського короля;
- 2) відкриття в Одесі оперного театру;
- 3) заборона уніатської церкви у Російській імперії;
- 4) вихід газети «Зоря Галицька»;
- 5) П. Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна»;
- 6) закриття газети «Киевский телеграф»;
- 7) М. Грушевським очолив Наукове товариство ім. Тараса Шевченка.

А 1, 2, 3, 4

В 3, 4, 5, 6

Б 2, 3, 4, 5

Г 4, 5, 6, 7

Завдання № 4

1.4.1. Назвіть адміністративні одиниці, які були в УСРР у 1925–1930 рр.:

- 1) повіт; 2) район; 3) округа;
- 4) волость; 5) сільрада; 6) губернія.

А 2, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 1, 2, 6

Г 4, 5, 6

1.4.2. Визначте українських письменників, які стали жертвами сталінських репресій в 30-х рр. ХХ ст.:

- 1) Г. Косинка; 2) В. Сосюра; 3) Ю. Смолич; 4) М. Куліш;
- 5) М. Зеров; 6) А. Малишко; 7) Є.Плужник; 8) Ю. Яновський.

А 2, 3, 5, 7

В 1, 3, 4, 5

Б 3, 4, 7, 8

Г 1, 4, 5, 7

1.4.3. Що з переліченого перебувало виключно в повноваженні союзного уряду СРСР згідно з документами 1920-х рр.?

- 1) армія і флот;
- 2) культура;
- 3) сільське господарство;
- 4) соціальне забезпечення;
- 5) зовнішньополітичні відносини;

б) зовнішня торгівля і засоби зв'язку.

А 1, 2, 3

В 2, 4, 5

Б 1, 5, 6

Г 3, 4, 6

1.4.4. Визначте імена керівників стихійних селянських рухів проти продрозкладки:

1) О. Пархоменко; 2) Д. Терпило; 3) О. Волох; 4) П. Дибенко;
5) І. Стук; 6) Д. Соколовський; 7) В. Боженко.

А 1, 2, 3, 5

В 2, 3, 4, 5

Б 2, 3, 6, 7

Г 2, 3, 5, 6

II рівень

Завдання № 1

2.1.1. Установіть відповідність між князівством і характерними рисами його розвитку:

1. Київське	А засноване в другій половині XI ст. онуком Ярослава Мудрого Ростиславом Володимировичем, сильною у князівстві була боярська влада
2. Чернігівське	Б сформувалося в середині XI ст., фактично не мало самостійності, залежало від Києва, було щитом Русі від нападів кочівників
3. Галицьке	В не було спадковою вотчиною, тому стало об'єктом боротьби за владу; політичне життя характеризувалося частою зміною правителів
4. Волинське	Г у середині князівства не було тісних економічних зв'язків, князі мали династичні зв'язки з половцями й залучали їх до міжусобиць
	Д до середини XII ст. вважалося вотчиною київських князів; набуло самостійності в 1135 р. за правління правнука Володимира Мономаха – Мстислава Ізяславича

2.1.2. Встановіть відповідність між зображення та назвою архітектурної пам'ятки:

<p>1</p> 	<p>А церква Зішестя Святого Духа в Потеличі.</p>
<p>2</p> 	<p>Б Троїцький Межигірський монастир-фортеця поблизу Острога.</p>
<p>3</p> 	<p>В Острозький замок</p>
<p>4</p> 	<p>Г Замок у с. Підгірці на Львівщині</p>
<p>Д Успенська церква у Львові</p>	

2.1.3. Установіть відповідність між гетьманом та його висловлюванням:

<p>1 Кирило Розумовський</p>	<p>А «Я знаю, що на мене чекають кайдани і що мене, за російським звичаєм, кинуть у жахливу темницю, щоб я там помер з голоду»</p>
<p>2 Павло Полуботок</p>	<p>Б «Майже кожний на всій Україні користувався вольностями, і важко йому буде забути, що він був паном»</p>
<p>3 Богдан Хмельницький</p>	<p>В «З обох сторін Дніпра жителям бути у возз'єднанні і жити б окремо і давати данину турецькому цареві»</p>

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

4 Петро Дорощенко	Г «Козаки розорені до краю і, змушені втікати в слобідські полки, у результаті значно зменшилась кількість козаків на Україні, що може призвести врешті до викорінення козаків»
	Д «... Москва ... всі вольності поламала, суд і свої закони люті в Україні запровадила»

2.1.4. Установіть відповідність між регіоном України та його історико-краєзнавчою характеристикою:

1. Слобожанщина	А цією територією проходив Чорний та Муравській торгові шляхи, місцевість була багата дичиною, рибою, основною господарською одиницею у цьому краї був зимівник
2. Запорожжя	Б територія була багата на каміння, дерево, значну частину території складала заболочена місцевість, у містах Корець, Тульчин розвиненими були зброярські ремесла
3. Правобережжя	В на цій території віддавна було розвинуто салітарництво, суконна і полотняна мануфактура, ярмаркова торгівля проходила у Стародубі, Гадячі та інших містах
4. Лівобережжя	Г територія на схід від Гетьманщини до кордонів з Московською державою, де були засновані перші міста, переселенців у ці краї приваблювало не тільки звільнення від податків, але й право займанщини
	Д на території цього регіону видобувалася сіль, яка продавалася не тільки в Україні, а у інші країни

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між працею та її автором:

1 «Історія Слобідської України»	А М. Маркевич
2 «Історія запорозьких козаків»	Б І. Срезневський
3 «Богдан Хмельницький»	В М. Костомаров
4 «Історія Малоросії»	Г Д. Яворницький
	Д Д. Багалій

2.2.2. Установіть відповідність між періодом та характерними особливості розвитку економіки:

1 1900–1917 рр.	А «ізотовський рух»; «побудова основ соціалізму», ревіндикація
2 1918–1921 рр.	Б «непман», «лікнеп», госпрозрахунок, «червонець»
3 1921–1928 рр.	В «цукрові королі», «залізнична лихоманка», початок розвитку Дрогобицько-Бориславського нафтового району
4 1928–1939 рр.	Г трудові армії, продрозверстка, пряий обмін між містом і селом, зрівнялівка в оплаті праці
	Д монополізація промисловості, економічна криза, «Верховинська акція», соціальні протести

2.2.3. Установіть відповідність між зображенням та періодом до якого воно належить:

1. 	А період кінця XIX ст.
2. 	Б період 1900–1914 рр.
3. 	В період 1917–1921 рр.

4. 	Г період 1921–1928 рр.
	Д період 1928–1939 рр.

2.2.4 Установіть відповідність:

1 угода між польським урядом та УНДО про примирення.	А денаціоналізація
2 політика, спрямована на заперечення факту існування української нації, її прав на культурне та державне самовизначення.	Б пацифікація
3 кампанія польської влади у Східній Галичині з метою «втихомирення» українського населення.	В нормалізація
4 політика планомірного заселення українських земель польськими військовими та цивільними колоністами	Г осадництво
	Д парцеляція

Завдання № 3

2.3.1. Установіть хронологічну послідовність подій поданих за описами:

А «... Поїхав з Новгород, ... узявши із собою брата Всеволода із Трубецька і Святослава Олеговича..., чернігівських воєводам, і так ішли тихо, збираючи дружину свою...»

Б «Нехай Русь, приходячи, бере “слубне”, скільки хоче; а якщо прийдуть гості, то беруть і місячину на 6 місяців, хліб, вино, і м'ясо, і рибу..., і пускають їх у лазні...»

В «Грабиша за 2 дни весь град, Подолье и Гору, и монастыри, И Софью, и Десятинью Богородицу, и не бысть помилования никому...»

Г Усіх походів великих було 83, а інших менших не пригадаю. Мирів я уклав з половецькими князями без одного 20 і при батькові і при без батька...»

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності створення архітектурних пам'яток:

- А Пам'ятник на честь поновлення Магдебурзького права в Києві
- Б Караїмська кенаса в Києві
- В Троїцька соборна церква в Самарі
- Г Будинок Галицької ошадної каси

2.3.3. Розташуйте у хронологічній прийняття документів 1920–1930-х рр.:

- А Постанова ЦК ВКП (б) «Про заходи ліквідації куркульських господарств у районах суцільної колективізації»
- Б Постанова Наркомосу УСРР «Про запровадження в життя єдиної трудової школи»
- В Постанова ЦК ВКП (б), РНК «Про заходи поліпшення трудової дисципліни, поліпшення практики державного страхування та боротьбу зі зловживаннями у цій сфері»
- Г Постанова ЦВК і РНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності»

2.3.4. Розташуйте у хронологічній послідовності уривки із художніх творів, що відображують певні історичні події чи процеси:

- А «Слідом за «керівною» публікацією всі без винятку республіканські газети почали запопадливо «висвітлювати» перипетії цієї справи, не добираючи формулювань і виразів. Складається враження, що всі інші події, в тому числі й з'їзд молодих колгоспників, який проходив у ті дні, відійшли на другий план і не мали такого значення, як суд «над академіками»
- Б «Головний жандарм Полтави покрутив аркуш паперу, списаний акуратним каліграфічним почерком, і поклав його до папки, де вже лежали подібні донесення агента

під кличкою «Гвоздь» про таємну групу семінаристів, яка збирається на квартирі полтавського дворянина Аркадія Кучерявенка «для пения козацких песен, декламации крамольных запрещённых стихов, чтения различных агитационных брошюр, воззваний к борьбе за равенство, свободу, демократию, конституцию, передел земли, украинский язык, за автономию Украины»

В «Хвильовий побачив головну перешкоду для розвитку української літератури в різкому зниженні розуміння рівня культури, необхідного письменнику. Для нього це пов'язано з рухом села в місто, з процесом українізації, який відкриває шлях нагору напівписьменній частині селян і міщанства»

Г «По всему Гуляйполю шли разговоры, что батько за последнее время стал много пить, и как бы не пропил армии. Но только немногие догадывались, что он хитрит. Был он хитер, скрытен, живуч как стреляный зверь...»

III рівень

Завдання № 1

Охарактеризуйте розвиток церковного життя в Україні протягом XVI–XVII ст.

Завдання № 2

Наприкінці 40-х рр. XIX ст. виходець із кріпаків, інтелігент Семен Олійничук у своїй книзі «Історична розповідь природних, адо корінних жителів Малоросії Задніпровської...» писав: «Поки Миколайчик буде царювати, не буде добра на світі». Визначте, які події в суспільно-політичному житті Західної Європи та України вплинули на формування подібних поглядів автора? Охарактеризуйте ці події та їх наслідки.

11 клас

I рівень

Завдання № 1

1.1.1. Визначте поняття, які використовуються при характеристиці певних релігійних вірувань:

1) капище;	2) хітон;	3) некрополь;
4) агора;	5) теменос;	6) пеплоса.
А 1, 2, 3	В 1, 5, 6	
Б 2, 4, 6	Г 1, 3, 5	

1.1.2. Визначте уривки, у яких мова йде про князів Галицько-Волинської держави:

- 1) «... Як був князем, так і буду, а ламати свою віру задля королівської корони не стану. ...Вийнявши свого меча, сказав послові:... Чи отакий ото Петрів меч у папи?»
 - 2) «Надумав він спорудити камінну церкву... А коли скінчив споруджувати, прикрасив він її іконами, і поручив її Ансістасові-курсунянину, і попів курсунських приставив служити в ній.»
 - 3) «Високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі підперши гори угорські своїми залізними полками, заступивши королю дорогу, зачинивши ворота на Дунаї»
 - 4) «Був князем добрим, хоробрим, мудрим та братолюбством він світився був із братом своїм Васильком...»
 - 5) «став розмножати число латинників, принаджував з різних країв католицьких священників і богословів, бажаючи защепити їхню віру в русинів»
 - 6) «І принесли йому меч, і він, узявши, став любитися ним, і хвалити, і дякувати цесареві. І сказали послі «Лютим буде сей муж, бо майном нехтує, а зброєю бере. Згоджуйся на данину?»
А 1, 2, 4	В 1, 3, 6
Б 1, 4, 5	Г 2, 5, 6

1.1.3. Оберіть висловлювання, які застосовувалися до особи князя К. Острозького сучасниками:

- 1) «не коронований король»;
- 2) «багатьох інших земель Володар»;
- 3) «великий цар індійський Пор»;
- 4) «йому бракує до інших дарів духа і видатних чеснот, це те, що він схизматик»;
- 5) «З Божої ласки князь...»;
- 6) «Був він самодержцем всієї Руської землі...».

А 1, 3, 5

В 1, 3, 4

Б 2, 4, 6

Г 2, 5, 6

1.1.4. Визначте письменників-полемістів кінця XVI – першої половини XVII ст., які доводили необхідність Берестейської унії:

- 1) Б. Гербест;
- 2) Х. Філалет;
- 3) П. Скарга;
- 4) І. Вишенський;
- 5) С. Зизаній.

А 2, 3

В 1, 3

Б 3, 4

Г 3, 5

Завдання № 2

1.2.1. Визначте події, які відбулися у часовому проміжку від створення Києво-Могилянської колегії до набуття нею статусу академії:

- 1) створення церковного суду – консисторії;
- 2) підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату;
- 3) створення Львівського університету;
- 4) написання літопису Граб'янки;
- 5) «Генеральне слідство у справах маєтностей»;
- 6) спорудження церкви Андрія Первозваного у Києві.

А 1, 2, 3

В 2, 3, 5

Б 2, 3, 4

Г 2, 3, 6

1.2.2. У чому полягав внесок Києво-Могилянської академії в розвиток української культури другої половини XVIII ст.?

- 1) в академії було сформовано провідний центр філософсько-богословської думки Російської імперії;

- 2) була центром літописання в Україні;
- 3) на її базі було сформовано Київський університет;
- 4) випускники та викладачі створили потужну поетичну школу;
- 5) забезпечила кадрами освітні заклади України та Росії;
- 6) налагодила друкування українських підручників та книжок;
- 7) поширювала серед своїх вихованців західні зразки освіченості та культури;
- 8) в академії вперше почала вивчатись українська мова.

А 1, 2, 5, 8

В 1, 4, 5, 7

Б 2, 3, 5, 6

Г 3, 4, 6, 7

1.2.3. Які реформи за часів правління Марії-Терезії та Йосифа II найбільше вплинули на життя Західної України?

- 1) освітня; 2) військова; 3) фінансова; 4) судова;
- 5) аграрна; 6) цензурна; 7) адміністративна; 8) релігійна.

А 1, 2, 5, 8

В 1, 5, 7, 8

Б 2, 3, 5, 6

Г 1, 4, 6, 7

1.2.4. Які факти засвідчили початок національно-культурного відродження у Західній Україні у першій половині XIX ст.?

- 1) розгортання діяльності «галицьких першобудителів»;
- 2) переклад українською мовою «Слово о полку Ігоревім» І. Вагілевичем;
- 3) видання «Історії Русів»;
- 4) відкриття першого культурно-просвітницького товариства «Руська бесіда»;
- 5) відбувся Собор руських учених;
- 6) активне вживання «язичія».

А 1, 2, 5

В 3, 4, 5

Б 1, 3, 6

Г 2, 4, 6

Завдання № 3

1.3.1. Зазначте напрями діяльності народників у Наддніпрянській Україні:

- 1) організація недільних шкіл;
- 2) «ходіння в народ»;

- 3) поширення «метеликів»;
- 4) розбудова мережі «Просвіт»;
- 5) організація історичних та етнографічних студій;
- 6) влаштування терористичних актів проти імперських посадців.

А 1, 3, 4

В 3, 4, 5

Б 2, 5, 6

Г 2, 3, 6

1.3.2. Визначте події, що відбулися від створення Рішельєвського ліцею до виникнення першої української професійної трупи:

- 1) таємна місія В. Капніста до Пруського короля;
- 2) відкриття в Одесі оперного театру;
- 3) заборона уніатської церкви у Російській імперії;
- 4) вихід газети «Зоря Галицька»;
- 5) П. Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна»;
- 6) закриття газети «Киевский телеграф»;
- 7) М. Грушевським очолив Наукове товариство ім. Тараса Шевченка.

А 1, 2, 3, 4

В 3, 4, 5, 6

Б 2, 3, 4, 5

Г 4, 5, 6, 7

1.3.3 Які причини та особливості перебігу вирізняли голодомор 1932–1933 рр. від голоду 1921–1923 рр. в Україні?

- 1) повна реквізиція державою продовольчих ресурсів села;
- 2) несприятливі кліматичні умови, посуха, неврожай зернових;
- 3) відсутність допомоги постраждалим від голоду регіонам;
- 4) проведення заходів на ліквідацію куркульства як класу;
- 5) наслідки громадянської війни та продрозверстка;
- 6) спрямованість на подолання опору селян вступу до колгоспів;
- 7) розгортання акцій допомоги голодуючим;
- 8) залучення міжнародних благодійних організацій для допомоги голодуючим.

А 3, 4, 6, 8

В 3, 4, 6, 7

Б 1, 2, 3, 6

Г 1, 3, 4, 6

1.3.4. Визначте характерні риси культурного життя України в 1930-ті рр.:

- 1) проведення політики «українізації»;
- 2) масове знищення культових споруд;
- 3) початок русифікації української школи;
- 4) запровадження обов'язкової 10-річної освіти;
- 5) об'єднання театральних діячів, літераторів у творчі угруповання;
- 6) утвердження жорсткої системи контролю над творчістю митців.

А 2, 4, 6

В 2, 3, 6

Б 1, 4, 6

Г 2, 3, 5

Завдання № 4

1.4.1. Що є характерним для політики «радянзації» західно-українських земель у 1939–1941 рр.?

- 1) розширення мережі навчальних закладів усіх рівнів;
- 2) створення на базі читалень «Просвіти» мережі бібліотек і клубів;
- 3) сприяння діяльності православної і греко-католицької церков;
- 4) фінансова підтримка національних культурно-просвітніх організацій;
- 5) уведення безкоштовного навчання і медичного обслуговування;
- 6) урахування місцевих особливостей і традицій у культурній політиці.

А 1, 3, 4

В 1, 2, 5

Б 2, 3, 5

Г 2, 4, 6

1.4.2. Кого із українських дисидентів називали «табірним генералом»?

А Л. Лук'яненко

В В. Стус

Б В. Мороз

Г В. Чорновіл

1.4.3. Визначте події і процеси, що відбувалися в УРСР у період «брежнєвського застою»:

- 1) вихід «самвидавського» журналу «Український вісник»;

- 2) гіперінфляція;
- 3) «реприватизація»;
- 4) вихід 26-томної «Історії міст і сіл України»;
- 5) одержання перших штучних алмазів;
- 6) перевищення у кількісному відношенні міського населення над сільським.

А 1, 3, 5

В 2, 5, 6

Б 2, 4, 5

Г 1, 4, 6

1.4.4. Визначте події періоду президентства Л. Кучми:

- 1) підписання «Універсалу національної єдності»;
- 2) «касетний скандал»;
- 3) прийняття законів «Про державний кордон України», «Про збройні сили України»;
- 4) введення національної валюти — гривні;
- 5) введення 12-бальної системи оцінювання знань учнів загальноосвітніх шкіл;
- 6) призначення Указом Президента дострокових парламентських виборів.

А 1, 2, 4

В 4, 5, 6

Б 2, 4, 5

Г 1, 3, 4

II рівень

Завдання № 1.

2.1.1. Установіть відповідність між князівством і характерними рисами його розвитку:

1. Київське	А засноване в другій половині XI ст. онуком Ярослава Мудрого Ростиславом Володимировичем, сильною у князівстві була боярська влада
2. Чернігівське	Б сформувалося в середині XI ст., фактично не мало самостійності, залежало від Києва, було щитом Русі від нападів кочівників
3. Галицьке	В не було спадковою вотчиною, тому стало об'єктом боротьби за владу; політичне життя характеризувалося частою зміною правителів

4. Волинське	Г в середині князівства не було тісних економічних зв'язків, князі мали династичні зв'язки з половцями й залучали їх до міжусобиць
	Д до середини XII ст. вважалось вотчиною київських князів; набуло самостійності в 1135 р. за правління правнука Володимира Мономаха – Мстислава Ізяславича

2.1.2. Установіть відповідність між мислителями XVI–XVIII ст. та їхніми поглядами:

1 І. Вишенський	А у своєму творі «Роксоланія» наголошував, що населення Русі-України – окремий народ
2 П. Скарга	Б головна ідея його творів «пізнай себе», «поглянь у себе»
3 Г. Сковорода	В докоряв єпископам за непорядки в православній церкві, картав духовних і світських панів за знущання над простим людом
4 Ф. Прокопович	Г виступав поборником об'єднання католицизму та православ'я, дорікав грекам за те, що даючи віру, не дали мови католицької церкви – латині
	Д визнавав Бога як основу усього існуючого, доводив законність і необхідність самодержавства

2.1.3. Установіть відповідність між гетьманами і підписаними ними договорами (наведено умови договорів):

1 Дем'ян Многогрішний	А російські воєводи мали перебувати лише в п'яти містах і не втручались у місцеві справи. Податки з населення надходили до гетьманської скарбниці. Гетьману дозволялось мати представників на польських з'їздах, де обговорювались українські питання
2 Іван Брюховецький	Б Руське князівство об'єднувалось з Річчю Посполитою та Великим князівством Литовським на умовах федерації короля якої обирали спільно. На чолі Руського Князівства був гетьман, який обирався довічно королем з 4-х кандидатів

3 Іван Виговський	В чисельність козацького реєстру мала складати 60 тис, непорушними мали залишатися права і вольності Війська Запорозького. Козацька держава зобов'язувалася не вести самостійні переговори із Туреччиною та Річчю Посполитою
4 Іван Самойлович	Г московські воєводи і залоги отримували право перебувати майже в усіх великих містах. Збирання податків покладалося на воєвод, а грошові збори йшли до царської казни
	Д Гетьман не мав права звільняти і судити старшину без ради з усією старшиною. При обговоренні українських справ на з'їзді послів присутність представників гетьмана стала не обов'язковою

2.1.4. Установіть відповідність між регіоном України та його історико-краєзнавчою характеристикою:

1. Слобожанщина	А цією територією проходив Чорний та Муравській торгові шляхи, місцевість була багата дичиною, рибою та, основною господарською одиницею у цьому краї був зимівник
2. Запоріжжя	Б територія була багата на каміння, дерево, значну частину території складала заболочена місцевість, у містах Корець, Тульчин розвиненими були зброярські ремесла
3. Правобережжя	В на цій території віддавна було розвинуто салітарництво, суконна і полотняна мануфактура, ярмаркова торгівля проходила у Стародубі, Гадячі та інших містах
4. Лівобережжя	Г територія на схід від Гетьманщини до кордонів з Московською державою проходило принаймні два торгові шляхи, переселенців у ці краї приваблювало не тільки звільнення від податків, але й право займанщини
	Д на території цього регіону видобувалася сіль, яка продавалася не тільки в Україні, а у інші країні, вигідне географічне положення привертало увагу багатьох іноземних купців, тут знаходилися величезні торгівельні ринки

Завдання № 2

2.2.1. Установіть відповідність між етапами репресій радянської доби та осіб, які від них постраждали:

1. «розстріляне відродження»	А М. Гришко, С. Гершензон, І. Поляков
2. «лисенківщина»	Б І. Світличний, М. Руденко, В. Стус
3. «боротьба з «космополітизмом» та «низькопоклонством перед Заходом»	В Г. Косинка, М. Зеров, М. Кравчук
4. «серйозні перекручення буржуазно-націоналістичного характеру»	Г К. Гуслистий, М. Петровський, М. Супруненко
	Д Є.Адельгейм, А. Кацнельсон, Я. Саков

2.2.2. Установіть відповідність між періодом та характерними особливостями розвитку культури:

1 період Великої Вітчизняної війни	А у кіномистецтві — «поетичне кіно», зменшення кількості шкіл з українською мовою викладання, зміцнення матеріально-технічної бази вузів»
2 післявоєнна відбудова	Б створення у Інституті фізики АН УРСР першого ядерного реактора; розробка нових методів хірургічного лікування серцевих захворювань, поява плеяди молодих літераторів — В. Симоненка, Л. Костенко, Д. Павличко
3 «хрущовська відлига»	В завершення кампанії з ліквідації неписьменності, запровадження обов'язкової початкової освіти у сільській місцевості та 7-річного навчання у містах, ліквідація літературно-художніх об'єднань
4 «брежньєвський застій»	Г розробка технологій виплавки броньованих сталей, винайдення методу дугового зварювання під флюсом, публікація творів О. Довженка та патріотичних віршів П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана

	Д перехід до обов'язкової семирічної освіти, розгром генетики та кібернетики, боротьба з «українським буржуазним націоналізмом»
--	---

2.2.3. Установіть відповідність між періодом розвитку УРСР та притаманними йому рисами суспільно-політичного і культурного життя:

1 післявоєнна відбудова	А «золота п'ятирічка», «розвинутий соціалізм»
2 «Хрущовська відлига»	Б «конституційна ніч», «касетний скандал»
3 «Брежнєвський застій»	В «гласність», «держприймання», «нове мислення»
4 «Горбачовська перебудова»	Г «радянізація», «продажна донька імперіалізму»
	Д ліквідовано «радянське кріпосне право», «наші діти будуть жити при комунізмі»

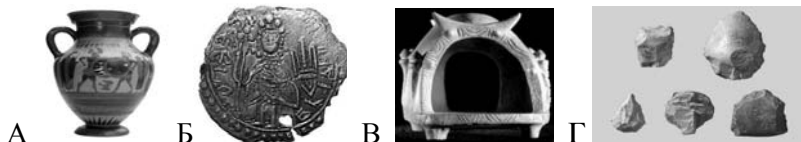
2.2.4. Установіть відповідність між подіями і наслідками:

1 президентські вибори 2004 р.	А розгортання акцій «Україна без Кучми», порушення питання імпічменту Президента
2 страйк шахтарів, загострення протистояння між Президентом і ВРУ	Б дострокові президентські і парламентські вибори
3 парламентські вибори 2006 р.	В політична криза, ухвалення політичної реформи
4 президентські вибори 2010 р.	Г створення Антикризової коаліції, індивідуальний перехід депутатів до коаліції, формування конституційної більшості
	Д продовження терміну перебування Чорноморського флоту в Україні; завершення переговорів з ЄС про асоційоване членство

Завдання № 3

2.3.1. Розташуйте у хронологічній послідовності археологічні знахідки за часом їх створення:

2.3.2. Розташуйте у хронологічній послідовності характерні риси розвитку української культури:

- А поширення стилю модерн в архітектурі; створення у Києві першого українського стаціонарного театру
- Б відчутний вплив західноєвропейського бароко, поширення вертепу та шкільної драми у театральному мистецтві
- В зростання ролі світської культури, початок українського національного відродження
- Г заснування у Львові інституту Оссолінських, започаткування реалістичного напрямку у живописі

2.3.3. Розташуйте у хронологічній послідовності уривки із художніх творів, що відображують певні історичні події чи процеси:

- А «Слідом за «керівною» публікацією всі без винятку республіканські газети почали запопадливо «висвітлювати» перипетії цієї справи, не добираючи формулювань і виразів. Складається враження, що всі інші події, в тому числі й з'їзд молодих колгоспників, який проходив у ті дні, відійшли на другий план і не мали такого значення, як суд «над академіками»
- Б «Головний жандарм Полтави покрутив аркуш паперу, списаний акуратним каліграфічним почерком, і поклав його до папки, де вже лежали подібні донесення агента під кличкою «Гвоздь» про таємну групу семінаристів, яка збирається «для пенія козацких песен, декламации крамольных заперщєнных стихов, чтения различных

агитационных брошюр, воззваний к борьбе за равенство, свободу, демократию, конституцию, передел земли, украинский язык, за автономию Украины»

В «Хвильовий побачив головну перешкоду для розвитку української літератури в різкому зниженні розуміння рівня культури, необхідного письменнику. Для нього це пов'язано з рухом села в місто, з процесом українізації, який відкриває шлях нагору напівписьменній частині селян і міщанства»

Г «По всему Гуляйполю шли разговоры, что батько за последнее время стал много пить, и как бы не пропил армии. Но только немногие догадывались, что он хитрит. Был он хитер, скрытен, живуч как стреляный зверь...»

2.3.4. Установіть послідовність подій 60–90-х рр. ХХ ст.

- А «герантократія»
- Б «тихий переворот»
- В «оксамитова революція»
- Г «революція на граніті»

III рівень

Завдання № 1

3.1.1. Охарактеризуйте соціальний розвиток українських земель протягом другої половини XVII – XVIII ст.

Завдання № 2

3.2.1. У чому виявився конфлікт «національної» та «соціальної» революцій в Україні у 1917 р. Охарактеризуйте його наслідки.

ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З МАТЕМАТИКИ****СЕКЦІЯ «МАТЕМАТИКА»****9 клас****I рівень**

1. Нехай $x = 8,2 \pm 0,2$, $y = 4,8 \pm 0,2$. Чи правда, що $\frac{x}{y} = 1,7 \pm 0,1$?
Відповідь обґрунтувати.

2. Довести, що у довільному трикутнику основа кожної медіани рівновіддалена від основ висот, проведених з двох інших вершин.

3. Нехай a, b, c – довжини сторін трикутника, $a \leq c, b \leq c$. Довести, що

$$4 < \frac{13a + 9b - 5c}{2a + b} \leq \frac{17}{3}.$$

II рівень

4. Знайти усі дійсні числа, які є значеннями функції

$$f(x) = \frac{2x^2 - 3x + 1}{x^2 - x + 1}.$$

5. Нехай ABC – довільний трикутник, M – точка на стороні BC , для якої $CM : MB = 2 : 1$, N – точка на стороні AB , для якої $AN : NB = 2 : 3$, O – точка перетину відрізків AM і CN . У якому відношенні точка O ділить відрізок AM ?

III рівень

6. Після проведення висоти з вершини прямого кута прямокутного трикутника утворились два прямокутних трикутники, радіуси вписаних кіл яких дорівнюють 5 см і 12 см. Знайти радіус вписаного кола для початкового трикутника

7. Знайти кількість усіх чотирицифрових чисел, які без остачі діляться на число 15, але не діляться без остачі на 7.

10 клас

I рівень

1. Довести, що нерівність $(x^6 - 1)(x^8 - 1) \geq 0$ справджується для довільних дійсних чисел x .

2. Знайти усі лінійні функції $f(x)$, для яких справджуються усі три нерівності

$$f(-1) \geq -5, \quad f(2) \leq 4, \quad f(4) \geq 10.$$

3. Знайти усі неподібні між собою трикутники, усі внутрішні кути кожного із яких кратні куту 20° .

II рівень

4. Один з катетів прямокутного трикутника дорівнює 61. Дві інші сторони трикутника є цілими числами. Знайти радіус вписаного у трикутник кола.

5. Нехай a, b, c – сторони трикутника, α, β, γ – протилежні внутрішні кути відповідно. Довести нерівність

$$b + c \cos \beta \cos \gamma > a \cos \gamma.$$

III рівень

6. Нехай паралелограм $ABCD$ – основа піраміди $ABCD S$. Точки K, L, M належать AS, BS, CS відповідно, $AK = KS$,

$BL = 3LS$, $CM = 2MS$. Зобразити переріз піраміди площиною, яка проходить через точки K , L M .

7. Відомо, що $x = n^\circ$, де n – ціле число, $0 < n < 180$. Знайти x , якщо $\frac{1}{\sin x} - \frac{\sqrt{3}}{\cos x} = 4$.

11 клас

I рівень

1. Довести, що у довільному трикутнику основа кожної медіани рівновіддалена від основ висот, проведених з двох інших вершин.

2. Знайти усі лінійні функції $f(x)$, для яких справджуються усі три нерівності $f(1) \leq 1$, $f(2) \geq 4$, $f(3) \leq 7$.

3. Знайти кількість неподібних між собою трикутників, щоб внутрішні кути кожного із них були кратними куту 20° .

II рівень

4. Довести, що нерівність $(x^8 - 1)(x^{10} - 1) \geq 0$ справджується для довільних дійсних чисел x .

5. Розв'язати рівняння

$$\sqrt{1 + \sin x} - \sqrt{1 - \sin x} + \sqrt{2 + 2 \cos x} = 0.$$

III рівень

6. Знайти величину двогранного кута між протилежними бічними гранями чотирикутної піраміди, усі ребра якої дорівнюють 1 см.

7. Знайти усі значення параметра a , при яких рівняння $x^4 + x^3 + ax^2 + 4x + 16 = 0$ має рівно три дійсних розв'язки.

**СЕКЦІЯ
«ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА»****11 клас****I рівень**

1. Вважатимемо, що числа $a = \log_{30} 3$ та $b = \log_{30} 5$ відомі. Виразити число $\log_{30} 8$ через a та b .
2. Один з катетів прямокутного трикутника дорівнює 101. Дві інші сторони трикутника є цілими числами. Знайти радіус вписаного у трикутник кола.
3. Знайти усі лінійні функції $f(x)$, для яких справджуються усі три нерівності $f(1) \geq 1, f(2) \leq 4, f(3) \geq 7$.

II рівень

4. Розв'язати рівняння

$$\sqrt{1 + \sin x} - \sqrt{1 - \sin x} + \sqrt{2 + 2 \cos x} = 0.$$

5. Нехай x_1, x_2, \dots, x_n — деякі цілі числа, для яких число $(x_1 + x_2)(x_2 + x_3) \dots (x_{n-1} + x_n)(x_n + x_1)$ є непарним. Довести, що число n парне.

III рівень

6. Знайти величину двогранного кута між сусідніми бічними гранями чотирикутної піраміди, усі ребра якої дорівнюють 1 см.
7. Знайти усі значення параметра a , при яких рівняння $x^4 + x^3 + ax^2 + 4x + 16 = 0$ має єдиний дійсний розв'язок.

**СЕКЦІЯ
«МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ»****11 клас****I рівень**

1. Скільки коренів рівняння $\sin x + 8 \cos x = 7$ належать проміжку $[0; 3\pi]$?

2. Вважатимемо, що числа $a = \log_{30} 7$ та $b = \log_{30} 5$ відомі. Визначити число $\log_{30} 8$ через a та b .

3. Нехай a, b, c — довжини сторін трикутника, $a \leq c$, $b \leq c$. Довести, що $4 < \frac{13a + 9b - 5c}{2a + b} \leq \frac{17}{3}$.

II рівень

4. Довести, що нерівність $(x^{12} - 1)(x^{14} - 1) \geq 0$ справджується для довільних дійсних чисел x .

5. Розв'язати рівняння $\sqrt{1 + \sin x} - \sqrt{1 - \sin x} = \sqrt{2 + 2 \cos x}$;

III рівень

6. Знайти величину двогранного кута між протилежними бічними гранями чотирикутної піраміди, усі ребра якої дорівнюють 1 см.

7. Знайти усі значення параметра a , при яких рівняння $x^4 + x^3 + ax^2 + 4x + 16 = 0$ має єдиний дійсний розв'язок.

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З МАТЕМАТИКИ****9 клас****I рівень**

1. Нехай $x = 3,6 \pm 0,2$, $y = 5,2 \pm 0,2$. Чи правда, що $xy = 19,8 \pm 1,7$?
Відповідь обґрунтувати.

2. Чи може функція $f(x) = \frac{x^2 + 2x}{x^2 - x + 2}$ набувати довільних дійсних значень?

3. Довести, що у довільному трикутнику основа кожної медіани рівновіддалена від основ висот, проведених з двох інших вершин.

II рівень

4. Знайти кількість усіх трицифрових чисел, які без остачі діляться на число 12, але не діляться без остачі на 5.

5. Нехай α – довільний кут з проміжка $[0; \frac{\pi}{2}]$. Довести нерівність $1 \leq \frac{9 + 5 \sin x}{7 + 2 \cos x} \leq 2$.

III рівень

6. Довести, що для довільної трикутної піраміди $ABCD$ існує єдина точка O , для якої $\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} + \vec{OD} = \vec{0}$.

7. Нехай ABC – довільний трикутник, M – точка на стороні BC , для якої $CM : MB = 2 : 1$, N – точка на стороні AB , для якої $AN : NB = 2 : 3$, O – точка перетину відрізків AM і CN . У якому відношенні точка O ділить відрізок AM ?

11 клас**I рівень**

1. Вважатимемо, що числа $a = \log_{30} 3$ та $b = \log_{30} 5$ відомі. Виразити число $\log_{30} 8$ через a та b .

2. Чи може функція $f(x) = \frac{x^2 + 2x}{x^2 - x + 2}$ набувати довільних дійсних значень?

3. Довести, що нерівність $(x^6 - 1)(x^8 - 1) \geq 0$ справджується для довільних дійсних чисел x .

II рівень

4. Нехай $\sin x + 8 \cos x = 7$. Знайти значення $\sin x$ і $\cos x$?

5. Знайти усі неподібні між собою трикутники, усі кути кожного із яких кратні куту $\frac{\pi}{7}$.

III рівень

6. Нехай ABC – довільний трикутник, M – точка на стороні BC , для якої $CM : MB = 2 : 1$, N – точка на стороні AB , для якої $AN : NB = 2 : 3$, O – точка перетину відрізків AM і CN . У якому відношенні точка O ділить відрізок CN ?

7. Нехай a, b, c – сторони трикутника, α, β, γ – протилежні внутрішні кути відповідно. Довести нерівність

$$b + c \cos \beta \cos \gamma > a \cos \gamma.$$

**ВІДДІЛЕННЯ
КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З МАТЕМАТИКИ****9 клас****I рівень**

1. Нехай $x = 4,2 \pm 0,2$, $y = 6,8 \pm 0,2$. Чи правда, що $xy = 28,6 \pm 2,2$?
Відповідь обґрунтувати.

2. Знайти усі дійсні числа, які є значеннями функції

$$f(x) = \frac{x^2 - 2x}{x^2 + x + 2}.$$

3. Довести, що у довільному трикутнику основа кожної медіани рівновіддалена від основ висот, проведених з двох інших вершин.

II рівень

4. Один з катетів прямокутного трикутника дорівнює 61. Дві інші сторони трикутника є цілими числами. Знайти радіус вписаного у трикутник кола.

5. Чи існують такі вісім трикутників, щоб усі внутрішні кути кожного із них були кратними куту 18° і серед трикутників не було двох подібних?

III рівень

6. Нехай ABC – довільний трикутник, M – точка на стороні BC , для якої $CM : MB = 3 : 1$, N – точка на стороні AB , для якої $AN : NB = 2 : 5$, O – точка перетину відрізків AM і CN . У якому відношенні точка O ділить відрізок AM ?

7. Знайти кількість усіх п'ятицифрових чисел, які без остачі діляться на число 6, але не діляться без остачі на 9.

10 клас**I рівень**

1. Вияснити, яке із чисел $\frac{3^{2011} + 1}{3^{2012} + 4}$ чи $\frac{3^{2012} + 2}{3^{2013} + 9}$ більше.
2. Побудувати графік функції $y = \frac{|x-1| + x - 1}{|x| + x}$.
3. Знайти площу трикутника ABC , заданого координатами вершин $A(2;1)$, $B(1;5)$, $C(4;3)$ на координатній площині Oxy .

II рівень

4. Чи існують такі сім трикутників, щоб усі внутрішні кути кожного із них були кратними куту 20° , і серед трикутників не було подібних?

5. Розв'язати нерівність $\sqrt{\sin 2x} + \sqrt[4]{\cos 2x} \leq \sqrt[5]{\cos \frac{x}{3}}$.

III рівень

6. Нехай дві більші сторони трикутника дорівнюють 2 і $\sqrt{3}$. Знайти найбільше значення середнього за величиною кута трикутника.

7. В паралелепіпеді $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ на його ребрах AA_1 , $A_1 D_1$, $D_1 C_1$ взято такі точки M , N , K відповідно, що $AM : MA_1 = 1 : 2$, $A_1 N : ND_1 = 4 : 1$, $D_1 K : KC_1 = 1 : 1$. Довести, що площина MNK проходить через точку B .

11 клас**I рівень**

1. Побудувати графік $y = \frac{2|x^2 - 2x|}{|x| + x}$.

2. Знайти площу трикутника ABC , заданого координатами вершин $A(2;3)$, $B(1;6)$, $C(4;5)$ на координатній площині Oxy .

3. Знайти кількість усіх п'ятицифрових чисел, які без остачі діляться на число 6, але не діляться без остачі на 9.

II рівень

4. Замінити символи «*» в таблиці на цілі додатні

4	14	*
*	*	*
*	*	*

числа так, щоб усі дев'ять чисел були різними, а усі вісім сум чисел, які стоять в кожному із трьох рядків, трьох стовпців і двох діагоналей, були однаковими. Знайти усі розв'язи задачі.

5. Довести, що нерівність $\log_2 5 < \log_3 13$ правильна.

III рівень

6. Нехай дві більші сторони трикутника дорівнюють 2 і $\sqrt{3}$. Знайти найбільше значення середнього за величиною кута трикутника.

7. Розв'язати рівняння $|\cos x(1 - \sin x)| = \frac{3\sqrt{3}}{4}$.

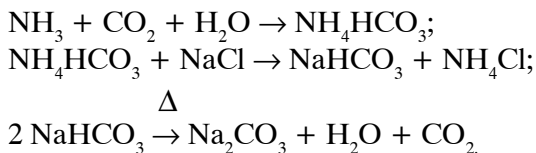
**ВІДДІЛЕННЯ
ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ХІМІЇ****9 клас****I рівень**

1. Укажіть, які з наведених нижче електронних конфігурацій неможливі і поясніть, чому:

- а) $1s 2s 2p 7$;
- б) $1s 2p 1$;
- в) $1s 2s 2p 6 3s 23p 6 4s 23d 144p 6$;
- г) $1s 2s 2p 6 3s 23p 6 4s 23d 104p 6$;
- д) $1s 2s 2p 53s 1$.

2. У виробництві соди використовують такі перетворення:

Скільки тонн соди можна отримати з тонни амоніаку (вважайте, що виходи в кожній реакції дорівнюють 100%)? Скільки тонн NaCl треба при цьому використати?

3. Концентрована сірчана кислота містить 96% H_2SO_4 і має густину $1,8355 \text{ г/см}^3$. Який об'єм і яку масу цієї кислоти треба взяти, щоб приготувати 500 мл 2 М розчину? Опишіть правила техніки безпеки, яких слід дотримуватись, готуючи такий розчин.

II рівень

4. Зобразіть електронні формули і відмітьте валентні електрони таких елементів:

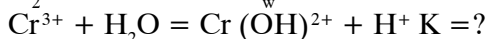
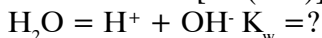
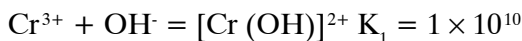
- а) Рубідій; б) Вольфрам; в) Германій; д) Цирконій.

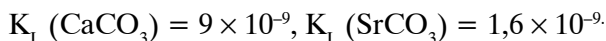
5. Бромід невідомого металу MBr_2 нагріли в атмосфері хлору і кількісно отримали хлорид цього металу, MCl_2 . З 1,500 г MBr_2 утворюється 1,0503 г MCl_2 . Визначте, про який метал ідеться.

III рівень

6. Порахуйте значення рН для 0,10 М розчину іонів Cr^{3+} . Використайте такі дані та підказки:

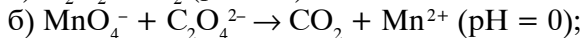
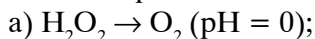
7. Водний розчин містить йони Sr^{2+} , концентрація яких 0,15 М. Цей розчин містить також і йони Ca^{2+} . Яка може бути концентрація цих іонів, якщо при додаванні Na_2CO_3 (менш ніж 0,15 моль/л) випадає тільки $CaCO_3$? Добутки розчинності:

10 клас

I рівень

1. Напишіть повні форми реакцій і розставте коефіцієнти, склавши електронний баланс:

2. Напишіть структурні формули (по два приклади) органічних сполук, які, на Вашу думку, містяться в живій природі і належать до таких класів:

а) карбонові кислоти;

б) спирти;

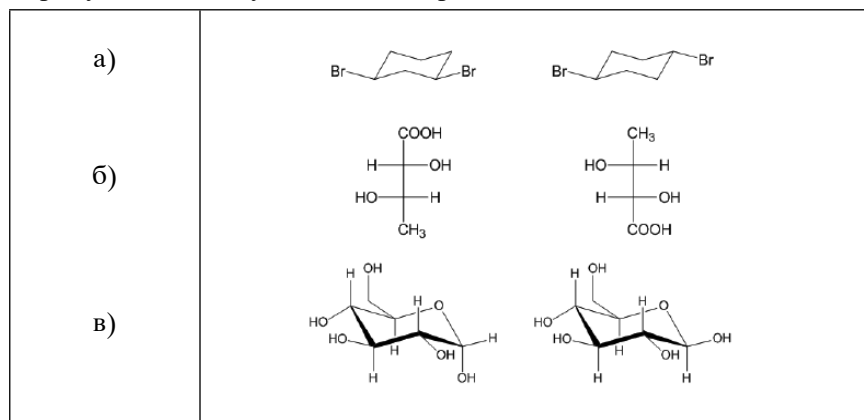
в) амінокислоти.

3. 0,800 г суміші, що містить лише SrCO_3 та BaCO_3 , розчинили в надлишку сильної кислоти. При цьому утворилося 0,211 г CO_2 . Скільки відсотків SrCO_3 в суміші (за масою)? Для розрахунків вважайте, що весь карбон у суміші переходить у CO_2 при розчиненні в кислоті.

II рівень

4. У якому відношенні одна до одної (конституційні ізомери, ідентичні сполуки, енантіомери, діастереомери, конформери) перебувають сполуки в таких парах:

5. Сполука **A** — білого кольору, містить свинець. При нагріванні вона утворює жовту сполуку **B** і безбарвний газ, що реагує з вапняною водою з утворенням білого осаду. Якщо **B** нагрівати на повітрі при 470°C декілька годин, то утворюється багряна сполука **C**, що містить 90,66 % свинцю і 9,34 % кисню за масою. Сполука **C** при нагріванні з розбавленою нітратною кислотою дає розчин безбарвної сполуки **D** і коричневий осад **E**. Якщо до розчину **D** додати розчин NaOH , утворюється жовтий желатиноподібний осад **F**, який з надлишком лугу дає безбарвний розчин сполуки **G**. Сполука **E** реагує з концентрованою соляною кислотою з утворенням білого осаду **I** і зеленого газу **J**. Сполука **I** розчинна в гарячій воді, але нерозчинна в холодній, і утворює

розчинні комплексні йони, такі як **K** з надлишком хлорид-йонів. З йодидом калію **J** утворює коричневий розчин сполуки **L**, який при інтенсивному перемішуванні забарвлює гексан в інтенсивний пурпурний колір. Сполука **D** з йодидом калію утворює жовту речовину **M**; ця сполука нерозчинна в холодній воді, але в гарячій утворює прозорий розчин. Визначте сполуки **A-M**, напишіть рівняння хімічних перетворень, про які йдеться. Реакції між йонами запишіть у йонній формі.

III рівень

6. У 1940 р. інженери-хіміки однієї із зарубіжних фірм розробили апарат для одержання циклопентадієну з його димеру. Димер циклопентадієну пропускали через нагріті до 200 °С залізні трубки з метою одержання мономеру. Проте одночасно з бажаною сполукою, яка за нормальних умов є прозорою рідиною, утворювалася тверда сполука **X** рудого кольору, що наче іржа, забивала трубки і виводила апарат з ладу. Аналіз сполуки дав такі результати: %C 64,56; %H 5,42; %Fe 30,02. Аналіз не допоміг визначити будову сполуки, що завдала чимало клопоту інженерам. Однак через 11 років шотландські хіміки Кілі і Посон опублікували спосіб одержання її в лабораторії. Їх стаття була поштовхом до лавиноподібної кількості робіт учених у новій галузі хімічних досліджень.

- а) Запропонуйте будову сполуки **X**. Чим принципово відрізнялася ця сполука від більшості відомих на той час органічних сполук?
- б) Зобразіть відомі Вам схеми реакцій отримання **X** у лабораторії.
- в) Напишіть схеми реакцій, що характеризують хімічні властивості **X**.
- г) Яку будову має димер циклопентадієну?

7. Надлишок міді реагує з 50% нітратною кислотою з утворенням голубого розчину сполуки **A** і бурого газу **B**. Якщо розчин **A** розбавити водою і обережно додати розчин гідроксиду натрію,

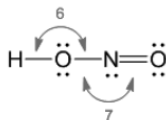
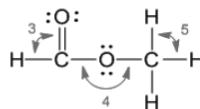
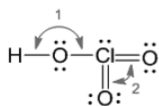

утворюється желатиноподібний осад сполуки **С**, що при нагріванні дає чорну тверду речовину **Г**. Додавання концентрованого розчину амоніаку до **С** приводить до утворення темно-синього розчину, що містить йон **Д**. Діючи концентрованою соляною кислотою на **С**, отримують зелений розчин йону **Е**, який при розбавлянні водою утворює розчин йону **Ф**. Якщо газ **В** пропускати у воду, утворюється суміш кислот **Н** та **І** за реакцією диспропорціювання. Визначте сполуки **А-І**, напишіть рівняння хімічних перетворень, про які йдеться. Чому для утворення **С** розчин **А** треба розбавити водою і обережно додавати розчин гідроксиду натрію? Що утвориться, якщо розчин **А** не розбавляти водою?

11 клас

I рівень

- Визначте формальну ступінь окиснення азоту в таких сполуках:
а) N_2O_4 ; б) NH_4^+ ; в) N_2O_6 .
- Наведіть приблизні значення кутів між зв'язками у сполуках, зображених нижче:

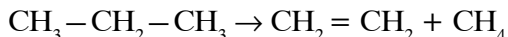
- Напишіть по два приклади таких перетворень, зазначте умови реакцій і назвіть усі сполуки:
а) алканолу в олефін;
б) карбонової кислоти в алканол;
в) галогеновуглеводню в алкан.

II рівень

4. Напишіть рівняння реакцій (по одному прикладу), в яких амоніак може виступати в ролі окиснювача, відновника, основи та кислоти.

5. Етилен отримують у промисловості за такою реакцією:

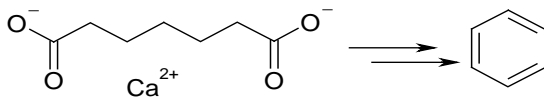

Стандартні ентальпії утворення пропану, етилену та метану дорівнюють: $-103,9$, $52,3$ та $-74,9$ $\text{kJ}\cdot\text{моль}^{-1}$ відповідно, а стандартні ентропії утворення тих самих речовин: $0,270$, $0,219$ та $0,186$ $\text{kJ}\cdot\text{K}^{-1}\cdot\text{моль}^{-1}$. Порахуйте константу рівноваги вказаної реакції при 298 K та 700 K, припускаючи, що ентропії та ентальпії утворення сполук не залежать від температури в першому наближенні.

III рівень

6. Доказ будови за допомогою хімічних перетворень.

Бензен має брутто-формулу C_6H_6 , яка відрізняється від брутто-формули насиченого алкану із шістьма атомами карбону (C_6H_{14}) на вісім атомів водню. Кожні два атоми водню цієї різниці можуть відповідати або подвійному зв'язку, або циклу. У 1865 р. Кекуле, виходячи з припущення про те, що вісім атомів водню вказаної різниці відповідають у бензені одному циклу і трьом подвійним зв'язкам, запропонував гіпотезу щодо будови бензену. Молекула бензену, згідно з Кекуле, має будову, ідентичну циклогексатрієну. Однак гіпотези потребують доказів. У 1912 р. інший хімік, Вільштеттер, отримав незаперечний доказ гіпотези Кекуле. Використовуючи кальцієву сіль пімелінової кислоти (гептандикарбонової кислоти), Вільштеттер синтезував бензен за допомогою ланцюга перетворень, що реалізував саме одну циклізацію і утворення трьох подвійних зв'язків, як показано нижче на схемі.

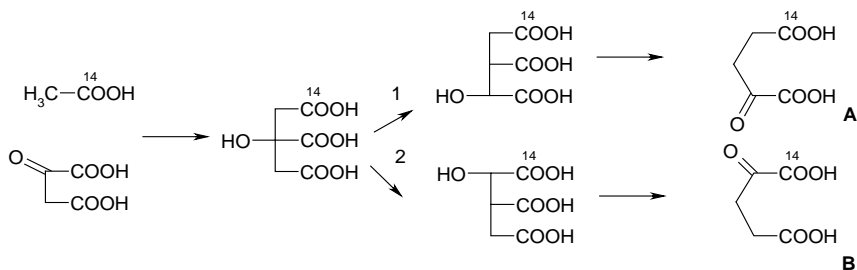

- а) Напишіть, якими реакціями користувався Вільштеттер для доказу будови бензену? Вкажіть умови реакцій, назвіть усі органічні сполуки.
- б) Чи є бензен циклогексатрієном, як зображено на структурній формулі вище? Обґрунтуйте свою відповідь.

7. В одному з найважливіших біохімічних циклів (цикл Кребса) у клітинах з оцтової кислоти й оксалоцтової кислоти утворюється лимонна кислота, яка потім ізомеризується і далі перетворюється в α -кетоглутарову кислоту. Біохіміки, досліджуючи цей цикл, ввели в живі клітини мічену (по карбоксильній групі) ізотопом¹⁴ С оцтову кислоту. Вивчення будови α -кетоглутарової кислоти, що утворилася, засвідчило, що утворюється лише один з можливих мічених продуктів, а саме, сполука **A** (в якій мітка перебуває в карбоксильній групі, віддаленій від С=О групи), як показано на схемі нижче (шлях 1). Виходячи із симетрії молекули лимонної кислоти, можна було б передбачити утворення двох продуктів (**A** та **B**, за шляхами 1 та 2 відповідно) у рівній кількості.

- а) Поясніть, чому не утворюється продукт **B** (в якому мітка є ближче до карбонільної групи).
- б) Усі перетворення циклу Кребса каталізуються ензимами. Що таке ензими?
- в) Ізотоп¹⁴ С — радіоактивний. Чи міститься він у природі? Які ще ізотопи карбону Ви знаєте? Чи можна їх використати в дослідженнях, подібних до описаних вище?

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З БІОЛОГІЇ**

9 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

1 завдання

1. Проста оцвітина характерна для:
*а) вишні; б) тюльпану; в) троянди;
г) томату; д) капусти.*
2. Суцвіття «кошик» характерне для:
*а) пшениці; б) подорожника; в) кульбаби;
г) кукурудзи; д) черемхи.*
3. Тип плоду в картоплі:
*а) гарбузина; б) бульба; в) ягода;
г) кістянка; д) зернівка.*
4. Біла акація належить до родини:
*а) Пасльонові; б) Бобові; в) Розові;
г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.*
5. Жіночий гаметофіт Голонасінних — це:
*а) зародковий мішок; б) заросток; в) передросток;
г) ендосперм; д) насінина.*
6. Дихотомічне жилкування листка характерне для:
*а) подорожника; б) пшениці; в) гінкго;
г) липи; д) яблуні.*

2 завдання

1. Множинний поділ (шизогонія) характерний для:
*а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.*

2. Наука про Павукоподібних:
 - а) акарологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
 - г) орнітологія; д) теріологія.
3. Різностатевим організмом є:
 - а) дощовий черв'як; б) аскарида; в) бичачий цип'як;
 - г) біла планарія; д) печінковий сисун.
4. Розвиток з неповним перетворенням характерний для:
 - а) Лускокрилих; б) Твердокрилих; в) Прямокрилих;
 - г) Перетинчастокрилих; д) Сітчастокрилих.
5. Гомойотермними тваринами є:
 - а) Рептилії; б) Амфібії; в) Птахи;
 - г) Хрящові риби; д) Кісткові риби.
6. Здатність до ехолокації властива:
 - а) Хижакам; б) Рукокрилим; в) Ведмежим;
 - г) Котячим; д) Сумчастим.

3 завдання

1. Гормон окситоцин синтезується в:
 - а) гіпофізі; б) щитоподібній залозі; в) гіпоталамусі;
 - г) підшлунковій залозі; д) епіфізі.
2. Кількість голівок у найбільшому м'язі стегна:
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
3. Хвороба, викликана гіперфункцією щитоподібної залози:
 - а) мікседема; б) базедова хвороба; в) адісонова хвороба;
 - г) діабет; д) кретинізм.
4. Кількість шлуночків головного мозку людини:
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
5. Генотип людини з IV групою крові:
 - а) АВ; б) ОО; в) АО; г) ВО; д) АВО.
6. Розділ анатомії людини, що вивчає органи чуттів:
 - а) міологія; б) ангіологія; в) естезіологія;
 - г) спланхнологія; д) неврологія.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До трубчастих кісток належать:
а) потилична; б) стегнова; в) плечова;
г) тазова; д) фаланги пальців.
2. До органів виділення належать:
а) нирки; б) легені; в) серце;
г) шкіра; д) стравохід.
3. До захисних дихальних рефлексів належать:
а) сміх; б) кашель; в) блювання;
г) чхання; д) печія.
4. Середня тривалість життя тромбоцитів:
а) 120 діб; б) 3–4 години; в) 5–9 діб;
г) 30 діб; д) 15–20 хвилин.
5. Ємність звичайного вдиху в людини становить:
а) 3000 см³; б) 1500 см³; в) 500 см³;
г) 2000 см³; д) 2500 см³.

2 завдання.

Наведіть відповідний термін:

- 1) плазма крові, позбавлена фібриногену;
- 2) процес зворотного всмоктування у нирках;
- 3) виконавчий орган у рефлекторній дузі;
- 4) поглинання лейкоцитом чужорідного агенту;
- 5) хвороба, спричинена нездатністю крові до зсідання.

III рівень

1. Спинний мозок: будова та функції.
2. Функції печінки.

10 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

1 завдання

1. Проста оцвітина характерна для:
 - а) вишні; б) тюльпану; в) троянди;
 - г) томату; д) капусти.
2. Суцвіття «кошик» характерне для:
 - а) пшениці; б) подорожника; в) кульбаби;
 - г) кукурудзи; д) черемхи.
3. Тип плоду в картоплі:
 - а) гарбузина; б) бульба; в) ягода;
 - г) кістянка; д) зернівка.
4. Біла акація належить до родини:
 - а) Пасльонові; б) Бобові; в) Розові;
 - г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.
5. Жіночий гаметофіт Голонасінних — це:
 - а) зародковий мішок; б) заросток; в) передросток;
 - г) ендосперм; д) насінина.
6. Дихотомічне жилкування листка характерне для:
 - а) подорожника; б) пшениці; в) гінкго;
 - г) липи; д) яблуні.

2 завдання

1. Множинний поділ (шизогонія) характерний для:
 - а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
 - г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.
2. Наука про Павукоподібних:
 - а) акарологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
 - г) орнітологія; д) теріологія.
3. Різностатевим організмом є:
 - а) дощовий черв'як; б) аскарида; в) бичачий цип'як;
 - г) біла планарія; д) печінковий сисун.

4. Розвиток з неповним перетворенням характерний для:
а) Лускокрилих; б) Твердокрилих; в) Прямокрилих;
г) Перетинчастокрилих; д) Сітчастокрилих.
5. Гомойотермними тваринами є:
а) Рептилії; б) Амфібії; в) Птахи;
г) Хрящові риби; д) Кісткові риби.
6. Здатність до ехолокації властива:
а) Хижакам; б) Рукокрилим; в) Ведмежим;
г) Котячим; д) Сумчастим.

3 завдання

1. Гормон окситоцин синтезується в:
а) гіпофізі; б) щитоподібній залозі; в) гіпоталамусі;
г) підшлунковій залозі; д) епіфізі.
2. Кількість голівок у найбільшому м'язі стегна:
а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
3. Хвороба, викликана гіперфункцією щитоподібної залози:
а) мікседема; б) базедова хвороба; в) адісонова хвороба;
г) діабет; д) кретинізм.
4. Кількість шлуночків головного мозку людини:
а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
5. Генотип людини з IV групою крові:
а) АВ; б) ОО; в) АО; г) ВО; д) АВО.
6. Розділ анатомії людини, що вивчає органи чуттів:
а) мієнологія; б) ангіологія; в) естетіологія;
г) спланхнологія; д) неврологія.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До складу ядра входять:
а) білки; б) рРНК; в) холестерол;
г) ділянки ДНК; д) мієлін.

2. До ферментів належать:
 - а) птіалін; б) АТФ-аза; в) актин;
 - г) тироксин; д) рибозим.
3. До бактеріальних захворювань належать:
 - а) чума; б) гепатит; в) дифтерія;
 - г) грип; д) черевний тиф.
4. До моносахаридів належать:
 - а) рибоза; б) мальтоза; в) фруктоза;
 - г) галактоза; д) трегалоза.
5. До фотосинтетичних пігментів належать:
 - а) меланін; б) хлорофіл; в) гемоціанін;
 - г) каротин; д) ксантофіл.

2 завдання

Наведіть відповідний термін:

1. синтез ДНК за матрицею РНК;
2. процес утворення нервової трубки в ембріонів хордових;
3. явище стохастичної (непередбачуваної) зміни частот алелів у популяції;
4. наука про принципи класифікації організмів;
5. явище запрограмованої загибелі клітини.

III рівень

1. Сучасні уявлення про структуру хромосом Евкаріотів.
2. Задача.

Фрагмент молекули ДНК має молекулярну масу 62 100. Молекулярна маса одного нуклеотиду – 345.

Визначте:

- а) кількість амінокислот, закодованих у даному фрагменті;
- б) довжину даного фрагменту (в нанометрах).

11 клас

I рівень

(одна правильна відповідь)

1 завдання

1. Проста оцвітина характерна для:
а) вишні; б) тюльпану; в) троянди;
г) томату; д) капусти.
2. Суцвіття «кошик» характерне для:
а) пшениці; б) подорожника; в) кульбаби;
г) кукурудзи; д) черемхи.
3. Тип плоду в картоплі:
а) гарбузина; б) бульба; в) ягода;
г) кістянка; д) зернівка.
4. Біла акація належить до родини:
а) Пасльонові; б) Бобові; в) Розові;
г) Хрестоцвіті; д) Лілійні.
5. Жіночий гаметофіт Голонасінних — це:
а) зародковий мішок; б) заросток; в) передросток;
г) ендосперм; д) насінина.
6. Дихотомічне жилкування листка характерне для:
а) подорожника; б) пшениці; в) гінкго;
г) липи; д) яблуні.

2 завдання

1. Множинний поділ (шизогонія) характерний для:
а) амеби; б) евглени; в) інфузорії;
г) трипаносоми; д) малярійного плазмодія.
2. Наука про Павукоподібних:
а) акарологія; б) ентомологія; в) арахнологія;
г) орнітологія; д) теріологія.
3. Різностатевим організмом є:
а) дощовий черв'як; б) аскарида; в) бичачий цип'як;
г) біла планарія; д) печінковий сисун.

4. Розвиток з неповним перетворенням характерний для:
 - а) Лускокрилих; б) Твердокрилих; в) Прямокрилих;
 - г) Перетинчастокрилих; д) Сітчастокрилих.
5. Гомойотермними тваринами є:
 - а) Рептилії; б) Амфібії; в) Птахи;
 - г) Хрящові риби; д) Кісткові риби.
6. Здатність до ехолокації властива:
 - а) Хижакам; б) Рукокрилим; в) Ведмежим;
 - г) Котячим; д) Сумчастим.

3 завдання

1. Гормон окситоцин синтезується в:
 - а) гіпофізі; б) щитоподібній залозі; в) гіпоталамусі;
 - г) підшлунковій залозі; д) епіфізі.
2. Кількість голівок у найбільшому м'язі стегна:
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
3. Хвороба, викликана гіперфункцією щитоподібної залози:
 - а) мікседема; б) базедова хвороба; в) адісонова хвороба;
 - г) діабет; д) кретинізм.
4. Кількість шлуночків головного мозку людини:
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 6.
5. Генотип людини з IV групою крові:
 - а) АВ; б) ОО; в) АО; г) ВО; д) АВО.
6. Розділ анатомії людини, що вивчає органи чуттів:
 - а) міологія; б) ангіологія; в) естезіологія;
 - г) спланхнологія; д) неврологія.

II рівень

1 завдання

(декілька правильних відповідей)

1. До складу ядра входять:
 - а) білки; б) рРНК; в) холестерол;
 - г) ділянки ДНК; д) мієлін.

2. До ферментів належать:
а) птіалін; б) АТФ-аза; в) актин;
г) тироксин; д) рибозим.
3. До бактеріальних захворювань належать:
а) чума; б) гепатит; в) дифтерія;
г) грип; д) черевний тиф.
4. До моносахаридів належать:
а) рибоза; б) мальтоза; в) фруктоза;
г) галактоза; д) трегалоза.
5. До фотосинтетичних пігментів належать:
а) меланін; б) хлорофіл; в) гемоціанін;
г) каротин; д) ксантофіл.

2 завдання

Наведіть відповідний термін:

1. синтез ДНК за матрицею РНК;
2. процес утворення нервової трубки в ембріонів хордових;
3. явище стохастичної (непередбачуваної) зміни частот алелей у популяції;
4. наука про принципи класифікації організмів;
5. явище запрограмованої загибелі клітини.

III рівень

1. Перелічіть чинники еволюції і дайте їм коротку характеристику.

2. Задача.

Схрещено дві породи кролів: з короткою хвилястою шерстю і з довгою прямою. У результаті аналізуючого схрещування отримано потомство: з довгою прямою шерстю — 99 особин, із короткою хвилястою — 101, із довгою хвилястою — 24, з короткою прямою — 26. Визначте частоту кросинговеру. Відповідь обґрунтувати.

**ВІДДІЛЕННЯ
ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ**

**КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ
З ФІЗИКИ****9 клас**

1. Тіло масою 100 г рівномірно тягнуть по горизонтальній поверхні за мотузку, що паралельна поверхні. Коефіцієнт тертя 0,2. Визначити всі сили, що діють на тіло і зобразити їх на рисунку.

2. Збиральна лінза дає дійсне зображення предмета, збільшене у 2 рази. Визначити оптичну силу лінзи, якщо відстань між предметом і зображенням 0,6 м. Зробити побудову.

3. В циліндричних сполучених посудинах, площі яких відрізняються у 4 рази, знаходиться вода. У вузьку посудину наливають гас, який утворює стовп висотою 20 см. На скільки підвищиться рівень води в широкій посудині? Густина гасу і води відповідно 800 кг/м^3 , 1000 кг/м^3 .

4. Два точкових заряди q та $-9q$ взаємодіють з силою 1 мН. З якою силою вони будуть взаємодіяти після дотику і розведення на ту саму відстань?

5. Відстань 80 км автомобіль проїхав із середньою швидкістю 80 км/год, витративши 8 л бензину. Знайти середню потужність двигуна автомобіля, якщо його ККД 35%. Густина бензину 700 кг/м^3 , питома теплота згоряння бензину 44 МДж/кг. Скільки обертів роблять його колеса за 5 хвилин, якщо зовнішній діаметр покришок коліс 60 см?

6. Суміш із свинцевих та алюмінієвих ошурок, загальна маса яких 200 г, а температура 100°C , висипали в калориметр з водою масою 300 г і температурою 15°C . У калориметрі встановилась температура 20°C . Питома теплоємність свинцю, алюмінію та води відповідно $130 \text{ Дж/кг}^\circ\text{C}$, $920 \text{ Дж/кг}^\circ\text{C}$, $4200 \text{ Дж/кг}^\circ\text{C}$. Скільки свинцю було в суміші?

7. 6 лампочок розжарювання (дві лампочки на 110 В по 60 Вт, дві лампочки на 110 В по 40 Вт та дві лампочки на 220 В по 60 Вт) необхідно для виготовлення реклами підключити до освітлювальної мережі з напругою 220 В. Складіть схему такого вмикання лампочок, щоб всі вони світили повним розжаренням. Обчисліть електричний опір схеми та силу струму через кожную лампу.

10 клас

1. Однорідний стержень довжини l своїм нижнім кінцем торкається гладенької горизонтальної поверхні. Верхній кінець стержня підвішений на нитці таким чином, що стержень утворює з горизонтальною поверхнею кут α . Нитку перепалюють. У який бік і на яку відстань зміститься нижній кінець стержня після падіння?

2. В посудині об'ємом $V = 10$ л знаходиться азот маси $m = 2,8$ г. Температура газу $t = 1500^\circ \text{C}$. При цій температурі $\alpha = 30\%$ молекул азоту дисоційовано на атоми. Знайти тиск газу в посудині.

3. Підводний човен знаходиться на глибині $h = 100$ м. У корпусі човна пробито отвір діаметром $d = 2$ см. З якою швидкістю через цей отвір всередину човна буде вливатися струмінь води? Який об'єм води потрапить всередину човна за одну годину? Тиск повітря в човні вважати незмінним і рівним атмосферному.

4. Спіраль електроплитки з опором $R = 40$ Ом при підключенні до мережі має температуру на $\Delta t_1 = 400^\circ \text{C}$ вищу за температуру повітря. Подальше нагрівання припиняється внаслідок тепловіддачі у навколишнє середовище. Якою буде різниця температур спіралі плитки і повітря Δt_2 , якщо послідовно з плиткою включити опір $r = 10$ Ом? Тепловіддача пропорційна різниці температур плитки і навколишнього повітря.

5. Відстань від освітленого предмета до екрану $L = 100$ см. Лінза, розташована між ними, діє чітко зображення предмета

на екрані при двох положеннях, відстань між якими дорівнює $l = 20$ см. Знайти фокусну відстань лінзи.

6. Який кут α повинен утворювати з горизонтом напрямок сили, щоб при переміщенні вантажу по горизонтальній площині сила F була найменшою? Силу прикладено до центру тяжіння вантажу, коефіцієнт тертя дорівнює μ .

7. Промислова установка, що під час роботи виділяє теплову потужність $N = 30$ кВт, охолоджується проточною водою, що тече по спіральній трубці діаметром $d = 15$ мм. В усталеному режимі роботи установки проточна вода в ній нагрівається на $\Delta t = 15$ °С. Знайти швидкість води, вважаючи, що вся теплова потужність установки йде на нагрівання води. Питома теплоємність води $c = 4,2$ кДж/(кг \times К).

11 клас

1. На аркуші паперу стоїть прямий циліндр, висота якого 20 см і діаметр основи якого 2 см. З яким найменшим прискоренням потрібно потягнути аркуш, щоб циліндр впав? Вважати, що циліндр не ковзає по поверхні аркуша.

2. Два балони з'єднані трубкою з краном. У першому знаходиться газ під тиском $p_1 = 10^5$ Па, у другому — під тиском $p_2 = 6 \times 10^4$ Па. Об'єм першого балона $V_1 = 2$ л, другого — $V_2 = 6$ л. Який тиск встановиться в балонах після відкриття крану? Температура газу в обох балонах однакова. Об'ємом трубки можна знехтувати.

3. Скільки електроенергії (в джоулях) потрібно для одержання $m = 1$ кг алюмінію в електrolітичній ванні, якщо електроліз здійснюється при напрузі $U = 10$ В, а ККД всієї установки складає $\eta = 80\%$? Відносна атомна маса алюмінію $A = 27$, валентність $z = 3$, стала Фарадея $F = 9,65 \times 10^4$ Кл/моль.

4. Дві маленькі, однакові за розміром заряджені кульки, що перебувають на відстані $d = 20$ см одна від одної, притягуються

з силою $F_1 = 4 \times 10^{-3}$ Н. Після того як ці кульки привели у контакт і розвели на попередню відстань, вони стали відштовхуватися з силою $F_2 = 2,25 \times 10^{-3}$ Н. Знайти початкові заряди кульок.

5. До джерела напруги підключено навантаження з опором R . *Найбільша* потужність, що виділяється у зовнішньому колі, дорівнює P . Сила струму, що тече у колі за таких умов, дорівнює I . Знайти ЕРС джерела E і його внутрішній опір r .

6. В ракеті, що злітає вертикально вгору з прискоренням $a = 5,2$ м/с², встановлено маятниковий годинник. На яку висоту підніметься ракета за $t = 10$ с за маятниковим годинником у ракеті?

7. Звичайним фотоапаратом можна знімати предмети, розташовані не ближче ніж на $l = 50$ см від об'єктива. З якої найменшої відстані можна буде знімати цим же фотоапаратом, якщо на об'єктив одягнути насадочну лінзу з оптичною силою $D = + 2$ дптр?

Формат $60 \times 84 \frac{1}{16}$. Друк цифровий.
Папір офсетний $80 \frac{1}{\text{м}^2}$. Наклад 500 прим.

Видавництво: ТОВ «Праймдрук»
01023, м. Київ, вул. Еспланадна, 20, офіс 213
Свідчення про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
серія ДК №4222 від 07.12.2011 р.